

Rapport 18:2022

Fem år med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring

Erfaringer fra lærere og bedrifter

Hanna Jones

Malin Dahle

Inger C. Nordhagen

Joachim Wettergreen

Hanna Jones, Malin Dahle,
Inger C. Nordhagen, Joachim Wettergreen

FEM ÅR MED MODULSTRUKTURERT FAG- OG YRKESOPPLÆRING

ERFARINGER FRA LÆRERE OG BEDRIFTER

Ideas2evidence rapport 18/2022

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap

© ideas2evidence 2022

ideas2evidence

Villaveien 5

5007 Bergen

Telefon: 918 17 197

post@ideas2evidence.com

Bergen, desember 2022

ISBN: 978-82-8441-031-9

Forord

Dette er tredje delrapport i en pågående evaluering av forsøket med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring (MFY). Evalueringen gjennomføres av Ideas2evidence i samarbeid med Samfunns- og næringslivsforskning (SNF) og Høgskolen i Innlandet (INN), på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Så langt i følgeevalueringen av MFY-forsøket er det blitt utarbeidet to notater (2018 og 2019), en kvantitativ rapport (2020) og en følgeevalueringsrapport (2022).

Forsøket med MFY startet i 2017, ble utvidet i 2019 og gjennomføres i dag i fem ulike fylker, i hele eller deler av fylkene. Forsøkets målsetning er å bidra til at flere voksne som mangler kompetanse gjennomfører videregående opplæring og får en mer varig tilknytning til arbeidslivet. Dette skal oppnås ved å gjøre opplæringen mer fleksibel og relevant for voksne. I 2021 ble det vedtatt at modulstrukturert opplæring skal utgjøre hovedmodell for grunnopplæring for voksne i fremtiden.

Denne rapporten ser nærmere på bedrifter og lærere sine erfaringer med MFY-forsøket. Lærere og bedrifter er de som er tettest på deltakerne og har mest praksisnær erfaring med virkemidlene i forsøket. Dermed har de verdifull innsikt i hvordan forsøket blir gjennomført lokalt. I rapporten ser vi blant annet på organisering av opplæringen, samarbeidet mellom aktørene som er involvert i forsøket, og hva aktørene opplever er sentrale utfordringer i forsøket. Rapporten bygger på to spørreundersøkelser gjennomført høsten 2022.

Vi vil rette en stor takk til lærere og bedrifter i forsøket som bidro med verdifull informasjon gjennom å svare på spørreundersøkelsen. Vi er også en takk skyldig til de lokale forsøkslederne og fylkesprosjektlederne som bisto med kontaktinformasjon og som hjalp oss med å dele informasjon om undersøkelsen. Takk også til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) og Kunnskapsdepartementet for samarbeidet så langt.

Bergen,

Desember 2022

Innhold

Kapittel 1 - Innledning	4
Bakgrunn og formål.....	4
Om evalueringen.....	4
Metode og data	5
Rapportens oppbygging	11
Kapittel 2 – Organisering og samarbeid rundt opplæringen.....	12
Lærestedenes organisering av opplæringen	12
Tilrettelegging til voksnes behov.....	14
Underveisvurdering	15
Vurderinger av samarbeidet	18
Oppsummering	24
Kapittel 3 - Oppfølging av deltakerne.....	26
Oppfølging i bedrift.....	26
Oppfølging av minoritetsspråklige deltakere	32
Ikke-faglig oppfølging.....	34
Kompensasjon til bedriftene	35
Oppsummering	36
Kapittel 4 - Vurderinger av virkemidler i forsøket	38
Vurderinger av forsøket og modulstrukturen	38
Vurdering av læreplanene.....	40
Bedriften som hovedarena for opplæring.....	45
Lærlingordningen som ramme for forsøket	48
Utfordringer	53
Oppsummering	54
Litteratur	56
Vedlegg 1 – spørreundersøkelse til lærere	57
Vedlegg 2 - spørreundersøkelse til bedrifter	68

Sammendrag

Dette er den tredje delrapporten i følgeevalueringen av forsøket med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring (MFY). Tidligere er det blitt utarbeidet to notater (2018 og 2019), en kvantitativ rapport (2020) og en følgeevalueringsrapport (2022). Årets rapport er basert på to spørreundersøkelser gjennomført høsten 2022: en undersøkelse rettet mot lærere som gir opplæring i forsøket, og en undersøkelse rettet mot bedrifter som har tatt imot deltakere fra forsøket. I undersøkelsene har vi fulgt opp temaer og problemstillinger som er undersøkt tidligere i følgeevalueringen. Dette er første gang i følgeevalueringen at vi utforsker erfaringene og vurderingene til disse to aktørgruppene i forsøket i bredden.

Organisering av opplæring og undervisvurdering

Organiseringen av opplæringen i MFY bærer preg av fleksibilitet. De fleste lærestedene tilbyr både individuell og gruppebasert opplæring i moduler, avhengig av deltakerens behov. Opplæringen blir også tilpasset voksnes behov, så den skal være mulig å kombinere med familieforpliktelser eller arbeid ved siden av opplæringen. I bedriftene er det særlig deltakere med familieforpliktelser som får en eller annen form for organisatorisk tilrettelegging, og i mindre grad deltakere som har arbeid ved siden av.

Undervisvurderingen i forsøket foregår ofte i et samspill mellom programfaglærer, fellesfaglærer og veileder i bedrift, men det er som regel programfaglærer som har hovedansvaret for å godkjenne modulene. For deltakere i kombinasjonsforsøket forekommer det også at FVO-lærere er involvert i vurdering av MFY-moduler. Det vanligste er å gjennomføre løpende vurderinger i modulene, etter hvert som deltakerne har fått godkjent alle kompetansemål. Dette kan legge til rette for raskere progresjon, ved at deltakere slipper å «vente» på å få vurdering i modul når de har fått godkjent alle kompetansemål. Vi ser dette som en indikator på fleksibilitet.

Samarbeid mellom partene

MFY-forsøket innebærer tett samarbeid mellom lærere og bedrifter om opplæringen, samt samarbeid mellom lærere, bedrift, NAV, og ansvarlig etat for introduksjonsprogrammet om oppfølging av deltakere. I tillegg samarbeides det med lærere i FVO om kombinasjonsforsøket. Hovedinntrykket fra spørreundersøkelsene er at både lærere og bedrifter vurderer at samarbeidet dem imellom fungerer spesielt godt, mens samarbeidet med NAV og etaten som er ansvarlig for introduksjonsprogrammet, vurderes som noe mindre godt. Lærerne som gir opplæring i kombinasjonsforsøket, er i all hovedsak godt fornøyde med samarbeidet med FVO-lærerne, men her varierer vurderingene mellom fylkene.

Fordi mesteparten av opplæringen i forsøket skal foregå ute i bedrift, er det avgjørende å få til et godt samarbeid mellom bedriftene og de andre aktørene. Bedriftene vektlegger god informasjon, tett dialog og jevnlig tilstedeværelse fra andre aktører i forsøket som viktige forutsetninger for å oppnå et godt samarbeid om deltakernes opplæringsløp.

Oppfølging av deltakerne

Fordi MFY-deltakerne skal tilegne seg de samme kunnskapene og ferdighetene i bedriften som elever i ordinær fag- og yrkesopplæring gjør i et klasserom, er det viktig at de får god oppfølging både fra lærere og bedriften. De aller fleste programfaglærere er ute i bedrift for å følge opp deltakerne med jevne mellomrom, men dette er mindre vanlig blant fellesfaglærerne. Det ser ut til at hyppighet og varighet på besøkene tilpasses deltakernes behov. Hovedinntrykket fra undersøkelsene er at bedriftene er ganske godt fornøyd med den faglige oppfølgingen som deltakerne får fra voksenopplæringen, men at en del bedrifter ser behov for hyppigere besøk fra den fylkeskommunale voksenopplæringen. Omvendt finner vi også at lærerne er rimelig tilfredse med den faglige oppfølgingen som deltakerne får fra bedriften.

En god del av MFY-deltakerne trenger ekstra oppfølging og tilrettelegging, både faglig og ikke-faglig. Både lærere og bedrifter i forsøket bruker en del tid på å gi psykososial støtte til deltakerne, og bistand til kultur- og systemforståelse til de minoritetsspråklige deltakerne. I tillegg bruker bedriftene mye tid på å gi deltakerne praktisk støtte, for eksempel knyttet til skyss eller veiledning i praktiske spørsmål.

Vi har også sett hvordan lærere og bedrifter følger opp og legger til rette for minoritetsspråklige deltakere. Blant lærerne er det særlig vanlig å ha yrkesrettet språklæring i egne grupper, og å gi individuell språklæring på arbeidsplassen. I bedriftene er det mest vanlig at veileder bruker ekstra god tid på å forklare arbeidsoppgavene til deltakeren, mens mer systematiske grep som bruk av språkfadder, digitale språklæringsressurser og kompetansehevingstiltak benyttes i ganske liten grad.

Kompensasjon til bedriftene

Det er lagt opp til at bedriftene som tar imot deltakere fra MFY-forsøket, kan få et tilskudd for dette. Alle fylkeskommunene som deltar i forsøket, får midler fra HK-dir for å utbetale tilskudd til lærebedrifter, men praksis rundt tilskuddet varierer både mellom fylkene, og mellom lærefag innad i samme fylke. Det har blitt signalisert at tilskuddet ikke bør overstige basistilskudd II, som er lavere enn tilskuddet for ordinære lærlinger med ungdomsrett. Samtidig er det en god del bedrifter, om enn et mindretall, som opplever at deltakerne i MFY trenger mer oppfølging og tilrettelegging enn ordinære lærlinger. Vi finner likevel at flertallet av bedriftene opplever at kompensasjonen de får for norskspråklige deltakere er passende. Blant de som har hatt minoritetsspråklige deltakere, mener imidlertid et flertall at kompensasjonen de mottar, er for lav.

Vurderinger av forsøket og sentrale virkemidler

Hovedinntrykket fra spørreundersøkelsene er at de fleste lærere og bedrifter vurderer MFY-forsøket positivt, og at modulstrukturen bidrar til å oppnå målene om en mer fleksibel opplæring som er bedre tilpasset voksnes behov.

Læreplaner

Modulstrukturerte læreplaner er et sentralt virkemiddel i forsøket. Lærerne gir i all hovedsak positive vurderinger av forsøkslæreplanene. De fleste er enige i at de gir et godt grunnlag for å gå opp til fagprøven, og at de er tilpasset voksnes behov. Det er mer uenighet blant lærerne om hvorvidt språklæringsperspektivet er godt ivaretatt i læreplanen for minoritetsspråklige. I lærernes innspill til hva som bør endres i læreplanene, ser vi at flere etterlyser større grad av yrkesretting av

fellesfagmålene, og at det bør være færre fellesfagmål. Bedriftene gir i hovedsak positive vurderinger av læreplanene og ser ut til å være mer tilfredse med dem enn det lærerne er.

Bedrift som hovedarena

Et annet sentralt virkemiddel i forsøket, er at bedriften skal utgjøre hovedarena for opplæring. Begge respondentgrupper mener at dette fungerer godt for deltakerne. Bedriftene er imidlertid litt mer positive enn lærerne. Undersøkelsen tyder på at praksisbasert opplæring fungerer godt for både norskspråklige og minoritetsspråklige deltakere, men at det kan være utfordrende for enkelte av de minoritetsspråklige deltakerne.

Bruk av utprøvsperiode ser ut til å være et godt grep for å rekruttere bedrifter. Mange av bedriftene har gjennomført dette før de valgte å ta inn deltakere, og et betydelig flertall svarer at de har tatt imot deltakere som de trolig ikke ville ha gitt praksisplass til, dersom de ikke hadde hatt en utprøvsperiode først. Mange bedrifter bruker utprøvsperioden til å vurdere deltakerens egnethet for yrket. Dermed kan dette grepet bidra til å sikre en god «match» mellom deltaker og lærefag.

Lærlingordningen

De nye lærefagene som ble inkludert i utvidelsen av forsøket, helsearbeiderfaget og bygg- og anleggsteknikkfagene, skal prøves ut innenfor rammen av lærlingordningen eller ordningen fagbrev på jobb. Det er i all hovedsak lærlingordningen som blir benyttet. Dette innebærer blant annet at det skal inngås en arbeidsavtale som regulerer lønn. Vi finner at mange av bedriftene opplever at deltakerne bidrar til verdiskapning i bedriften på lik linje med ordinære lærlinger, og mener at deltakerne *bør* motta lærlingelønn. Allikevel er det få bedrifter som betaler lærlingelønn i dag, og et flertall av bedriftene svarer at de er skeptiske til et mulig pålegg om å betale lærlingelønn til MFY-deltakere. Et generelt krav om å betale lærlingelønn fremstår altså som en mulig barriere for å rekruttere bedrifter til forsøket.

Utfordringer

Oppfølging av deltakere med svake norskerdigheter peker seg ut som en sentral utfordring i forsøket, for både lærere og bedrifter. Det ser altså ut til at dette er et område ved forsøket der det er forbedringspotensial. Mange lærere opplever også at deltakernes økonomiske situasjon kan gå ut over opplæringen. På den andre siden er det få respondenter, både blant lærere og bedrifter, som opplever at det er utfordrende å få til en god arbeidsdeling mellom den fylkeskommunale voksenopplæringen og bedriften. Det ser altså ut til at lærere og bedrifter har kommet langt i arbeidet med å få til et godt samarbeid om deltakernes opplæringsløp.

Kapittel 1 - Innledning

Hovedformålet med årets datainnsamling, og inneværende rapport, har vært å få breddekunnskap om lærernes og bedriftenes erfaringer med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring. Lærere og bedrifter er de som er tettest på deltakerne og har mest praksisnær erfaring med virkemidlene i forsøket. Rapporten er basert på to spørreundersøkelser rettet mot de to gruppene, og følger opp temaer og problemstillinger som er undersøkt tidligere i følgeevalueringen av forsøket med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring.

I dette kapittelet gjør vi rede for bakgrunnen for forsøket med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring, og mandatet for følgeevalueringen. Vi gjør også rede for innsamlingen av dataene som ligger til grunn for denne rapporten, og beskriver svarprosent og representativiteten i materialet. Vi gir også en kort beskrivelse av noen sentrale kjennetegn ved respondentene i de to undersøkelsene.

Bakgrunn og formål

Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring (MFY) er ett av tre modulforsøk som ble initiert i voksenopplæringen i 2017. De andre to er Forberedende voksenopplæring på grunnskolenivå (FVO) og kombinasjonsforsøket, der FVO og MFY kombineres i ett felles opplæringsløp. Forsøkene skal svare på behovet for en voksenopplæring mer tilpasset voksnes behov, og er forankret i Meld. St. 16 (2015-2016) Fra utenforskap til ny sjanse – Samordnet innsats for voksnes læring (Kunnskapsdepartementet, 2016). Forsøkene må sees i lys av samfunnets behov for økt kompetanse generelt, og for faglært arbeidskraft spesielt. Alle tre forsøk har som målsetning å gi flere en mer varig tilknytning til arbeidslivet.

MFY-forsøket skal bidra til at flere voksne gjennomfører videregående opplæring. For å oppnå dette skal opplæringen bli mer fleksibel og kunne tilpasses ulike livssituasjoner, for eksempel at voksne ofte har omsorgsansvar for barn. Det skal også bli lettere for den enkelte å arbeide og delta i opplæring parallelt, og det skal være mulig å gjenoppta opplæring ved avbrudd. Videre skal innholdet gjøres mer relevant for voksne, og være mer rettet mot den enkeltes arbeidsmuligheter enn i dag. Samlet sett skal dette gi en mer effektiv opplæring.

I Fullføringsreformen (Kunnskapsdepartementet, 2021) ble modulstrukturert opplæring anbefalt som hovedmodell for grunnopplæring for voksne i fremtiden. Reformen ble vedtatt i Stortinget i juni 2021, og i august 2024 innføres modulstrukturert opplæring som hovedmodell i voksenopplæringen.

Om evalueringen

Forsøkene med modulstrukturert voksenopplæring evalueres av ideas2evidence, SNF og Høgskolen i Innlandet. Evalueringen tar form av en følgeevaluering som skal pågå gjennom hele forsøksperioden frem til sommeren 2023, og en resultat- og effektevaluering som skal gjennomføres i etterkant. Denne rapporten er en del av følgeevalueringen, som tar for seg følgende hovedtemaer og problemstillinger:

1. Forsøkernes utforming

Dette innebærer å vurdere hvordan de ulike virkemidlene i forsøket fungerer, og i hvilken grad de bidrar til å nå forsøkets mål om en mer fleksibel, relevant og effektiv opplæring. Sentrale virkemidler i MFY er 1) modulstrukturerte læreplaner, 2) nye dokumentasjonsordninger (kompetansebevis), 3) bedrift som hovedarena for opplæring, 4) samordning med integrerings- og arbeidsmarkedssektoren samt samarbeid med arbeidslivet.

2. Forsøkenes implementering

Sentrale spørsmål i denne sammenheng er i hvilken grad føringene som er lagt for forsøket, følges opp i praksis lokalt, og hvilke utfordringer som oppstår i gjennomføringen av forsøket.

Avgrensninger og tema for rapporten

Så langt i følgeevalueringen av MFY-forsøket er det blitt utarbeidet to notater (2018 og 2019), en kvantitativ rapport (2020) og en følgeevalueringsrapport (2022). Den kvantitative rapporten la vekt på å beskrive deltakergruppen i MFY, opplæringsløpene de gjennomfører og de resultatene som var oppnådd så langt i forsøket. Rapporten bygget på kvantitative data fra deltakerrapporteringen som gjennomføres som en del av følgeevalueringen. Følgeevalueringsrapporten fra 2022 bygget på et bredere datagrunnlag som blant annet inkluderte casestudier ved to forsøkssteder og en spørreundersøkelse til forsøksledere. Det ble også gjennomført en læreplananalyse. Rapporten undersøkte erfaringer med virkemidler i forsøket, og hvordan føringene som er lagt for forsøket, er fulgt opp i praksis. Vi så blant annet nærmere på de modulstrukturerte læreplanene, bedriften som hovedarena for opplæring, bruk av lærlingordningen som ramme for opplæringen og samarbeid med opplæringskontor.

Hovedformålet med årets datainnsamling, og inneværende rapport, har vært å få breddekunnskap om lærernes og bedriftenes erfaringer. Lærere og bedrifter er de som er tettest på deltakerne og har mest praksisnær erfaring med virkemidlene i forsøket, herunder læreplanene. Et viktig formål med spørreundersøkelsene har både vært å få mer presis kunnskap om hvordan forsøket gjennomføres lokalt; dvs. hvordan opplæringen er organisert, hvordan deltakerne følges opp og hvordan den tilrettelegges til deltakernes behov, og å få vite mer om hvordan to viktige aktørgrupper vurderer at forsøket fungerer. En breddeundersøkelse blant bedrifter og lærere vil styrke kunnskapsgrunnlaget med tanke på en videreføring av modulopplæring som varig ordning etter forsøksperioden. Det kan avdekke eventuelle utfordringer og justeringsbehov, samt identifisere muligheter og gode grep.

Sentrale tematikker vi belyser i rapporten er organisering av opplæringen, samarbeid mellom aktørene som er involvert i forsøket, og tilrettelegging og oppfølging av deltakerne. Vi ser også på bedriftenes erfaringer med at MFY-opplæringen foregår innenfor rammene av lærlingordningen, herunder bruk av lærlingelønn. Til sist har vi innhentet bedriftenes og lærernes overordnede vurderinger av læreplanene og modulstrukturen, og av hva som er sentrale utfordringer i forsøket, og deres

Metode og data

Rapporten er basert på to spørreundersøkelser rettet mot henholdsvis lærere som gir opplæring i forsøket, og bedrifter som har deltakere fra MFY i dag, eller som har hatt det tidligere. I tillegg ser vi hen til funn fra tidligere rapporter i følgeevalueringen der dette er relevant.

Om gjennomføring av undersøkelsene

Vi innhentet kontaktinformasjon til lærere og bedrifter gjennom de lokale forsøkslederne. De fikk tilsendt en liste der de ble bedt om å fylle ut navn og kontaktinformasjon til lærere ved sitt lærested, og til bedrifter som har tatt imot deltakere fra lærestedet. For bedriftene innhentet vi i tillegg informasjon om hvilket lærested og hvilket eller hvilke lærefag de har tatt imot deltakere fra, og om de har hatt deltakere fra kombinasjonsforsøket. Vi mottok adresselister fra samtlige 21 læresteder, for både lærere og bedrifter. I utgangspunktet skal altså våre adresselister inneholde hele populasjonen av lærere og bedrifter i forsøket. Vi kan imidlertid ikke utelukke at det er lærere eller bedrifter som er utelatt fra adresselistene vi mottok, for eksempel lærere som har sluttet ved lærestedet, eller bedrifter som har hatt deltakere tidligere, men som ikke har det i dag og derfor ikke finnes i lærestedene sine registre lenger.

Begge undersøkelsene gikk i felt den 21. september 2022. Undersøkelsen som rettet seg mot lærere i forsøket, ble stengt den 7. oktober 2022, mens undersøkelsen som ble sendt til bedrifter i forsøket, stengte den 12. oktober. Bedriftsundersøkelsen stengte noe senere enn lærerundersøkelsen da det var behov for å ta kontakt med fylkesprosjektlederne for å øke deltakelsen i undersøkelsen.

Begge undersøkelsene ble grundig kvalitetssikret før de gikk i felt. Etter implementering ble begge undersøkelsene testet både faglig og teknisk, og vi gjennomførte i tillegg en ekstern pilotering der fire lærere og fire bedrifter ble invitert til å gå gjennom undersøkelsen og gi tilbakemeldinger av både faglig og teknisk art. To lærere og én bedrift gjennomførte piloteringen. Undersøkelsen ble revidert for å imøtegå tilbakemeldingene fra piloteringen. HK-dir gjennomførte også en pilotering av undersøkelsen, med spesielt fokus på å sikre at spørsmål og begrepsbruk var relevante og presise nok.

Lærerundersøkelsen

Svarprosent og frafall

Tabell 1.1 oppsummerer svarene mottatt i lærerundersøkelsen, fordelt etter når respondentene svarte gjennom feltperioden. Totalt ble det 109 lærere invitert til å svare. Tre epostadresser var ikke mulig å nå, og derfor ble det kun sendt påminnelse til 106 lærere. 91 lærere åpnet undersøkelsen, mens 61 fullførte hele undersøkelsen. Ytterligere tre lærere er inkludert i datagrunnlaget da de ga svar på flere viktige spørsmål, men avbrøt svargivingen før hele undersøkelsen var fullført. Alt i alt gir det en svarprosent på 60 prosent (64 personer). Vi vurderer at dette er en relativt god svarprosent. Det er også omtrent samme svarprosent som ble oppnådd i spørreundersøkelsen til lærere i forsøket med forberedende voksenopplæring (FVO) i 2021.

Tabell 1.1: Antall svar og svarrate for lærerundersøkelsen

	Antall svar	Kumulative svar	Svarrate	Kumulativ svarrate
Invitasjon (21. september)	29	29	27,4 %	27,4 %
Første påminnelse (26. september)	13	42	12,3 %	39,6 %
Andre påminnelse (30. september)	9	51	8,5 %	48,1 %
Tredje påminnelse (4. oktober)	13	64	12,3 %	60,4 %

Vi har gjennomført analyser for å vurdere hvor godt representert lærere fra de ulike fylkene er i lærerundersøkelsen. Resultatet av disse analysene er vist i tabell 1.2. Tabellen viser at det er svært

godt samsvar mellom fylkenes representasjon i adresselistene vi mottok, og andelen de utgjør i utvalget som svarte på undersøkelsen. Med andre ord er frafallet jevnt fordelt: Det er ingen fylker der lærerne har vært mindre tilbøyelige til å svare på undersøkelsen enn andre. Dette styrker troverdigheten til funnene i lærerundersøkelsen.

Tabell 1.2: Representasjon av fylker i lærerundersøkelsen

Fylke	Antall i adresseliste	Andel i adresseliste	Andel i undersøkelse
Agder	5	5 %	4,7 %
Innlandet	46	42 %	39,1 %
Nordland	21	19 %	20,3 %
Oslo	14	13 %	14,1 %
Trøndelag	23	21 %	21,9 %

Beskrivelse av respondentene

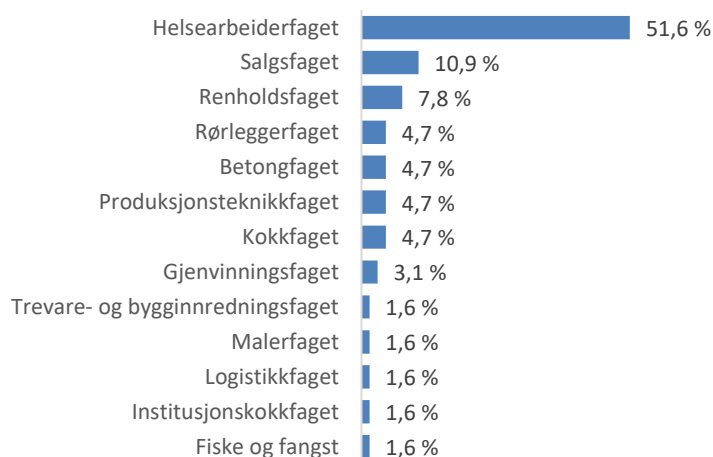
Av alle lærerne som svarte på spørreundersøkelsen, har rundt halvparten kun gitt opplæring i MFY-forsøket, mens i underkant av 40 prosent har gitt opplæring både i MFY og kombinasjonsforsøket. Noen få (8 prosent) har kun gitt opplæring i kombinasjonsforsøket. De som har erfaring fra kombinasjonsforsøket, blir behandlet for seg i analyser der dette er relevant.

Vi ba lærerne om å oppgi hvilken, eller hvilke, modulbaserte læreplaner de har gitt deltakere opplæring i. Et flertall av respondentene har kun erfaring fra én læreplan: Dette gjelder to av tre lærere. Samtidig er det en betydelig andel – én av tre – som har erfaring med å gi opplæring i flere av de modulbaserte læreplanene. De fleste av disse har erfaringer fra to eller tre ulike læreplaner. Det er først og fremst fellesfaglærerne som har gitt opplæring i flere enn én læreplan.

Vi ba respondentene som har gitt opplæring i flere læreplaner, om å oppgi hvilken av planene de har mest erfaring med, og å svare på undersøkelsen med utgangspunkt i erfaringene fra denne læreplanen. Dette gjorde vi fordi praksis og erfaringer kan variere mellom de ulike lærefagene.

Figur 1.1 viser at over halvparten av lærerne har svart på undersøkelsen basert på erfaringer fra helsearbeiderfaget. Etter dette er de vanligste lærefagene salgsfaget og renholds-faget. Disse er også blant de største lærefagene i forsøket målt etter antall deltakere (jf. Dahle, Jones, Monsen og Nordhagen, 2022, s. 21).

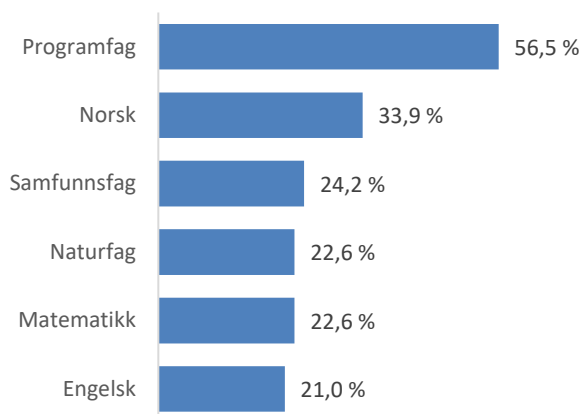
Figur 1.1: Hvilken modulbasert læreplan lærerne har mest erfaring med (lærere, prosent, N = 64)

Figur 1.2 viser fordelingen av respondenter etter hvorvidt de gir opplæring i programfag og ulike fellesfag. Både fellesfaglærere og programfaglærere er godt representert blant de som har svart på spørreundersøkelsen. I overkant av halvparten av respondentene har gitt opplæring i programfag, og en tredjedel har gitt opplæring i norsk. Én av fire har gitt opplæring i samfunnsfag, og i overkant av én av fem har gitt opplæring i de tre øvrige fellesfagene – naturfag, matematikk og engelsk.

Vi har også sett på om respondentene har erfaring fra begge typer av fag, altså både programfag og fellesfag, eller om de kun gir opplæring i kompetansemål fra en av delene. Det klart vanligste er å enten gi opplæring i programfag, eller kun i fellesfag. Kun én av ti respondenter har gitt opplæring i kompetansemål fra begge deler.

Figur 1.2: Hvilke fag respondenten gir opplæring i kompetansemål fra (lærere, prosent, N = 62. Flere svar mulig)

Vi har også informasjon om hvilke moduler respondentene har gitt opplæring i. En tredjedel har gitt opplæring både i modul 1 og de lærefagspesifikke modulene, mens i underkant av to tredjedeler kun har gitt opplæring i kompetansemål fra modul 2 og oppover. Det er i hovedsak fellesfaglærere som har gitt opplæring i kompetansemål fra både modul 1 og de lærefagspesifikke modulene.

Nesten 80 prosent av lærerne har erfaring med å gi opplæring etter læreplan for språklige minoriteter. I alle fylker finnes det imidlertid lærerne som ikke har gitt opplæring etter læreplan for språklige minoriteter. I analysene skiller vi mellom lærere som har erfaring med å gi opplæring til minoritetsspråklige deltakere, og lærere som ikke har det, der det er relevant. Samtidig er det viktig å merke seg at disse to gruppene av deltakere er sammensatte. Behovet for oppfølging og tilrettelegging varierer mye, også innad i disse to deltakergruppene.

Bedriftsundersøkelsen

Svarprosent og frafall

Bedriftsundersøkelsen var i felt én uke lengre enn lærerundersøkelsen, som beskrevet over. Etter kontakt med forsøksledere i de ulike fylkene ble det sendt ekstra påminnelser til bedrifter i Oslo. Ettersom dette var ekstraordinære henvendelser, er de ikke talt som et ekstra kontaktpunkt i tabell 1.3.

317 bedrifter ble invitert til å delta i undersøkelsen, og det ble levert invitasjoner og påminnelser til 302 bedrifter. For 15 av bedriftene var det altså ikke mulig å oppnå kontakt grunnet ugyldige e-

postadresser. 88 av bedriftene fullførte undersøkelsen, mens ytterligere åtte bedrifter er inkludert i datagrunnlaget da de svarte på flere viktige spørsmål uten å fullføre hele spørreskjemaet. Totalt svarte 32 prosent (96 bedrifter) på undersøkelsen. Vi regner dette som en akseptabel svarprosent, gitt tidligere erfaringer med at bedrifter er en målgruppe det kan være vanskelig å oppnå høy svarprosent hos (jf. Ryssevik, Høgestøl, Dahle og Holthe, 2011). Samtidig er det verdt å merke seg at vi kun fikk svar fra en tredjedel av bedriftene vi kontaktet, noe som betyr at det er knyttet en viss usikkerhet til funnene fra bedriftsundersøkelsen.

Tabell 1.3: Antall svar og svarrate for undersøkelsen til bedrifter

	Antall svar	Kumulative svar	Svarrate	Kumulativ svarrate
Invitasjon (21. september)	16	16	5,3 %	5,3 %
Første påminnelse (26. september)	27	43	8,9 %	14,2 %
Andre påminnelse (30. september)	18	61	6,0 %	20,2 %
Tredje påminnelse (4. oktober)	35	96	11,6 %	31,8 %

Vi har gjennomført analyser for å vurdere representasjonen av bedrifter på noen sentrale kjennetegn: Om bedriftene er offentlige eller private, hvilket fylke bedriften holder til i, og hvilke lærefag de har mottatt deltakere fra (jf. tabell 4.1). Også i denne undersøkelsen er det svært godt samsvar mellom fordelingen i adresselisten, og i utvalget som svarte på undersøkelsen. Vi ser at det er en liten overrepresentasjon av bedrifter i Oslo, og en liten underrepresentasjon av bedrifter i Nordland og i salgsfaget. Allikevel er hovedinntrykket at utvalget gjenspeiler adresselistene godt. Dette styrker troverdighetene til funnene fra undersøkelsen, til tross for at svarprosenten var noe lavere enn vi kunne ønsket oss.

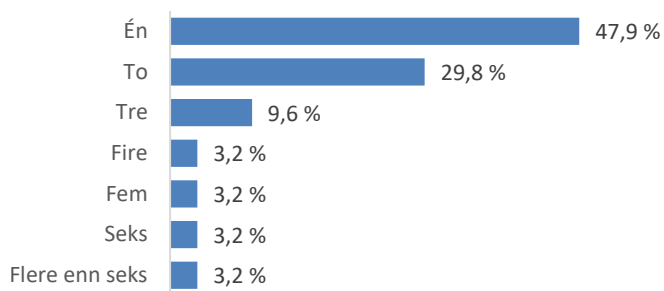
Tabell 1.4: Representasjon i bedriftsundersøkelsen: Eierskap, fylke og lærefag

	Antall i adresseliste	Andel i adresseliste	Andel i undersøkelse
Offentlig	166	52,5 %	54,2 %
Privat	150	47,5 %	45,8 %
Agder	28	8,9 %	8,3 %
Innlandet	103	32,6 %	31,3 %
Oslo	16	5,1 %	9,4 %
Trøndelag	78	24,7 %	26,0 %
Nordland	91	28,8 %	25,0 %
Helsearbeiderfaget	130	41,1 %	43,8 %
Salgsfaget	50	15,8 %	9,3 %
Renholdsoperatørfaget	32	10,1 %	9,4 %
Institusjonskokkfaget	14	4,4 %	7,3 %
Kokkfaget	30	9,5 %	7,3 %
Betongfaget	13	4,1 %	5,2 %
Produksjonsteknikkfaget	14	4,4 %	5,2 %

Beskrivelse av respondentene

De fleste bedriftene som har svart på undersøkelsen, har tatt inn et lavt antall deltakere fra MFY-forsøket (jf. figur 1.3). I underkant av halvparten har kun hatt én MFY-deltaker i opplæring, og en tredjedel har hatt to. Én av ti bedrifter har hatt tatt imot tre deltakere. Dermed er det viktig å ta høyde for at de aller fleste respondentene bygger svarene sine på erfaringer med et lavt antall deltakere.

Figur 1.3: Vennligst oppgi hvor mange deltakere fra MFY og/eller kombinasjonsforsøket virksomheten har hatt, inkludert nåværende deltakere (bedrifter, prosent, N = 94)

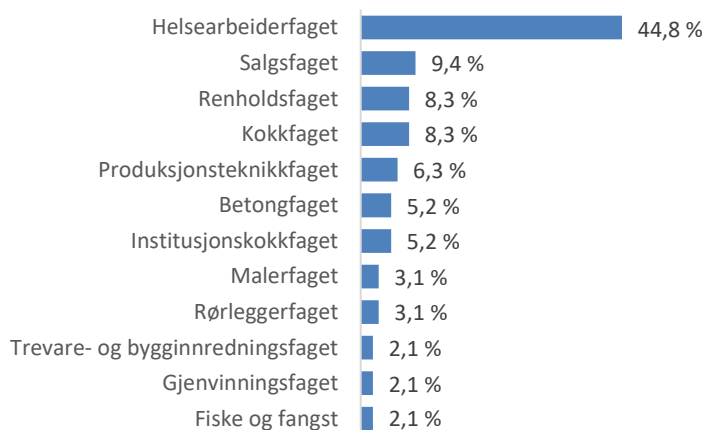

Omtrent halvparten av bedriftene har kun tatt imot minoritetsspråklige deltakere, mens én fjerdedel har kun tatt imot norskspråklige deltakere. Den siste fjerdedelen har tatt imot både norskspråklige og minoritetsspråklige deltakere. I analysene skiller vi mellom bedrifter som har hatt minoritetsspråklige deltakere og bedrifter som ikke har det, der dette er relevant.

I vårt utvalg er det bedrifter som har erfaringer fra både MFY og kombinasjonsforsøket. Sju av ti bedrifter har kun tatt imot MFY-deltakere, mens 14 prosent har kun tatt imot deltakere fra kombinasjonsforsøket. 17 prosent av bedriftene har tatt imot deltakere fra begge forsøk.

I figur 1.3 ser vi på hvilket lærefag bedriftene har mest erfaring med. På samme måte som i lærersurveyen ba vi respondenten besvare undersøkelsen med utgangspunkt i dette lærefaget, fordi praksis og erfaringer kan variere mellom lærefag. Også her har flest besvart undersøkelsen med utgangspunkt i helsearbeiderfaget, salgsfaget og renholds-faget. Det er også en del respondenter med erfaringer fra kokkfaget. 45 prosent av respondentene har svart med utgangspunkt i helsearbeiderfaget, mens i underkant av 10 prosent har svart på bakgrunn av hhv. salgsfaget, renholds-faget og kokkfaget. Merk at det ikke er noen respondenter som har besvart undersøkelsen med utgangspunkt i logistikkfaget, men ellers er alle lærefag representert.

Figur 1.4: Lærefag respondenten har mest erfaring med (bedrifter, prosent, N = 96)

Avgrensninger i analysene

Antallet respondenter både i lærer- og bedriftsundersøkelsen er relativt lavt, og det er derfor i liten grad mulig å se på variasjoner mellom de ulike lærefagene i forsøket. I de fleste lærefagene er antallet respondenter lavere enn ti, og når antallet respondenter er så lavt er det vanskelig å slå fast at eventuelle variasjoner vi observerer skyldes lærefaget, og ikke tilfeldigheter. På bakgrunn av dette gjør vi i liten grad lærefagsbaserte analyser av data fra lærerundersøkelsen i rapporten.

Begrepsavklaring

I spørreundersøkelsen til bedriftene valgte vi å benytte begrepet «virksomhet» for å tydeliggjøre at undersøkelsen omfatter både private og offentlige bedrifter, og underenheter av større foretak (f.eks. et sykehjem i en kommune). Det ble tydeliggjort at respondentene skulle svare på vegne av sin virksomhet, forstått som den organisatoriske enheten de tilhører.

Når vi i rapporten gjengir funn fra bedriftsundersøkelsen, har vi likevel brukt begrepet bedrift som en fellesbetegnelse. Unntaket er der vi gjengir tekst som er direkte hentet fra spørreundersøkelsen.

Rapportens oppbygging

Rapporten består av tre hovedkapitler.

Kapittel 2 tar for seg organisering av og samarbeidet rundt opplæringen. Vi ser nærmere på hvordan lærestedene og bedriftene legger organisatorisk til rette for at opplæringen skal være fleksibel og individuelt tilpasset deltakerne. Vi tar også for oss samarbeidet mellom disse aktørene.

I kapittel 3 ser vi på hvordan lærere og bedrifter følger opp deltakerne i MFY-forsøket, og hvordan de vurderer deltakernes oppfølgingsbehov. Vi undersøker også hvilke grep henholdsvis lærere og bedrifter benytter for å følge opp og legge til rette for minoritetsspråklige deltakere, og ser nærmere på deltakernes behov for oppfølging utover det faglige. I forlengelsen av diskusjonen av deltakernes oppfølgingsbehov gir vi også en kort beskrivelse av praksis rundt tilskudd til bedrifter.

I kapittel 4 ser vi nærmere på lærernes og bedriftenes vurderinger av de ulike virkemidlene og føringene i forsøket. Dette gjelder blant annet innrettingen av opplæringen, læreplanene og bruk av bedrift som hovedarena for opplæring. Vi ser også på hva lærere og bedrifter opplever som de største utfordringene i forsøket.

Kapittel 2 – Organisering og samarbeid rundt opplæringen

Tema for dette kapitlet er organisering av og samarbeid rundt opplæringen. Et viktig formål med MFY-forsøket er å tilby opplæring som er bedre tilpasset voksnes behov. Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring skal muliggjøre fleksible og individuelt tilpassede opplæringsløp. I første del av kapitlet ser vi nærmere på i hvilken grad og hvordan lærestedene og bedriftene legger organisatorisk til rette for at opplæringen skal være fleksibel og individuelt tilpasset deltakerne.

Både lærested og bedrift er sentrale aktører i opplæringen og undervisvurderingen av deltakerne i MFY. I en del tilfeller er også opplæringskontor involvert. I andre del av kapitlet ser vi på hvordan samarbeidet mellom disse aktørene fungerer. Ettersom opplæringen i MFY hovedsakelig skal foregå i bedrift, har vi også lagt vekt på å innhente og presentere informasjon om hva bedriftene opplever som viktige forutsetninger for et godt samarbeid med fylkeskommunene og lærestedene.

Lærestedenes organisering av opplæringen

Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring skal muliggjøre opplæringsløp tilpasset voksnes behov og liv. Moduleringen av læreplanene legger til rette for at deltakerne utelukkende trenger å ta de delene av opplæringsløpet de har behov for, for å oppnå en kvalifikasjon. Bruk av realkompetansevurdering skal bidra til avkortede opplæringsløp. Forsøket skal altså legge til rette for at voksne kan ta opplæring som er tilpasset deres faglige forutsetninger og behov, og at opplæringen skal være effektiv.

Hvordan opplæringen organiseres, påvirker muligheten for individuelt tilpassede og effektive løp. Vi har for eksempel sett tidligere i følgeevalueringen at noen deltakere blir motivert av å være del av et klassemiljø. For disse kan det være hensiktsmessig å gjennomføre deler av opplæringen i gruppe. Andre deltakere vil kanskje ha behov for mer individuell opplæring, for eksempel fordi de har raskere progresjon enn de øvrige deltakerne, eller fordi de trenger ekstra oppfølging på grunn av lavt språknivå.

Organisatorisk fleksibilitet med rom for å gi opplæring både i gruppe og individuelt kan bidra til å ivareta slike behov. I spørreundersøkelsen ba vi derfor lærerne om å beskrive hvordan de organiserer opplæringen. I spørsmålet skilte vi mellom opplæringen i modul 1 og i de lærefagspesifikke modulene (modul 2 og oppover). Lærerne ble også bedt om å skille mellom hvordan de organiserer opplæringen for norskspråklige og minoritetsspråklige deltakere.¹

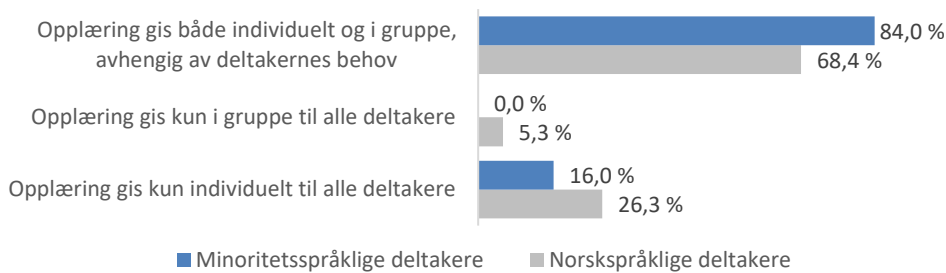
Figur 2.1 viser at organiseringen av opplæringen i modul 1 er preget av fleksibilitet. Et betydelig flertall av lærerne oppgir at opplæringen i denne modulen blir gitt både individuelt og i gruppe, avhengig av

¹ Lærere som kun har gitt opplæring til én av disse gruppene, ble bare spurt om denne gruppen.

deltakernes behov. Dette gjelder både for minoritetsspråklige deltakere og for norskspråklige deltakere, men det er en høyere andel som oppgir at dette gjelder de minoritetsspråklige deltakerne.

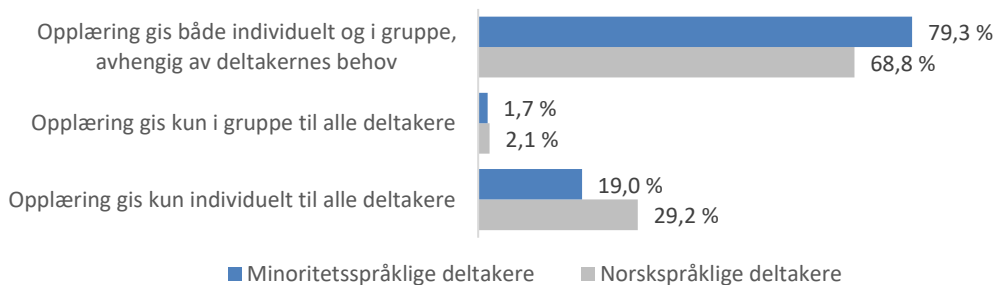
Vi ser at en litt høyere andel svarer at norskspråklige deltakere kun får individuell opplæring i modul 1, sammenlignet med minoritetsspråklige deltakere. Her er det verdt å merke seg at en god del av de norskspråklige deltakerne ikke skal ta modul 1, eller skal kun ta deler av modulen. De fleste minoritetsspråklige deltakerne tar hele modul 1. Rundt en fjerdedel av lærerne svarer at de samler minoritetsspråklige deltakere og norskspråklige deltakere i samme gruppe i modul 1.

Figur 2.1: Hvilket alternativ beskriver best hvordan du organiserer opplæring i modul 1? (lærere, prosent, N = 19/25)

Figur 2.2 viser at også i de lærefagspesifikke modulene gis det i all hovedsak både individuell og gruppebasert opplæring ut ifra behov. Andelen som svarer at de organiserer opplæringen slik, er relativt lik som for modul 1. Det er en marginalt høyere andel som svarer at det kun blir gitt individuell opplæring i de lærefagspesifikke modulene. Det gjelder for både minoritetsspråklige og norskspråklige deltakere. Spørsmålet skilte ikke mellom ulike opplæringsarenaer (bedrift, skole eller fjernundervisning), men vi vet fra deltakerrapporteringen at mesteparten av opplæringen i de lærefagspesifikke modulene foregår i bedrift (Dahle et al., 2022, s. 47).

Figur 2.2: Hvilket alternativ beskriver best hvordan du organiserer opplæring i modul 2 og oppover? (lærere, prosent, N = 48/58)

Vi ser også at det vanligere å samle minoritetsspråklige og norskspråklige deltakere i samme gruppe i de lærefagspesifikke modulene enn i modul 1: Nesten fire av fem læresteder svarer at de samler minoritetsspråklige og norskspråklige deltakere i samme gruppe i modul 2 og oppover.

Funnene i figur 2.1 og 2.2 tyder på at lærestedene i stor grad tilpasser valget av organisering – individuelt eller i gruppe – etter den enkelte deltaker sine behov. Dette må sies å være i tråd med forsøkets intensjon om å legge til rette for individuell tilpasning av opplæringsløpet. Her er det verdt å merke seg at de fleste lærestedene til nå har hatt et lavt antall deltakere. Det kan tenkes at den store graden av organisatorisk fleksibilitet som kommer frem i de to figurene vil være vanskeligere å ivareta med en større deltakergruppe.

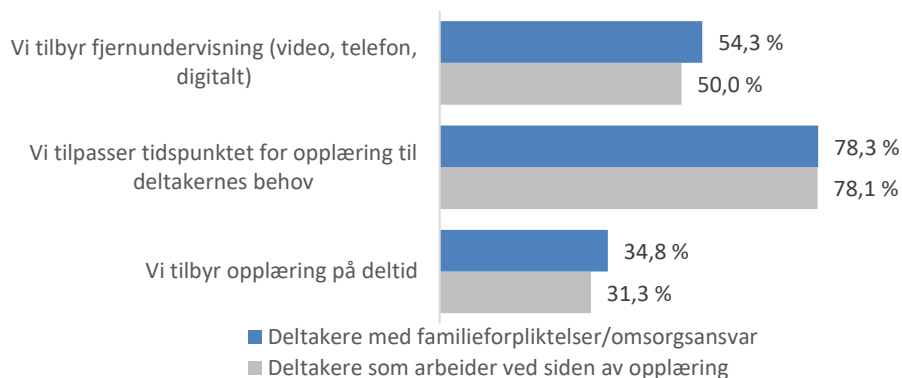
Tilrettelegging til voksnes behov

Voksne kan ha behov for mer fleksibilitet og tilrettelegging av opplæringsløpet, for eksempel fordi de har lønnet arbeid ved siden av opplæringen, eller fordi de har omsorgs-/forsørgeransvar for barn eller andre familiemedlemmer. I undersøkelsen til lærere og bedrifter har vi kartlagt hvordan det tilrettelegges for deltakere i MFY som har omsorgsansvar eller lønnet arbeid ved siden av. Vi ba først lærerne om å oppgi hvorvidt noen av deltakerne de har gitt opplæring, har hatt behov for tilrettelegging.

Tre av fire lærere oppga at de har hatt deltakere som har behov for tilrettelegging på grunn av familieforpliktelser eller omsorgsansvar. Halvparten har hatt deltakere som har behov for tilrettelegging fordi de har lønnet arbeid ved siden av opplæringen. Bare 20 prosent av lærerne har ikke hatt deltakere med noen av disse behovene i sin deltakergruppe. Med andre ord er det mange som har behov for fleksibilitet i opplæringsløpet, for eksempel i form av redusert omfang (deltidsopplæring), opplæring på ulike tidspunkt, eller på ulike steder (f.eks. fjernundervisning).

I figur 2.3 viser vi hvor stor andel av lærerne som benytter disse tre formene for fleksibilitet for å legge til rette for hhv. deltakere med familieforpliktelser eller omsorgsansvar, og deltakere som arbeider ved siden av opplæringen. Figuren viser at den vanligste formen for tilrettelegging er å tilpasse tidspunktet for opplæring etter deltakerens behov. Nesten 80 prosent gjør dette, for begge grupper av deltakere. Merk at dette ikke trenger å bety at lærestedene gir opplæring utenfor vanlig kontortid; det kan også innebære at opplæringen bare blir gitt på enkelte dager i uken, eller på gitte tidspunkt innenfor en ordinær arbeidsdag.

Figur 2.3: Gjør dere noe av det følgende for å legge organisatorisk til rette for disse deltakerne? (lærere, prosent, N = 32/46. Flere svar mulig)

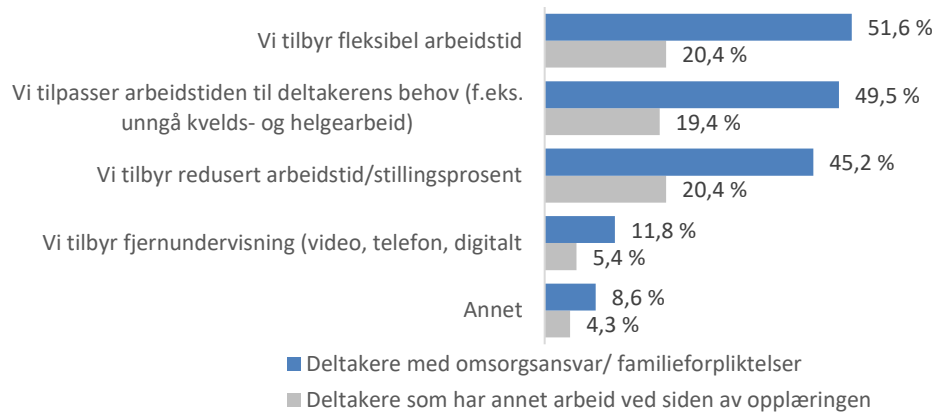

Rundt halvparten oppgir at de imøtegår disse behovene ved å tilby fjernundervisning. Dette oppgis av lærere i alle fylker. I forrige evalueringsrapport så vi at nesten halvparten av forsøkslederne oppga at pandemien hadde ført til mer digital opplæring ved deres lærested. Samtidig vet vi at bruk av fjernundervisning var en del av opplæringsmodellen ved flere av lærestedene helt fra oppstart av forsøket, blant annet i Trøndelag. Rundt en tredjedel av lærerne oppgir at de tilbyr opplæring på deltid.

I figur 2.4 viser vi hva bedriftene gjør for å tilpasse opplæringen til voksnes behov. Også her skiller vi mellom deltakere med omsorgsansvar/familieforpliktelser, og deltakere som har lønnet arbeid ved siden av opplæringen. Det danner seg et litt annet bilde enn i figur 2.3. I motsetning til lærestedene, som tilrettelegger i like stor grad for disse to deltakergruppene, er det mye vanligere at bedriftene

tilrettelegger for deltakere med omsorgsansvar enn for deltakere som har annet arbeid ved siden av. Samtidig vet vi fra deltakerrapporteringen at det er færre deltakere som har arbeid ved siden av opplæringen, enn som har omsorgsansvar (jf. Dahle et al., 2022, s. 28)

Figur 2.4: Gjør virksomheten noe av det følgende for å tilrettelegge for MFY-deltakere i disse situasjonene? (bedrifter, prosent, N = 93. Flere svar mulig.)

Vi ser at halvparten av bedriftene tilbyr deltakere med omsorgsansvar fleksibel arbeidstid eller tilpasser arbeidstiden etter deltakernes behov, f.eks. ved å unngå kvelds- og helgearbeid. Omtrent like stor andel tilbyr redusert arbeidstid eller stillingsprosent til denne gruppen. Hovedinntrykket er altså at bedriftene gjør en innsats for å legge til rette for deltakernes behov for fleksibilitet.

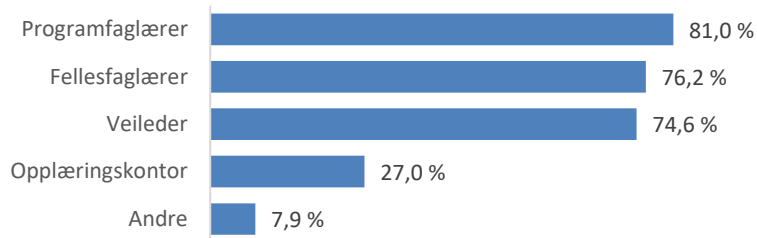
Underveisvurdering

Underveisvurderingen regnes som en viktig del av læringsprosessen, og målet er at god underveisvurdering kan bidra til å fremme læring og gi tilpasset opplæring. I forrige evalueringsrapport så vi nærmere på hvordan underveisvurderingen foregår i MFY-forsøket og belyste hvordan partene samarbeidet om den faglige oppfølgingen og underveisvurderingen i hhv. helsearbeiderfaget og betongfaget. Vi så at ved de fleste lærestedene gjennomføres underveisvurdering i et samspill mellom flere aktører, og noen har etablert faste vurderingsteam rundt deltakerne. Det kom frem at samarbeidet mellom lærere og veiledere er viktig for å få til gode underveisvurderinger. Flere la også vekt på at lærerfellesskap er viktig i vurderingsarbeidet.

Forrige rapport var avgrenset til underveisvurdering i to utvalgte fag. For å få et mer helhetlig bilde av hvordan samarbeidet om underveisvurdering foregår, har vi undersøkt dette også i spørreundersøkelsen blant lærerne.

Bildet som danner seg i figur 2.5, støtter opp om funnene fra forrige evalueringsrapport: Vi ser at det er svært vanlig at både programfaglærere, fellesfaglærere og veiledere i bedrift er involvert i vurderinger av oppnådd kompetanse i modul. Programfaglærer er involvert ved fire av fem læresteder, og fellesfaglærer og veileder i bedrift er involvert ved tre av fire læresteder. Vi ba også lærestedene om å vurdere hvor viktig hver av disse aktørene er for å gi gode underveisvurderinger. Både fellesfaglærer, programfaglærer og veileder regnes som viktig eller svært viktig av nesten samtlige respondenter. Dette bygger opp under funnet fra forrige rapport om at samarbeid mellom flere aktører er viktig for å få til gode underveisvurderinger.

Figur 2.5: Hvem samarbeider om vurdering av oppnådd kompetanse i modul? (lærere, prosent, flere svar mulig. N = 63)

Videre ser vi at det forekommer at opplæringskontoret også er involvert, men dette er langt mindre vanlig. Opplæringskontoret regnes også som mindre viktig for å gi gode undervisvurderinger enn de tre andre aktørene. Samtidig er det interessant å merke seg at opplæringskontor deltar i samarbeidet om undervisvurdering i flere fag enn bygg- og anleggsgagene, der det er et krav. I alle fylker bortsett fra ett forekommer det at opplæringskontor er involvert i å vurdere sluttkompetanse i modul, men det er særlig ett fylke der dette er vanlig. I dette fylket svarer 70 prosent av lærerne at opplæringskontoret er involvert.

De som krysset av for at «andre» er involvert i samarbeid om vurdering av oppnådd kompetanse, fikk mulighet til å utdype svaret i en åpen tekstboks. De fleste som har fylt ut tekstboksen, skriver at faglig leder eller fagansvarlig i bedrift også er involvert.

Vi har også gjort analyser som sammenligner hhv. programfaglærere og fellesfaglærere sin rolle i godkjenning av moduler. Blant lærerne som gir opplæring i fellesfag, svarer sju av ti at de er involvert i godkjenning av modul 1, mot 38 prosent av de som kun gir opplæring i programfag. Det er interessant at også en del programfaglærere deltar i vurderingen i modul 1, gitt at denne modulen kun inneholder kompetansemål fra fellesfagene samfunnsfag og norsk fra Vg1 og Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram. Kanskje kan dette ses i sammenheng med yrkesretting av fellesfagene, og at flere læresteder har etablert faste vurderingsteam som blir kjent med deltakernes faglige forutsetninger helt fra start (jf. Dahle et al., 2022, s. 82). De aller fleste lærere, både programfaglærere og fellesfaglærere, oppgir at de er involvert i vurderingen i de lærefagspesifikke modulene (modul 2 og oppover).

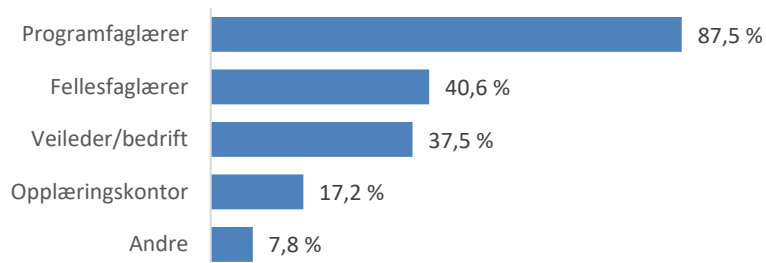
MFY-lærere som gir opplæring i kombinasjonsforsøket, ble også spurt om FVO-lærere er involvert i samarbeid om vurdering av oppnådd kompetanse i modul. I evalueringsrapporten om kombinasjonsforsøket fra 2022 oppga alle forsøkslederne i MFY-delen av forsøket at de samarbeidet med FVO om undervisvurdering, men i noe ulik grad. Årets lærerundersøkelse gir mer spesifikk informasjon. En tredjedel av MFY-lærerne som gir opplæring i kombinasjonsforsøket, oppgir at FVO-lærere er involvert i vurdering av oppnådd kompetanse i modul. Det forekommer altså, men kan ikke sies å være veldig utbredt.

Hovedansvar for undervisvurdering

Vi spurte også lærerne om hvem som har *hovedansvar* for å godkjenne modulene (jf. figur 2.6). I dette spørsmålet var det mulig å krysse av for flere alternativer. Vi ser en klar tendens til at det vanligste er at programfaglærer har hovedansvar for godkjenning av modul – hele 88 prosent av lærerne oppgir dette. Andelen som oppgir at fellesfaglærer eller veileder/bedrift har hovedansvar, er betydelig lavere.

Noen få svarer at opplæringskontoret har hovedansvar for å godkjenne modulene. Dette forekommer i alle fylker bortsett fra ett.

Figur 2.6: Hvem har hovedansvaret for å godkjenne modulene? (lærere, prosent, flere svar mulig. N = 64)

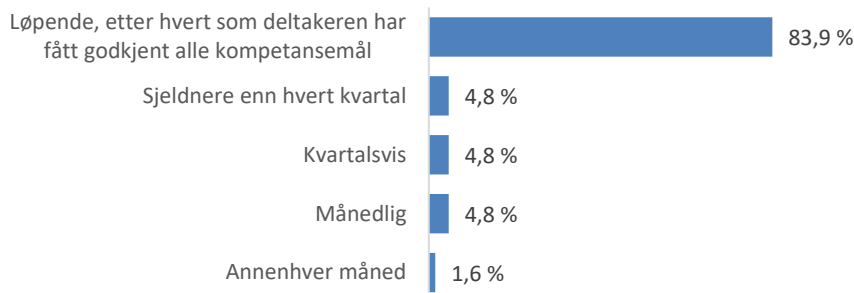
I forrige evalueringsrapport beskrev vi tre ulike måter å organisere samarbeidet om underveisvurdering, basert på forsøkslederne sine beskrivelser av hvordan underveisvurderingen foregår i helsearbeiderfaget og betongfaget (Dahle et al., 2022, s. 80). Én av disse modellene ga vi tittelen «programfaglærer er navet i underveisvurderingen». I en slik tilnærming er det programfaglæreren som skal ha totaloversikten, og har hovedansvar for koordinering og gjennomføring av underveisvurdering i samarbeid med andre aktører rundt deltakeren. Funnene i figur 2.6 kan tyde på at dette er en utbredt måte å organisere underveisvurderingen på, også i andre lærefag enn helsearbeiderfaget og betongfaget.

Hyppighet av underveisvurdering

Til sist i dette underkapittelet ser vi på hvor ofte det gjennomføres en vurdering av oppnådd kompetanse i modul. I forrige rapport stilte vi spørsmål ved om det kan gå utover progresjonen til deltakerne dersom vurderingen gjennomføres for sjelden, og viste til tilfeller der man følger opplæringskontorenes etablerte praksis med halvårlige vurderingssamtaler. Vi har derfor valgt å følge opp dette temaet i årets lærerundersøkelse.

Figur 2.7 viser at de aller fleste lærerne oppgir at de gjennomfører løpende vurderinger i modulene, etter hvert som deltakerne har fått godkjent alle kompetansemål. Dette kan legge til rette for raskere progresjon, ved at deltakere slipper å «vente» på å få vurdering i modul når de har fått godkjent alle kompetansemål. Løpende vurdering av moduler kan altså ses på som en indikator på fleksibilitet.

Figur 2.7: Hvor ofte gjennomfører dere en vurdering av oppnådd kompetanse i modul? (lærere, prosent, N = 62)

Vurderinger av samarbeidet

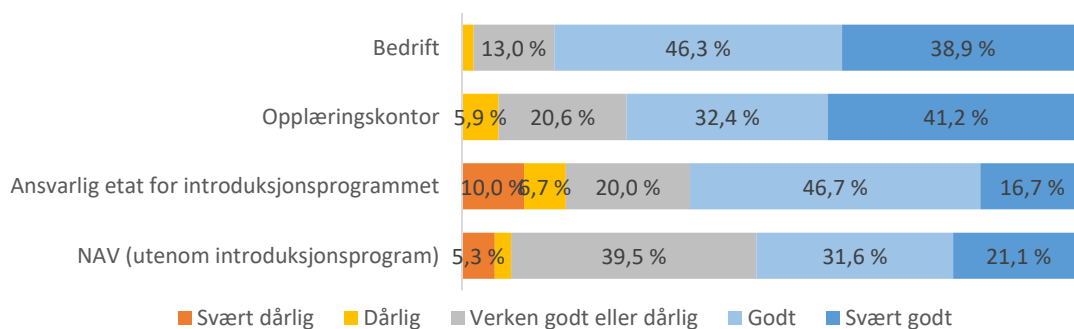
En viktig hensikt med forsøket er å skape et mer samordnet tilbud på tvers av sektorer, ved at modulene skal kunne benyttes både av deltakere i ordningene under introduksjonsloven, og deltakere i opplæringstiltak i regi av NAV. Dette tverrsektorielle aspektet kan gjøre samarbeidet om forsøket krevende: opplæringssektoren, arbeids- og velferdssektoren og integreringssektoren har alle et ansvar på opplæringsområdet, samtidig som de har ulike mål og samfunnsmandater, ulike ressurser og reguleres av ulike lovverk. Arbeids- og næringslivet har i tillegg sine helt egne rammebetingelser.

På bakgrunn av dette har vi kartlagt hvordan lærere og bedrifter vurderer samarbeidet med de andre aktørene som er involvert i MFY. Vi ser først på lærernes vurderinger, og deretter bedriftenes.

Lærernes vurderinger av samarbeid

Figur 2.8 viser hvordan lærerne vurderer samarbeidet med de andre hovedaktørene i forsøket.² Hovedinntrykket er at lærerne er svært godt fornøyd med samarbeidet på bedriftssiden, altså med enkeltbedrifter og med opplæringskontor. 85 prosent av lærerne vurderer at samarbeidet med bedrifter fungerer godt eller svært godt, og 75 prosent gjør denne vurderingen om samarbeidet med opplæringskontor. Vi stilte det samme spørsmålet i spørreundersøkelsen til forsøksledere som ble gjennomført i 2021, og så at også forsøkslederne har svært positive vurderinger av samarbeidet med bedrifter og opplæringskontor (Dahle et al., 2022, s. 89).

Figur 2.8: Hvordan vurderer du samarbeidet du har med følgende aktører i MFY? (lærere, prosent, N = 34-54)

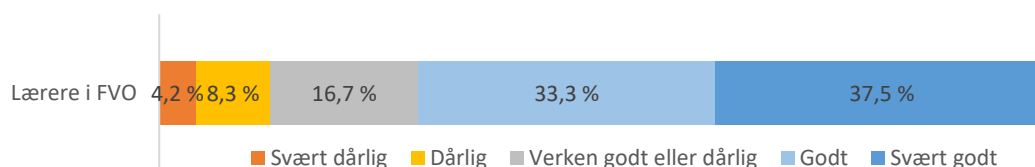
² Dersom respondenten ikke hadde noe samarbeid med en gitt aktør, fikk de anledning til å svare «ikke relevant». Disse svarene er tatt ut av analysene.

Lærerne er noe mer avmålte i sine vurderinger av samarbeidet med NAV og ansvarlig etat for introduksjonsprogrammet. Rundt to tredjedeler er godt eller svært godt fornøyde med samarbeidet med etaten som er ansvarlig for introduksjonsprogrammet, mens 15 prosent svarer at samarbeidet er dårlig eller svært dårlig. Her er det altså mer variasjon i respondentenes vurderinger. Når vi bryter svarene ned på fylke, ser vi at det er ganske stor variasjon også innad i fylkene. Med andre ord er det ingen fylker som skiller seg ut med spesielt positive eller spesielt negative vurderinger. Det er verdt å merke seg at samarbeidet med ansvarlig etat for introduksjonsprogrammet har vært noe begrenset siden det ble besluttet at lærestedene skulle rekruttere deltakere utelukkende via NAV i en periode, av forskningshensyn.³

Når det gjelder samarbeidet med NAV, vurderer rundt halvparten av lærerne dette som godt eller svært godt, mens 40 prosent vurderer det som verken godt eller dårlig. Vi vet fra tidligere i følgeevalueringen at samarbeidet med NAV har vært utfordrende i noen fylker, men at det har gått seg til etter hvert. Samtidig er det interessant å merke seg at forsøkslederne hadde mye mer positive vurderinger av samarbeidet med både NAV og ansvarlig etat for introduksjonsprogram da vi stilte dette spørsmålet i spørreundersøkelsen blant forsøksledere. Det er vanskelig å svare på hva som er årsakene til de ulike vurderingene fra lærere og forsøksledere. En mulig hypotese er at forsøkslederne er i mer direkte kontakt med disse etatene enn det lærerne er, og kanskje får større innsikt i, og forståelse for, rammene og begrensningene for NAV og introduksjonsprogrammet sitt arbeid enn det lærerne har.

I underveisevalueringen av kombinasjonsforsøket fra 2022, belyste vi forsøksledere sine vurderinger av samarbeidet på forsøksledernivå. Til tross for en del utfordringer med å forene de to forvaltningsnivåene, fant vi at forsøkslederne i all hovedsak er tilfredse med hvordan samarbeidet fungerer (Dahle og Jones 2022, s. 28). I årets spørreundersøkelse ba vi MFY-lærerne som gir opplæring i kombinasjonsforsøket, vurdere samarbeidet de har med lærere i FVO. Resultatene fra dette spørsmålet er vist i figur 2.9.

Figur 2.9: Hvordan vurderer du samarbeidet dere har med lærere i FVO? (lærere, prosent, N = 24)

Sju av ti lærere svarer at de synes samarbeidet med FVO-lærere fungerer godt eller svært godt. 17 prosent svarer at samarbeidet fungerer verken godt eller dårlig, og 12 prosent mener det fungerer dårlig eller svært dårlig. Som på forsøksledernivå, ser det altså ut til at samarbeidet i all hovedsak fungerer godt også på lærernivå. Når vi bryter vurderingene ned på fylke, er det særlig ett fylke som skiller seg ut med dårligere vurderinger av samarbeidet mellom lærere i FVO og MFY. Det varierer altså hvor godt fylkene har fått dette samarbeidet til å fungere. Funn fra følgeevalueringen viser at det har tatt tid å få kombinasjonsforsøket til å fungere godt, og at det oppleves som organisatorisk

³ I perioden juni 2020 til september 2021 ble det utelukkende rekruttert deltakere fra NAV inn i forsøket fra såkalte randomiserte lister. Dette er lister med personer i målgruppen registrert i NAV, som er tilfeldig trukket fra NAVs registre, og som kan tilbys plass i MFY. Denne rekrutteringspraksisen var nødvendig av forskningshensyn for å kunne måle effekter av forsøket. Det ble besluttet å avslutte rekrutteringspraksisen høsten 2021.

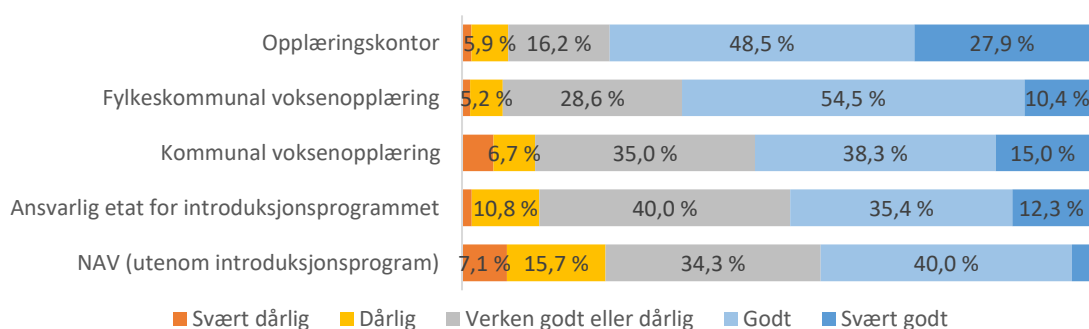
komplekst og ressurskrevende (Dahle og Jones, 2022, s. 33). Vi så også at det er spesielt viktig med gode avklaringer knyttet til rolle- og ansvarsdeling.

Bedriftenes vurderinger av samarbeid

Også bedriftene ble spurt om hvordan de vurderer samarbeidet med sentrale aktører i MFY-forsøket.⁴ Hovedinntrykket fra figur 2.10 er at bedriftene i all hovedsak er tilfredse med samarbeidet med de andre nøkkelaktørene i MFY. Aller mest tilfredse er bedriftene med samarbeidet de har med opplæringskontor – her svarer tre av fire bedrifter at samarbeidet fungerer godt eller svært godt. Som vi har sett tidligere i rapporten, er de aller fleste bedriftene godkjente lærebedrifter, noe som kan tyde på at mange av dem hadde etablert et samarbeid med et opplæringskontor før de kom inn i forsøket.

Videre ser vi at bedriftene er godt fornøyde med samarbeidet de har med den fylkeskommunale voksenopplæringen. 65 prosent svarer at samarbeidet er godt eller svært godt, mens 28 prosent svarer at det er verken godt eller dårlig. Noen av bedriftene samarbeider også med den kommunale voksenopplæringen. Dette er trolig bedrifter som har tatt imot deltakere i kombinasjonsforsøket. Bedriftene er litt mindre tilfredse med dette samarbeidet, enn de er med den fylkeskommunale voksenopplæringen.

Figur 2.10: Hvordan vurderer du samarbeidet dere har med følgende aktører i MFY? (bedrifter, prosent, N = 60-77)

I likhet med i lærerne er også bedriftene minst tilfredse med samarbeidet med NAV og med ansvarlig etat for introduksjonsprogrammet. Det er særlig vurderingene av samarbeidet med NAV som skiller seg ut: Nesten én av fire svarer at samarbeidet er dårlig eller svært dårlig, og en tredjedel svarer at det er verken godt eller dårlig. Bedriftene er altså tydelig mer misfornøyde med samarbeidet med NAV enn både lærere og forsøksledere er.

Bedriftene som svarte at samarbeidet var dårlig eller svært dårlig, ble bedt om å utdype dette i en åpen tekstboks. Respondenten fikk én boks for hvert samarbeid vedkommende oppga at hen ikke var tilfreds med. Et generelt funn blant disse bedriftene er at de opplever manglende oppfølging, kommunikasjon og tilstedeværelse fra de andre involverte aktørene. Beskrivelser som «lite kommunikasjon», «lite synlighet» og «lite til stede» går igjen i bedriftenes svar, uavhengig av hvilken aktør det er som omtales. En bedrift skriver for eksempel om samarbeidet med NAV at:

Når Nav har plassert kandidaten glemmer de sitt ansvar. De følger ikke opp.

⁴ Bedriftene kunne krysse av for «ikke relevant» dersom de ikke samarbeider med en gitt aktør. Disse svarene er tatt ut av analysene.

Tekstsvarene tyder altså på at noen av bedriftene opplever at de blir litt «overlatt til seg selv» etter at de har tatt imot en deltaker.

Forutsetninger for godt samarbeid

Siden samarbeidet med bedriftene er en så avgjørende faktor i MFY, stilte vi også et åpent spørsmål der vi ba bedriftene beskrive hva de mener er de viktigste forutsetningene for å oppnå et vellykket samarbeid om deltakerens opplæringsløp, basert på deres erfaringer med MFY.

Det kom 58 svar på spørsmålet, som tilsvarer 60 prosent av de som svarte på undersøkelsen. Vi har kategorisert alle svarene basert på en induktiv tilnærming der vi leste alt tekstmaterialet, og kodet det inn i kategorier basert på hvilke temaer som dukket hyppig opp i bedriftenes svar. Hvert svar kunne kodes inn i flere kategorier, dersom det omfattet flere temaer.

I tabell 2.1 gir vi en oversikt over kategoriene i tekstdataene, hvor mange svar det er i hver kategori, stikkord som er beskrivende for svarene i denne kategorien, og ett eller flere eksempler på et typisk svar i kategorien. Vi oppgir hvilket lærefag bedriften har mottatt deltakere fra, og respondentens stilling i de tilfellene der vi har opplysninger om dette.

Tabell 2.1: Basert på dine erfaringer med MFY, hva mener du er den viktigste forutsetningen for et vellykket samarbeid om deltakerens opplæringsløp? Koding av åpne tekstsvaer (N = 59, hvert svar kan inneholde flere kategorier)

Kategori	Antall svar	Stikkord	Eksempel
Kommunikasjon	11	Dialog, oppfølging, regelmessighet	«God og regelmessig kommunikasjon» (instruktør og faglig leder, betongfaget) «God kommunikasjon og oppfølging» (faglig leder, malerfaget)
Oppfølging	11	Lærested til stede i bedrift, veiledning, ressurser, tid	«Det kreves også mye av bedriftene når ansvaret for det meste av opplæringen skal legges til bedriften, der en ser at ressursene ofte er minimale til den ordinære driften. Det er derfor vesentlig at aktører fra den fylkeskommunale siden er mye ute i bedrift for å følge opp lærlingen. Veileder bør ikke belastes for mer ansvar enn de har for en vanlig lærling, og vi ser at det er behov for mye mer oppfølging med de som lærer gjennom modulene» (institusjonskokkfaget) «(...) De [deltakerne] startet alle med relativt dårlige skriftlige norskkunnskaper. Oppfølgingen fra fylkeskommune (vgs) og opplæringskontor har vært tett og god hele veien, og vil si avgjørende for at dette skulle lykkes så godt som det har gjort. Spesielt første halvår /år var krevende for deltakerne, og viktig at de hadde ekstra støtte på faglig oppfølging og språk.» (faglig leder, helsearbeiderfaget)
Kartlegging/ avklaring	11	Motivasjon, egnethet, karriereveiledning	«Lærlingens motivasjon er viktigst for å gjennomføre utdanningen, veldig viktig at lærlingen blir gitt best mulig grunnlag for å velge yrkesvei.» (faglig leder, fiske og fangst) «At det er de som er strukturert som får tilbudet. (...) Noen skal ikke inn i dette løpet» (helsearbeiderfaget)
Rolleavklaring	10	Ansvarsforhold, forventningsavklaring,	«Klare retningslinjer og oversiktlig forløp. Fordeling av ansvar slik at lærested vet hva som forventes» (enhetsleder, helsearbeiderfaget) «Tydeligere skille på ansvar i modulene imellom hva virksomheten og fylket har ansvar for. Eksempel: En produksjonsarbeider kan ikke få opplæring i naturfag, norsk og sette opp budsjetter av virksomhetens faglige leder. Slikt gir uklarheter. Tydeligere rammer på avlønning, størrelse og varighet» (faglig leder, produksjonsteknikkfaget)
Informasjon	9	Informasjon om kandidat og opplæringsmodell, åpenhet, møtepunkter	«God og lettfattelig informasjonsflyt. Har så mange elever, studenter og lærlinger (fra ulike skoler) i ulike praksisløp at det er veldig vanskelig å holde tunga rett i munnen. Har heller ikke tid og kapasitet til å få dybdeforståelse for alle de ulike løpene.» (kvalitetsleder, helsearbeiderfaget) «Samarbeid, informasjon og innsikt i elevens kunnskap, ferdigheter og en felles plan for å ivareta eleven slik at de blir motivert og virksomheten vet hva som må jobbes med for å få eleven gjennom modulene» (avdelingsleder, helsearbeiderfaget)

Mange bedrifter vektlegger at god **kommunikasjon** er viktig for å få til et vellykket samarbeid om deltakerens opplæring. Det er særlig kommunikasjon mellom lærestedet og bedriften som blir trukket fram som viktig, men noen vektlegger også at det er viktig å ha god kommunikasjon med *alle* involverte, også deltakeren. Videre ser vi at bedriftene mener det er viktig å ha god kommunikasjon underveis i gjennomføringen av deltakerens opplæringsløp, ikke bare ved oppstart. Flere peker på at kommunikasjonen må være regelmessig, og én respondent trekker frem at faste møtepunkter kan være hensiktsmessig. Noen respondenter trekker også frem behovet for felles kommunikasjonsplattformer der bedrift og lærested kan dele informasjon om deltakerens opplæringsløp.

Oppfølging blir også trukket frem av mange. Dette dreier seg for det første om at lærestedet må følge opp deltakeren mens vedkommende er ute i bedrift. Flere peker på at det er ressurskrevende å ha MFY-deltakere i bedriften, og at de opplever at byrden på bedriften og den enkelte veileder blir stor, hvis ikke lærestedet er tilstrekkelig inne i bedrift og følger opp deltakeren. Som diskutert tidligere i dette kapittelet, tyder våre funn på at enkelte bedrifter nok har følt seg litt «overlatt til seg selv» etter å ha tatt imot en deltaker. Flere trekker også frem at det er viktig at lærestedet gir ekstra støtte til språklæring i bedrift, når bedriftene tar imot deltakere med svake språkferdigheter. For det andre peker flere respondenter på at det også er viktig at bedriften selv får oppfølging så de kan gi et godt tilbud til deltakerne. Én respondent skriver for eksempel at det er viktig at bedriften får hjelp til å forstå hvordan oppgaver kan gjennomføres i en praksissituasjon. Både lærested og opplæringskontor blir nevnt som aktører som er viktige i oppfølgingen av bedrifter.

Mange av respondentene vektlegger behovet for god **kartlegging og avklaring** av deltakernes egnethet og motivasjon i forkant av inntak i forsøket og i bedrift. Flere har opplevd å få inn deltakere de mener ikke er egnet for yrket eller ikke har tilstrekkelig motivasjon. Enkelte peker på at det er viktig at kandidaten har fått yrkesveiledning i forkant, så vedkommende vet hva yrket innebærer. Som vi ser i tabell 2.1, mener noen av informantene at MFY-løpet ikke passer for alle, at denne opplæringsmodellen krever at deltakerne er strukturerte, og at gode kartleggings- og avklaringsprosesser derfor blir særlig viktig.

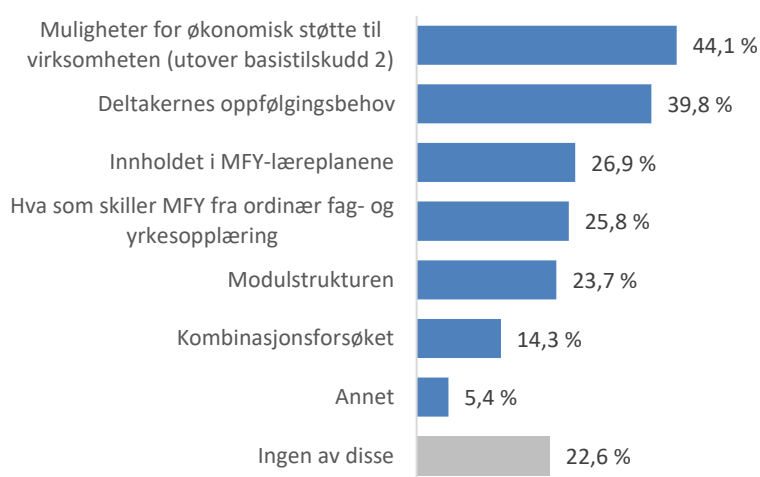
En god del av respondentene peker på at **rolleavklaring** er avgjørende for å få til et godt samarbeid om deltakerens opplæringsløp. Flere respondenter gir inntrykk av at de ikke visste helt hva som var forventet av dem da de tok imot en MFY-deltaker, og hvilken rolle de skulle spille i opplæringen. At mesteparten av opplæringen skal gjennomføres i bedrift, er nytt for alle involverte i forsøket, og da er kanskje behovet for gode avklaringer om roller og ansvar ekstra viktig. Det blir trukket frem at det er viktig for bedriften å ha en forventningsavklaring ved oppstart, men også at det er nødvendig å ha løpende dialog underveis i opplæringsløpet, om fordeling av ansvar mellom bedrift og lærested.

God **informasjon** er også viktig for bedriftene. For det første er det viktig med informasjon om selve opplæringsordningen, som er helt ukjent for bedriftene. Dette var også et sentralt funn i casestudiene gjennomført i 2021, der vi blant annet så at ikke alle bedriftene var kjent med hva som skiller MFY fra andre opplæringsordninger (jf. Dahle et al., 2022, s. 51). For det andre peker bedriftene på at det er viktig at de får nødvendig informasjon om deltakeren helt fra starten av. De vektlegger at jo mer informasjon bedriften har om kandidatens forutsetninger, desto enklere er det for bedriften å tilpasse opplæringen til kandidatens behov.

Bedriftenes informasjonsbehov

I intervjuene vi gjennomførte med bedrifter i forbindelse med datainnsamling til forrige rapport, kom det frem at flere bedrifter savnet mer informasjon fra lærestedene, både om forsøket som sådan, om læreplanene, og om deltakerne de fikk inn. For å vite mer om bedriftenes informasjonsbehov, stilte vi et eget spørsmål til bedriftene om hvorvidt de har savnet ulike typer informasjon fra den fylkeskommunale voksenopplæringen i forbindelse med deltakelsen i MFY-forsøket.⁵ Resultatene er vist i figur 2.11.

Figur 2.11: Har du savnet informasjon fra den fylkeskommunale voksenopplæringen om noe av det følgende: (bedrifter, prosent, flere svar mulig. N = 93)

Funnene i figur 2.11. understreker informasjonsbehovet som en del bedrifter har (jf. tabell 2.1). Et overordnet inntrykk er at en relativt stor andel av bedriftene har savnet en eller annen type informasjon fra lærestedet. Bare en fjerdedel av bedriftene oppgir at de ikke har savnet noe informasjon. Det bedriftene først og fremst savner informasjon om, er muligheter for økonomisk støtte og deltakernes oppfølgingsbehov. Som vi pekte på tidligere i kapitlet, opplever flere bedrifter at informasjon om deltakernes forutsetninger og behov er viktig for at bedriften skal kunne tilpasse opplæringen til kandidatens behov. Videre ser vi at rundt en fjerdedel har savnet informasjon knyttet til forsøket, læreplanene og modulstrukturen. Det forekommer altså at bedriftene savner informasjon om dette, men det er ikke veldig utbredt.

Oppsummering

I dette kapitlet har vi belyst hvordan lærere og bedrifter organiserer opplæringen for å gi fleksibilitet og tilpassede løp til deltakere som har behov for det. Hovedinntrykket er at organiseringen av opplæringen bærer preg av fleksibilitet. Både i modul 1 og i de lærefagspesifikke modulene blir opplæringen gitt både individuelt og i gruppe, avhengig av deltakernes behov – for de aller fleste deltakerne. Samtidig finner vi at det er noe mer vanlig å gi individuell opplæring til de norske deltakerne.

Lærerne tilpasser opplæringen til voksnes behov i stor grad, både for deltakere med familieforpliktelser og de med jobb ved siden av opplæringen. Fra bedriftene er det særlig deltakere

⁵ Alternativet «kombinasjonsforsøket» gikk bare til bedrifter som har hatt deltakere fra dette forsøket.

med familieforpliktelser som får en eller annen form for tilrettelegging, og i mindre grad deltakere som har arbeid ved siden av.

Vi har også sett nærmere på hvordan undervisvurdering organiseres og samarbeidet rundt det. Ofte foregår disse prosessene i et samspill mellom programfaglærer, fellesfaglærer og veileder i bedrift, og de fleste lærerne vurderer at alle disse aktørene er viktige for å oppnå gode undervisvurderinger. Samtidig er det vanligst at det er programfaglæreren som har hovedansvar for å godkjenne modulene. Vi finner også at en del programfaglærere er involvert i godkjenning av modul 1. Dette kan henge sammen med at noen læresteder har etablert faste vurderingsteam rundt den enkelte deltaker. For deltakere i kombinasjonsforsøket forekommer det også at FVO-lærere er involvert i vurdering av MFY-moduler.

Det er en rekke parter som samarbeider om opplæring og oppfølging av deltakerne i forsøket. Hovedinntrykket fra spørreundersøkelsene er at både lærere og bedrifter er ganske godt fornøyde med samarbeidet med de andre nøkkelaktørene i MFY. Samarbeidet mellom fylkeskommunal voksenopplæring, bedrifter og opplæringskontor ser ut til å fungere godt, mens samarbeidet med NAV og etaten som er ansvarlig for introduksjonsprogrammet, vurderes noe mindre godt fra lærernes og bedriftenes side. Lærerne som gir opplæring i kombinasjonsforsøket, er godt fornøyde med samarbeidet med FVO-lærerne, men her varierer vurderingene mellom fylkene.

Siden samarbeidet med bedriftene er en så avgjørende faktor i MFY, stilte vi også et åpent spørsmål der vi ba bedriftene beskrive hva de mener er de viktigste forutsetningene for å oppnå et vellykket samarbeid om deltakerens opplæringsløp, basert på deres erfaringer med MFY. Mange bedrifter vektlegger god informasjon, tett dialog og jevnlig tilstedeværelse fra andre aktører i forsøket som viktige forutsetninger. Enkelte bedrifter føler seg litt «overlatt til seg selv» etter at de har tatt imot deltakere fra forsøket, og savner oppfølging og tilstedeværelse fra de andre aktørene som er involvert i MFY.

Kapittel 3 - Oppfølging av deltakerne

I dette kapitlet ser vi på hvordan lærere og bedrifter følger opp deltakerne i MFY-forsøket. En stor del av opplæringen i forsøket foregår i bedrift. Vi ser derfor nærmere på hvor tett lærerne følger opp deltakerne når de er ute i bedrift, og på hvordan bedriftene vurderer lærestedenes oppfølging. Vi ser også på hvordan bedriftene vurderer deltakernes oppfølgingsbehov, og på lærernes vurdering av den oppfølgingen deltakerne får av bedriftene.

I kapitlet undersøker vi også hvilke grep henholdsvis lærere og bedrifter benytter for å følge opp og legge til rette for minoritetsspråklige deltakere. Vi ser også nærmere på deltakernes oppfølgingsbehov utover det faglige. I forlengelsen av diskusjonen av deltakernes oppfølgingsbehov gir vi også en kort beskrivelse av praksis rundt tilskudd til bedrifter.

Oppfølging i bedrift

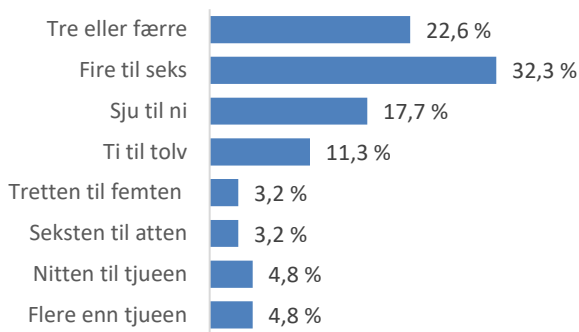
Tidligere i følgeevalueringen har vi sett at deltakergruppen i MFY er svært sammensatt (jf. Jones, Ryssevik og Dahle, 2020). På den ene siden er det rekruttert en god del deltakere som har forutsetninger for å ha høy progresjon i opplæringen, og som trolig ikke trenger så mye tilrettelegging og ekstra oppfølging. Dette kan for eksempel være snakk om deltakere som har fullført noe videregående opplæring fra før, eller som er rekruttert fra bedrifter og dermed har noe relevant fagkompetanse, i tillegg til kjennskap til arbeidslivets regler og rutiner. På den andre siden kan det være deltakere som har vært lenge utenfor arbeidsliv og utdanning, samt en betydelig andel deltakere som har lite erfaring fra det norske utdanningssystemet og norsk arbeidsliv. En del har også svake norskerdigheter. Disse vil nok ha større behov for oppfølging og tilrettelegging, både ute i bedrift og i forbindelse med tradisjonelt skolearbeid.

I dette delkapittelet ser vi på hvordan lærere og bedrifter følger opp ulike deltakergrupper.

Lærernes oppfølging

I spørreundersøkelsen ba vi lærerne om å oppgi hvor mange deltakere de har ansvar for å følge opp dette skoleåret. Vi ser at de fleste lærerne har ansvar for et relativt lite antall deltakere: Over halvparten har ansvar for færre enn ti personer (jf. figur 3.1). Det vanligste er å ha ansvar for mellom fire og seks deltakere: Dette gjelder for omtrent en tredjedel av lærerne som svarer på undersøkelsen.

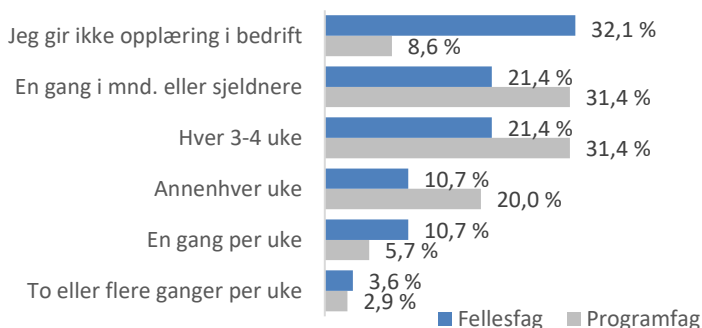
Figur 3.1: Hvor mange deltakere følger du opp dette skoleåret? (lærere, prosent, N = 62)

Fordi deltakerne skal tilegne seg de samme kunnskapene og ferdighetene i bedrift som elever i ordinær fag- og yrkesopplæring gjør i et klasserom, er det viktig at de får nok oppfølging fra lærestedet. Som vi så i kapittel 2, mener mange av bedriftene at en viktig forutsetning for godt samarbeid med lærestedet er at lærerne (evt. representant fra lærestedet) er til stede i bedriften jevnlig, for å sikre god kvalitet på opplæringen.

Vi spurte lærerne om hvor ofte de er ute i bedrift for å følge opp deltakerne. Svarene på dette spørsmålet er vist i figur 3.2. Vi skiller mellom lærere som gir opplæring i programfag, og lærere som kun gir opplæring i fellesfag. Vi ser at det er vanligere blant programfaglærere enn fellesfaglærere å være ute i bedrift og følge opp deltakere. En tredjedel av fellesfaglærere er ikke ute i bedrift i det hele tatt, mens 20 prosent er i bedrift én gang i måneden eller sjeldnere.

Figur 3.2: Ca. hvor ofte er du ute i bedrift og følger opp deltakerne? Fellesfaglærere og programfaglærere (lærere, prosent, N = 63)

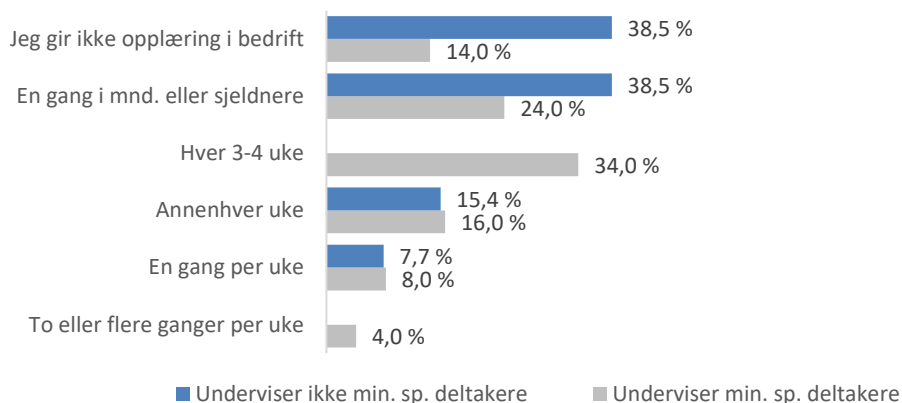

Blant programfaglærerne er det bare ni prosent som svarer at de ikke er ute i bedrift for å følge opp deltakerne. I underkant av en tredjedel er ute i bedrift én gang i måneden eller sjeldnere, og en like stor andel er ute i bedrift hver 3.-4. uke. Én av fem programfaglærere følger opp deltakerne ute i bedrift annenhver uke. Samtidig vet vi fra casestudiene at deltakere og lærere kan ha hyppig kontakt selv om læreren ikke er fysisk til stede i bedrift. Vi har sett eksempler på at både telefon og Teams brukes til å gjennomføre opplæring og underveisvurdering, i kombinasjon med fysiske møter. Lærere og deltakere kan også ha jevnlig kontakt gjennom nettbaserte plattformer som OLKweb.

Man kunne anta at lærernes besøksfrekvens i bedrift påvirkes av hvor mange deltakere vedkommende har ansvaret for. Vi finner imidlertid ikke støtte til en slik hypotese i vårt datamateriale, men tar forbehold om at det er ganske få lærere som har ansvar for et høyt antall deltakere. Dermed er det vanskelig å gi sikre svar om en slik mulig sammenheng.

Vi har også sett på forskjeller mellom lærere som har gitt opplæring etter læreplan for språklige minoriteter og lærere som ikke har det (jf. figur 3.3). Vi ser at lærerne som gir opplæring til språklige minoriteter, er oftere ute i bedrift enn andre lærere. Det vanligste er at de er ute i bedrift hver 3-4 uke. Dette gjelder en tredjedel av disse lærerne. For de som ikke har gitt opplæring til språklige minoriteter, er det vanligste å være ute i bedriften én gang i måneden. Det ser altså ut til at hyppigheten på besøkene tilpasses etter deltakerens behov.

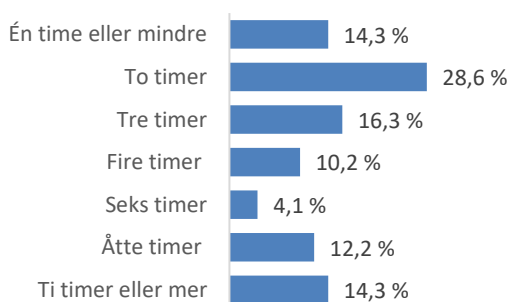
Figur 3.3: Ca. hvor ofte er du ute i bedrift og følger opp deltakerne? Lærere som har gitt opplæring til minoritetsspråklige deltakere og lærere som ikke har gitt opplæring til denne deltakergruppen (lærere, prosent, N = 63)

I tillegg til å kartlegge hvor hyppig lærerne er ute i bedrift, ønsket vi også å vite omfanget på besøkene. Derfor ba vi lærerne om å anslå hvor mye tid i måneden de bruker i bedrift per deltaker, for en typisk deltaker som skal ta alle eller de fleste kompetansemål. Kun lærere som har svart at de gir opplæring i bedrift, er tatt med i analysene.

Figur 3.4 viser at det er ganske stor variasjon i hvor mange timer i måneden lærerne tilbringer i bedrift. Et flertall av lærerne – nesten 60 prosent – tilbringer tre timer i måneden eller mindre ute i bedrift per deltaker. Samtidig er det en betydelig andel lærere som bruker én hel arbeidsdag eller mer per deltaker i måneden: dette gjelder nesten en tredjedel. Her er det verdt å merke seg at det kan ha vært vanskelig for noen av respondentene å oppgi et estimat som er beskrivende for en typisk deltaker. Gjennom følgeevalueringen har vi sett at det er stor individuell variasjon i omfanget på opplæringen til den enkelte deltaker, og at lærestedene i stor grad tilpasser dette ut ifra deltakerens behov.

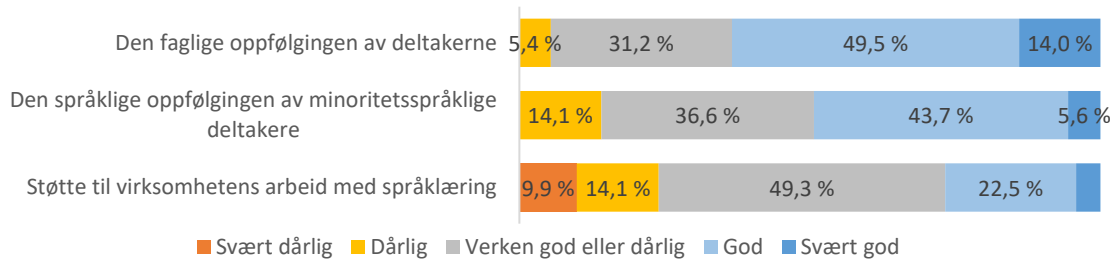
Figur 3.4: Ta utgangspunkt i en deltaker som skal ta alle eller de fleste kompetansemål. Ca. hvor mye tid tilbringer du i bedrift per deltaker? Timer per måned (lærere, prosent, N = 49)

Bedriftens vurderinger av voksenopplæringens oppfølging

Bedriftene ble bedt om å vurdere oppfølgingen fra den fylkeskommunale voksenopplæringen. Her skiller vi mellom den faglige oppfølgingen av deltakerne, den språklige oppfølgingen av minoritetsspråklige deltakere, og støtte til bedriftens arbeid med språklæring.⁶ Av disse tre aspektene ved voksenopplæringens oppfølging, er bedriftene mest fornøyde med den faglige oppfølgingen av deltakerne. Ca. 65 prosent vurderer den faglige oppfølgingen som god eller svært god.

Figur 3.5: Hvordan vil du vurdere følgende aspekt ved oppfølgingen som den fylkeskommunale voksenopplæringen gir i MFY? (bedrifter, prosent, N = 71-93)

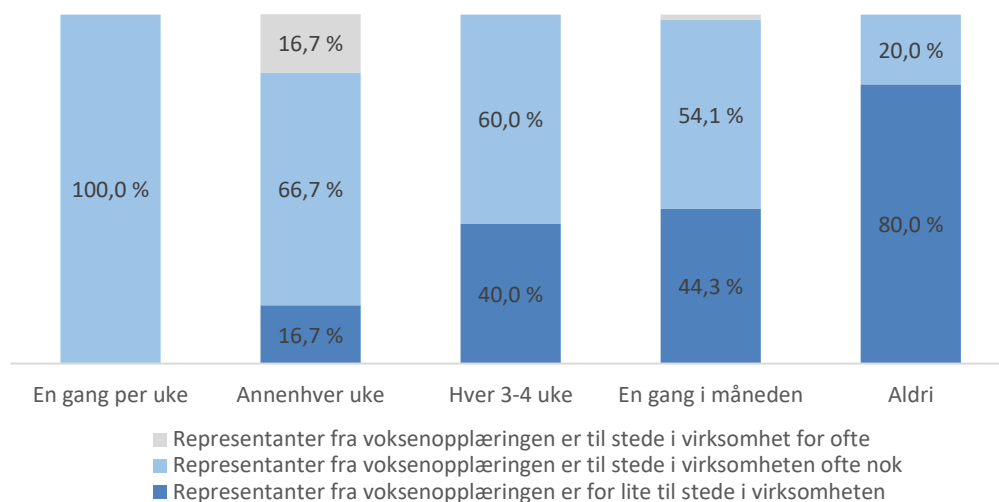
Respondentene kan også sies å være ganske godt fornøyde med den språklige oppfølgingen av deltakerne. Rett under halvparten vurderer den som god eller svært god. Bedriftene er mer delte i vurderingen av lærestedets støtte til arbeidet med språklæring. Halvparten vurderer at støtten er verken god eller dårlig, og en fjerdedel vurderer den som god eller svært god. En like stor andel vurderer den som dårlig eller svært dårlig. Dette støtter opp om bildet av at språklæring i bedrift er et aspekt ved forsøket der det er rom for forbedring, i hvert fall ved en del læresteder.

Vi ba også bedriftene om å vurdere den fylkeskommunale voksenopplæringen sin tilstedeværelse i bedrift for å følge opp deltakerne. Som vi så i kapittel 2, vektlegger flere av bedriftene at tett oppfølging og hyppig tilstedeværelse er en viktig forutsetning for å få til et godt samarbeid om deltakerens opplæringsløp. Vi spurte derfor bedriftene om de synes voksenopplæringen er i bedrift for lite, ofte nok, eller for mye. Drøyt halvparten (56 prosent) mener at voksenopplæringen er i bedrift ofte nok, mens 40 prosent opplever at de er for lite ute i bedrift. I en betydelig andel bedrifter ser det med andre ord ut til å være behov for økt tilstedeværelse fra den fylkeskommunale voksenopplæringen. Denne erfaringen ser ut til å være relativt jevnt fordelt mellom fylkene.

I figur 3.6 ser vi bedriftenes vurdering av oppfølgingen fra voksenopplæringen opp mot hvor ofte sistnevnte er ute i bedrift og følger opp deltakere. I lesingen av tallene bør det tas forbehold om at det er et lavt antall respondenter i kategoriene «en gang per uke», «annenhver uke» og «aldri», fordi det er få bedrifter i disse kategoriene. Likevel ser vi en klar tendens til at jo sjeldnere bedriften har besøk fra fylkeskommunen, jo mindre tilfredse er de med hyppigheten på besøkene. Hovedinntrykket er at en god del av bedriftene nok gjerne skulle ha hatt besøk av representanter fra den fylkeskommunale voksenopplæringen litt oftere.

⁶ Alternativene om språklig oppfølging av minoritetsspråklige deltakere og språklæring i bedriften gikk bare til de bedriftene som har hatt minoritetsspråklige deltakere.

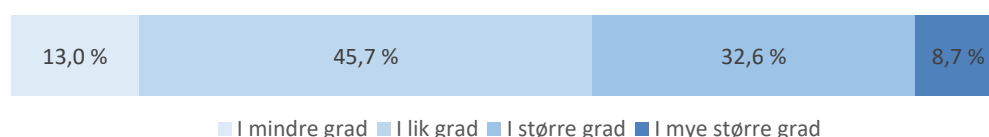
Figur 3.6: Hvordan vurderer du den fylkeskommunale voksenopplærings tilstedeværelse i virksomheten for å følge opp deltakerne? (fordelt på hvor ofte bedriften har besøk fra voksenopplæringen, prosent, N = 90)

Bedriftens oppfølging

Fjorårets casestudier viste at bedriftene opplevde at MFY-deltakere har noe større oppfølgingsbehov en deltakere i ordinær fag- og yrkesopplæring (Dahle et al., 2022). I år har vi utforsket denne tematikken i bredden. Vi ba blant annet bedriftene vurdere MFY-deltakerne sine behov for tilpasning og oppfølging sammenlignet med ordinære lærlinger. Svarene er vist i figur 3.7. Merk at ingen respondenter krysset av for alternativet «i mye mindre grad».

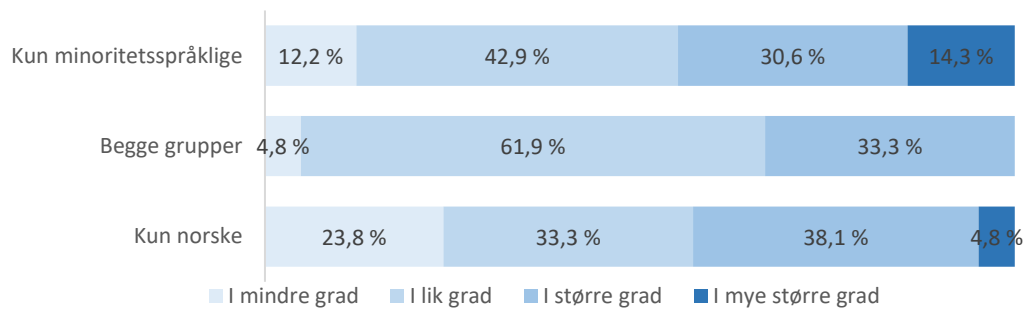
Figur 3.7: Sammenlignet med ordinære lærlinger, i hvor stor grad må virksomheten gi ekstra tilpasning eller oppfølging til deltakerne i MFY? (bedrifter, prosent, N = 92)

Funnene i figur 3.7 bidrar til å nyansere inntrykket fra fjorårets casestudier. Et flertall av bedriftene (nesten 60 prosent) vurderer at MFY-deltakernes oppfølgingsbehov enten er like stort/lite som for ordinære lærlinger, eller mindre. Samtidig er det også en betydelig andel – 41 prosent – som oppgir at deltakerne fra MFY må følges opp i større eller mye større grad. Bedriftene har med andre ord ganske delte meninger om dette. Gitt at deltakergruppen i MFY er så sammensatt, er det også naturlig at bedriftenes erfaringer vil variere ganske mye – kanskje særlig fordi de fleste bedriftene bare har hatt én eller to deltakere.

Vi har også brutt svarene i figur 3.7 ned på hvilke deltakere bedriftene har tatt imot. Kanskje noe overraskende, er det ikke så store variasjoner mellom svarene fra bedriftene som bare har hatt minoritetsspråklige deltakere, og de som bare har hatt norske deltakere. Variasjonen gjelder særlig ytterpunktene av skalaen: Blant bedriftene som kun har hatt norskspråklige deltakere, svarer en litt større andel at deltakere må følges opp i mindre grad, mens blant de som kun har hatt minoritetsspråklige deltakere, svarer en litt større andel at de må følges opp i mye større grad.

Figur 3.8: Sammenlignet med ordinære lærlinger, i hvor stor grad må virksomheten gi ekstra tilpasning eller oppfølging til deltakerne i MFY? Fordelt på bedriftens deltakergruppe (bedrifter, prosent, N = 92)

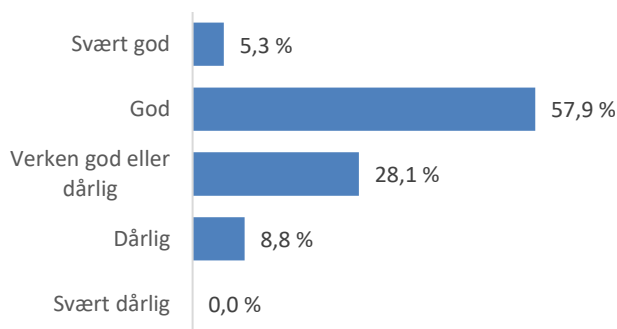

Lærernes vurderinger av bedriftens oppfølging

God mottakelse og oppfølging fra arbeidsplassen, og jevnlig samtaler med veileder, er av stor betydning for lærlingers motivasjon, læring og trygghet (se bl.a. Høst, 2015; Dyrnes og Sträng 2021; Garmannslund og Witsø, 2017, referert i Dahle et al., 2022. s. 85). I fjorårets rapport ga forsøkslederne uttrykk for å være rimelig fornøyde med oppfølgingen deltakerne fikk fra bedriftene. Samtidig tydet både spørreundersøkelsen blant forsøksledere og casestudiene på at graden av, og kvaliteten på, oppfølgingen varierte mellom bedrifter. I årets lærerundersøkelse har vi derfor fulgt opp denne tematikken videre, for å få en bredere vurdering av den faglige oppfølgingen som deltakerne får av bedriftene.

Hovedinntrykket fra figur 3.9 er at lærerne er godt tilfredse med bedriftenes oppfølging av deltakerne. To tredjedeler vurderer oppfølgingen som god eller svært god, mens bare ni prosent vurderer at den er dårlig, og ingen har vurdert oppfølgingen som svært dårlig.

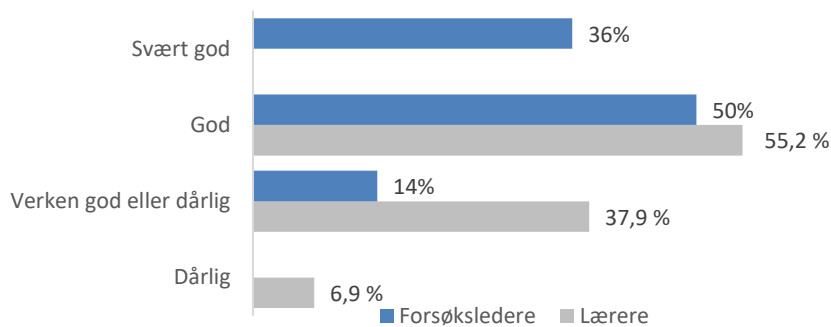
Figur 3.9: Hvordan vil du vurdere den faglige oppfølgingen som deltakerne får av bedriftene? (lærere, prosent, N = 57)

Samtidig er det interessant å merke seg at lærerne er noe mer negative enn forsøkslederne var da vi stilte dem et tilsvarende spørsmål i fjorårets undersøkelse (Dahle et al., 2022, s. 86). I den undersøkelsen var spørsmålet spesifikt knyttet til oppfølgingen i helsearbeiderfaget og betongfaget. Når vi sammenligner lærere og forsøksledere sine vurderinger av oppfølgingen i helsearbeiderfaget, ser vi at forsøkslederne er tydelig mer positive enn lærerne.⁷ 86 prosent av forsøkslederne vurderte oppfølgingen som god eller svært god, mot 55 prosent av lærerne.

⁷ Fordi det er så få lærer som har besvart undersøkelsen med utgangspunkt i erfaringer fra betongfaget, har vi ikke mulighet til å sammenligne læreres og forsøkslederes vurderinger av dette lærefaget.

Figur 3.10: Hvordan vil du vurdere den faglige oppfølgingen som deltakerne får av bedriftene? Helsearbeiderfaget, sammenligning av vurdering fra lærere og forsøksledere (lærere og forsøksledere, prosent, N = 29/13)

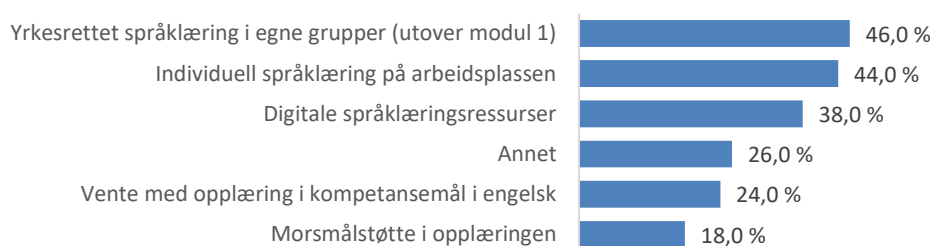
Det er ikke store variasjoner mellom svarene til de lærerne som har gitt opplæring til minoritetsspråklige deltakere og de som ikke har det, men vi ser en tendens til at de som har gitt opplæring til minoritetsspråklige deltakere er noe mindre fornøyde med den faglige oppfølgingen i bedrift enn de som ikke har det.

Oppfølging av minoritetsspråklige deltakere

I undersøkelsen ønsket vi også å rette søkelyset mot hvordan lærere og bedrifter følger opp og legger til rette for de minoritetsspråklige deltakerne.

Blant **lærerne** som svarte på spørreundersøkelsen, har 80 prosent gitt opplæring etter læreplan for språklige minoriteter. Disse lærerne ble presentert for en liste med mulige grep for å følge opp eller legge til rette for minoritetsspråklige deltakere, og bedt om å oppgi hvorvidt de benytter noen av disse. Lærernes svar er vist i figur 3.11.

Figur 3.11: Har du benyttet noen av følgende grep for å følge opp/legge til rette for minoritetsspråklige deltakere? (lærere, prosent, flere svar mulig. N = 50)

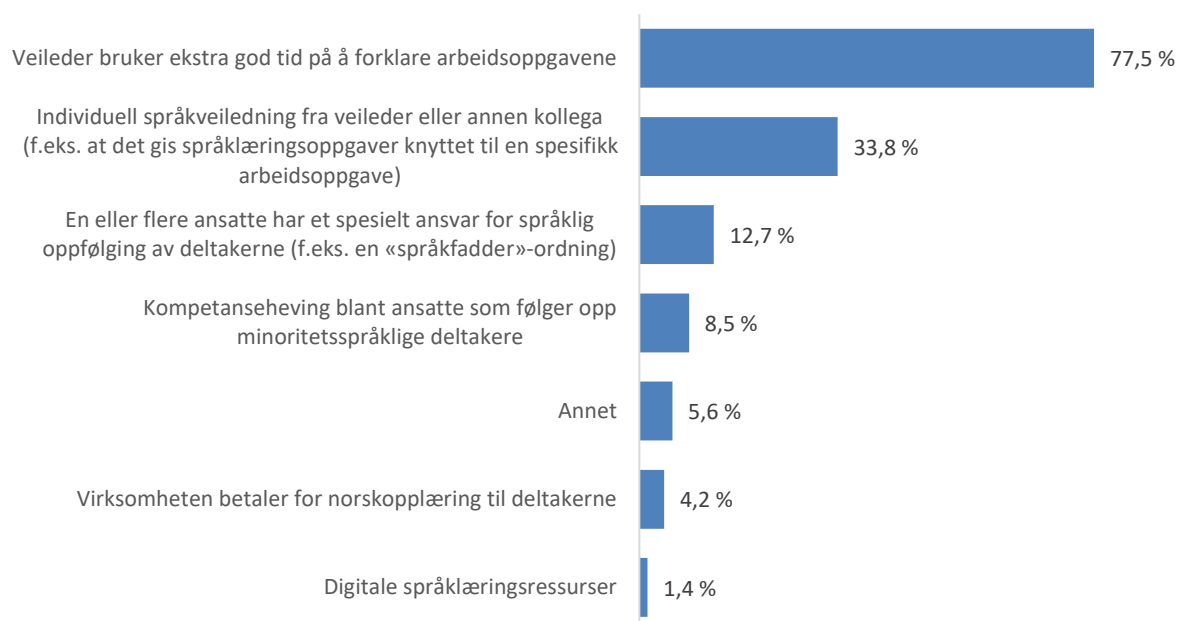
Det vanligste grepet er å tilby yrkesrettet språklæring i grupper, utover den opplæringen som blir gitt i modul 1. 46 prosent av lærerne oppgir at de gjør dette. Ved et av lærestedene i casestudien gjennomført i 2021, hadde et slikt tilbud blitt opprettet som en respons på et behov blant bedrifter i betongfaget. Bedriftene opplevde at deltakerne manglet yrkesspråk, selv om de behersket den norske dagligtalen, og dette skapte misforståelser ute på arbeidsplassen (Dahle et al., 2022, s. 65).

Vi ser også at individuell språklæring ute på arbeidsplassen er et nesten like vanlig grep, og at mange lærere benytter digitale språklæringsressurser.

En fjerdedel av respondentene har krysset av for at de benytter andre grep enn de som ble nevnt i spørsmålet. Disse fikk mulighet til å utdype svaret sitt i en åpen tekstboks. I lærernes svar nevnes blant annet ordbøker med begreper i lærefaget, norskkurs i regi av voksenopplæringen og bruk av CLIL-metodikk i alle fag. CLIL (Content and Language Integrated Learning) kan beskrives som en yrkesrettet form for norskopplæring, der norskopplæringen integreres i fagopplæringen (Leirvik og Staver, 2019, s. 44).

Vi spurte også **bedriftene** om hva de gjør for å følge opp og legge til rette for minoritetsspråklige deltakere. Dette spørsmålet gikk bare til de bedriftene som har hatt minoritetsspråklige deltakere, omtrent tre av fire respondenter i utvalget.

Figur 3.12: Har virksomheten benyttet noen av følgende grep for å følge opp/legge til rette for minoritetsspråklige deltakere? (bedrifter, prosent, flere svar mulig. N = 71)

Det vanligste grepet for å legge til rette for minoritetsspråklige deltakere, er at veileder bruker ekstra god tid på å forklare arbeidsoppgavene. Nesten 80 prosent oppgir at de gjør dette. I casestudiene har vi sett at det fort kan oppstå misforståelser hvis deltakeren ikke får med seg en beskjed, eller ikke forstår det som blir sagt. I noen bransjer, for eksempel i betongfaget, kan dette potensielt lede til farlige situasjoner. Det kan også være en utfordring at deltakeren ikke tør å innrømme at hen ikke har forstått, og trenger å bli forklart oppgaven én gang til. Da kan det være en trygghet både for veileder og deltaker at arbeidsoppgavene blir forklart ekstra grundig, og i et rolig tempo.

En tredjedel av bedriftene oppgir at deltakerne får individuell språkveiledning av veileder eller en annen kollega, for eksempel i form av språklæringsoppgaver knyttet til en spesifikk arbeidsoppgave. På denne måten blir altså den teoretiske språkopplæringen integrert i den praktiske opplæringen i lærefaget.

Det kan være hensiktsmessig at ansvaret for språklig oppfølging av deltakeren er tydelig plassert hos en ansatt i bedriften. Vi har sett gjennom følgeevalueringen av det er varierende hvor stort eierskap bedriftene tar til språklæringen. Da kan en ordning med «språkfadder», «språkmentor» eller lignende være hensiktsmessig, for å sikre at språklæringsbehovene til deltakeren blir ivaretatt. Rundt 13 prosent av bedriftene har benyttet seg av et slikt grep. Dette er en omtrent like stor andel som det

forsøkslederne oppga da de ble spurt om dette i undersøkelsen som ble gjennomført i 2021 (Dahle et al., 2022). Det kan være hensiktsmessig at ansatte med ansvar for språklig oppfølging får tilbud om kompetanseheving, og så langt har ni prosent av bedriftene gjennomført dette.

Bedriftene som krysset av for «annet», fikk mulighet til å utdype dette i en tekstboks. Alle svarene handler om at den teoretiske opplæringen på ulike måter blir sett i sammenheng med opplæringen i bedrift, for eksempel «tett samarbeid med norsklærer hos voksenopplæringen for å lære faguttrykk» og «læringsamling med teoretisk tilnærming til faget 2 t hver uke».

Figur 3.12 viser at mange benytter det mest uformelle grepet som nevnes i spørsmålet, altså at veileder bruker ekstra god tid på å forklare oppgavene, mens de mer systematiske grepene som bruk av språkfadder, digitale språklæringsressurser og kompetansehevingstiltak benyttes i ganske liten grad. I casestudiene gjennomført i 2021, så vi eksempler på forsøksledere som etterlyste at bedriftene tok større ansvar for deltakernes språklæring, mens både bedrifter og opplæringskontor har etterlyst at deltakerne får mer norskopplæring både før de begynner i bedrift, og underveis i opplæringsløpet. Det ser altså ut til at språkopplæring er et område der det kan være behov for større grad av forventningsavklaring og fordeling av ansvar mellom bedrift og lærested, i hvert fall ved noen læresteder.

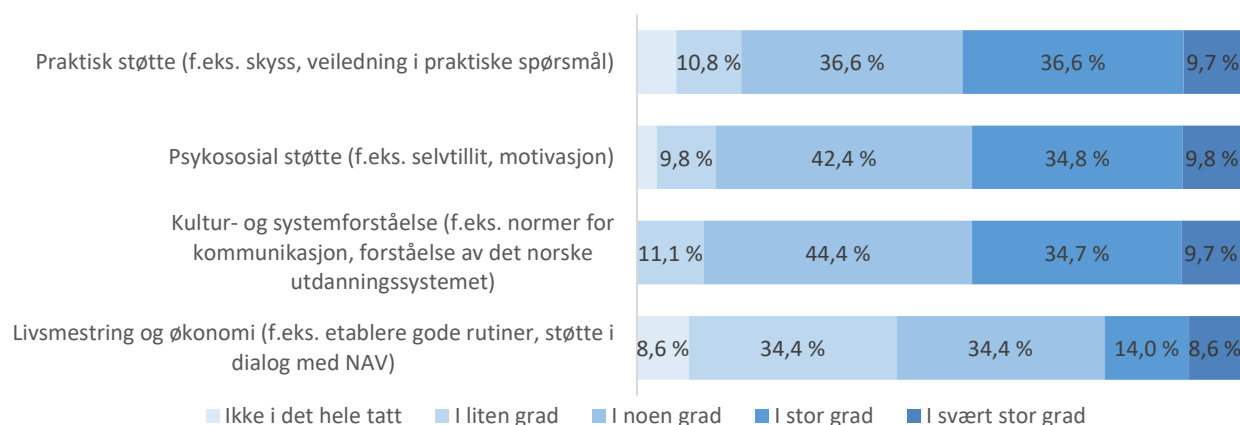
Ikke-faglig oppfølging

I forrige rapport pekte vi på at en del deltakere i MFY kan ha behov for oppfølging på områder som strekker seg utover det faglige. Det kan for eksempel være deltakere som strever med lav selvtillit og manglende motivasjon, eller har utfordringer knyttet til livsmestring og økonomi. Minoritetsspråklige deltakere kan også ha behov for støtte til språklæring, til å forstå kulturelle koder og det norske systemet for utdanning og arbeidsliv (Dahle et al., 2022).

Vi har undersøkt hvor utbredt det er at bedrifter og lærere bruker tid på ulike former for ikke-faglig oppfølging av deltakerne. Basert på funn fra casestudier i forrige rapport skilte vi mellom følgende kategorier: psykososial støtte, kultur- og systemforståelse, praktisk støtte og støtte til livsmestring og økonomi. Alternativet om kultur- og systemforståelse gikk bare til bedrifter og lærere som har ansvar for deltakere som får opplæring etter læreplan for minoritetsspråklige.

Figur 3.13 viser bedriftenes svar på dette spørsmålet.

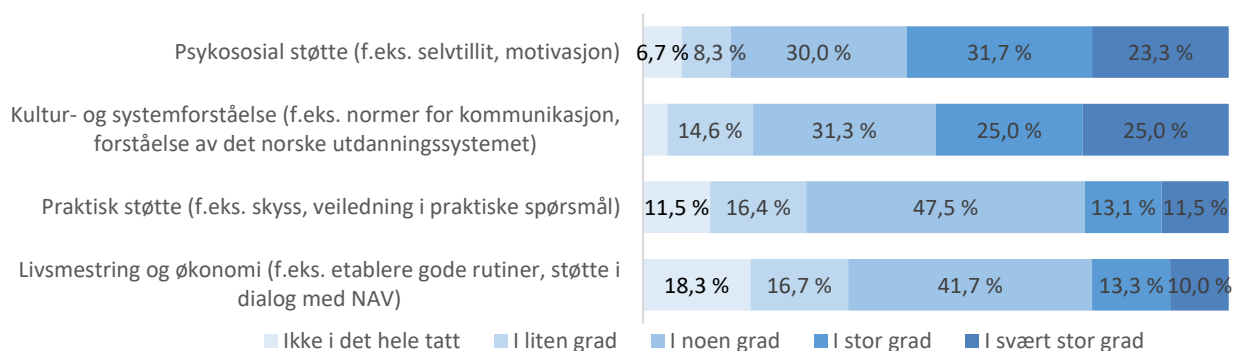
Figur 3.13: I hvilken grad bruker virksomheten tid på ulike former for ikke-faglig oppfølging av deltakerne i MFY? (bedrifter, prosent, N = 72-93)

Hovedinntrykket fra figur 3.13 er at mange av bedriftene opplever at de bruker ganske mye tid på ulike former for ikke-faglig oppfølging. Rundt to tredjedeler av bedriftene svarer at de i stor eller svært stor grad bruker tid på minst ett av alternativene i spørsmålet. Bedriftene bruker særlig tid på å gi praktisk støtte, psykososial støtte og hjelp til kultur- og systemforståelse. De opplever i noe mindre grad at de må bruke tid på deltakernes livsmestring og økonomi. Omtrent én av fire svarer at de gjør dette i stor eller svært stor grad.

I undersøkelsen til lærerne stilte vi det samme spørsmålet (jf. figur 3.14). Hovedinntrykket er at mange av lærerne bruker mye tid på ikke-faglig oppfølging av deltakerne. Også her svarer rundt to tredjedeler av respondentene at de i stor eller svært stor grad bruker tid på minst ett av alternativene i spørsmålet. De bruker særlig tid på å gi deltakerne psykososial støtte, og på å etablere kultur- og systemforståelse. Over halvparten svarer at de bruker tid på å gi deltakerne psykososial støtte i stor eller svært stor grad, og en nesten like stor andel svarer dette om kultur- og systemforståelse. Det er mindre utbredt at lærerne bruker tid på å gi praktisk støtte, som f.eks. skyss eller veiledning i praktiske spørsmål, og støtte til livsmestring og økonomi. Det er likevel verdt å merke seg at en fjerdedel av lærerne svarer at de i stor eller svært stor grad bruker tid på denne typen oppfølging.

Figur 3.14: I hvilken grad bruker du tid på ulike former for ikke-faglig oppfølging av deltakerne i forsøket? (lærere, prosent, N = 48-61)

Kompensasjon til bedriftene

I forsøket er det lagt opp til at bedriftene kan få et tilskudd for å ta imot deltakere fra MFY. Alle de fem fylkeskommunene som deltar i forsøket, får tilskuddsmidler fra HK-dir for ett eller flere av forsøkene⁸ som de skal benytte til å betale et slikt tilskudd til lærebedriftene. Ifølge en epost fra Udir til fylkene i forbindelse med utvidelsen av forsøket, har de «tatt utgangspunkt i en størrelse på kompensasjon til bedriften lik kr. 4000 per måned i 11 måneder i året».⁹ Tilskuddets størrelse avtales mellom bedriften og fylkeskommunen, og «bør ikke overstige kr. 5 124,- per måned (ordinært basistilskudd II)». Per 1. januar 2022 ligger basistilskudd II på 5452 kr/mnd.¹⁰

Vi vet fra følgeevalueringen at praksis rundt tilskuddet til lærebedrifter varierer en del, både mellom forsøksfylkene, men også mellom lærefag innad i samme fylke. Noen fylker får kun utbetalt tilskudd på deler av forsøkene, for eksempel fordi de bare har søkt om tilskudd for utvidelsen. I slike tilfeller

⁸ Forsøk 12-16, forsøk 02-19, samt kombinasjonsforsøket og utvidelse grunnet koronapandemien

⁹ E-post fra Udir til fylkene datert 15.07.19.

¹⁰ Jf. Udir, «Satser lærlinger, praksisbrevkandidater, lærekandidater og kandidater for fagbrev på jobb 2022»: <https://www.udir.no/om-udir/tilskudd-og-prosjektmidler/tilskuddssatser/satser-larlinger-praksisbrevkandidater-larekandidater-og-kandidater-for-fagbrev-pa-jobb/>

hender det at tilskuddet til lærebedrifter dekkes av fylkeskommunale midler i de lærefagene fylkeskommunen ikke får tilskudd for. Det varierer også hvilken rolle opplæringskontorene spiller. I lærefag der lærestedet samarbeider med et opplæringskontor, blir tilskuddet utbetalt til opplæringskontoret, som igjen har en avtale med lærebedriftene om fordeling av tilskuddet. I lærefag der opplæringskontor ikke er involvert, går tilskuddet uavkortet til lærebedriften. Dermed kan de praktiske rammene for tilskuddet variere mellom ulike lærefag innad i samme fylke.

E-posten fra Udir til fylkene tilsier også at nivået på den økonomiske kompensasjonen som utbetales til bedriftene, kan variere mellom deltakere: «tilskuddet kan variere avhengig av om f.eks. deltakerne tidvis er i opplæring i skole, eller om de har en realkompetanse i lærefaget som tilsier mindre oppfølging enn hva som er vanlig». Som nevnt, signaliseres det også at tilskuddet ikke bør overstige basistilskudd II. Dette er lavere enn tilskuddet for ordinære lærlinger med ungdomsrett (basistilskudd I), som per 1. januar 2022 ligger på 6975 kr/mnd. Samtidig ser vi at mange av deltakerne i MFY trenger mer oppfølging fra bedriftens side enn ordinære lærlinger gjør. Tidligere i kapittelet har vi for eksempel sett at omtrent 40 prosent av bedriftene oppgir at de må gi mer oppfølging og tilpasning til MFY-deltakerne enn til ordinære lærlinger. Mange oppgir også at de bruker mye tid på ikke-faglig oppfølging av deltakerne.

På bakgrunn av dette, har vi spurt bedriftene om hvordan de vurderer størrelsen på tilskuddet de mottar, sett opp imot oppfølgingsbehovet til en typisk deltaker.¹¹ Vi stilte to separate spørsmål: Et om kompensasjonen for norskspråklige deltakere, og et om kompensasjonen for minoritetsspråklige deltakere. Vi gjorde dette skillet fordi vi vet at noen av de minoritetsspråklige deltakerne har større oppfølgingsbehov enn de norske, spesielt på grunn av lave språkferdigheter. Vi vet også fra deltakerrapporteringen at de norskspråklige deltakerne får godskrevet tidligere kompetanse i større grad enn minoritetsspråklige deltakere, og disse deltakerne vil nok ha mindre oppfølgingsbehov.

Bedriftenes svar viser at vurderingene av tilskuddet varierer en del mellom de to deltakergruppene. Blant bedriftene som har tatt imot norske deltakere, vurderer et stort flertall at tilskuddet de mottar er passende, sett opp imot deltakernes oppfølgingsbehov. For bedriftene som har tatt imot minoritetsspråklige deltakere, er det omvendt: Her svarer et tydelig flertall at kompensasjonen de mottar er for lav.

Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett nærmere på hva slags oppfølging deltakerne får av lærerne og av bedriftene, og hvordan bedriftene kompenseres.

Fordi deltakerne skal tilegne seg de samme kunnskapene og ferdighetene i bedriften som elever i ordinær fag- og yrkesopplæring gjør i et klasserom, er det viktig at de får god oppfølging både fra lærere og bedriften. Vi har sett at bedriftene er ganske godt fornøyde med den faglige oppfølgingen som deltakerne får fra voksenopplæringen, og at lærerne er godt tilfredse med den faglige oppfølgingen som deltakerne får ute i bedrift. Bedriftene er imidlertid noe mindre fornøyde med den språklige oppfølgingen og støtten bedriften får til språklæring. Det støtter opp under tidligere funn om

¹¹ Spørsmålet gikk bare til respondenter som oppgav at bedriften mottar tilskudd for MFY-deltakerne de har tatt imot. Bedrifter som kun har tatt imot deltakere fra en av gruppene, fikk bare spørsmål om denne gruppen.

at språkopplæring er et område der det kan være behov for større grad av forventningsavklaring mellom bedrift og lærested, i hvert fall ved noen læresteder.

De aller fleste programfaglærere er ute i bedrift for å følge opp deltakerne med jevne mellomrom, men det er mindre vanlig at fellesfaglærere følger opp deltakere i bedriften. Det er likevel ganske stor variasjon i hvor mye tid lærerne tilbringer i bedriften. Det vanligste er å være ute i bedrift rundt to timer i måneden per deltaker, men det er også mange som tilbringer mye mer tid i bedriften enn dette. Vi finner at minoritetsspråklige deltakere blir besøkt ute i bedriften oftere enn norske deltakere, og at lærerne tilbringer mer tid per deltaker ute i bedrift enn for norske deltakere. Vi ser dette som en indikasjon på at oppfølgingen tilpasses deltakernes behov.

Vi har også sett at både lærere og bedrifter i forsøket bruker ganske mye tid på ulike former for *ikke-faglig oppfølging* av deltakerne. Det gjelder spesielt psykososial og praktisk støtte, og bistand til kultur- og systemforståelse for de minoritetsspråklige deltakerne. Det er også lærere og bedrifter som opplever at de må bruke mye tid på deltakernes livsmestring og økonomi, selv om det er mindre utbredt.

I kapitlet har vi også sett nærmere på hvordan lærere og bedrifter følger opp og legger til rette for minoritetsspråklige deltakere. Blant lærerne er det særlig vanlig å ha yrkesrettet språklæring i egne grupper, og å gi individuell språklæring på arbeidsplassen. Nesten halvparten av lærerne oppgir at de benytter disse grepene. I bedriftene er det mest vanlig at veileder bruker ekstra god tid på å forklare arbeidsoppgavene til deltakeren, mens mer systematiske grep som bruk av språkfadder, digitale språklæringsressurser og kompetansehevingstiltak benyttes i ganske liten grad.

Det er lagt opp til at bedriftene som tar imot deltakere fra MFY-forsøket, kan få et tilskudd for dette. Alle fylkeskommunene som deltar i forsøket, får midler fra HK-dir for å utbetale tilskudd til lærebedrifter, men praksis rundt tilskuddet varierer både mellom fylkene, og mellom lærefag innad i samme fylke. Det har blitt signalisert at tilskuddet ikke bør overstige basistilskudd II, som er lavere enn tilskuddet for ordinære lærlinger med ungdomsrett. Samtidig er det en god del bedrifter, om enn et mindretall, som opplever at deltakerne i MFY trenger mer oppfølging og tilrettelegging enn ordinære lærlinger. Vi finner likevel at flertallet av bedriftene opplever at kompensasjonen de får for norskspråklige deltakere er passende. Blant de som har hatt minoritetsspråklige deltakere, mener imidlertid et flertall at kompensasjonen de mottar, er for lav.

Kapittel 4 - Vurderinger av virkemidler i forsøket

Tema for rapportens siste kapittel er lærernes og bedriftenes vurderinger av de ulike virkemidlene og føringene i forsøket. I kapitlets første del presenterer vi de to gruppenes overordnede vurderinger av modulstrukturert fag- og yrkesopplæring, og om innretningen på opplæringen er hensiktsmessig for å nå målene for ordningen. Videre ser vi nærmere på de to aktørgruppens vurderinger av noen av hovedvirkemidlene i forsøket: læreplanene, at opplæringen hovedsakelig skal foregå i bedrift, og lærlingordningen som ramme for forsøket. Avslutningsvis ser vi nærmere på hva lærerne og bedriftene opplever som de største utfordringene i forsøket.

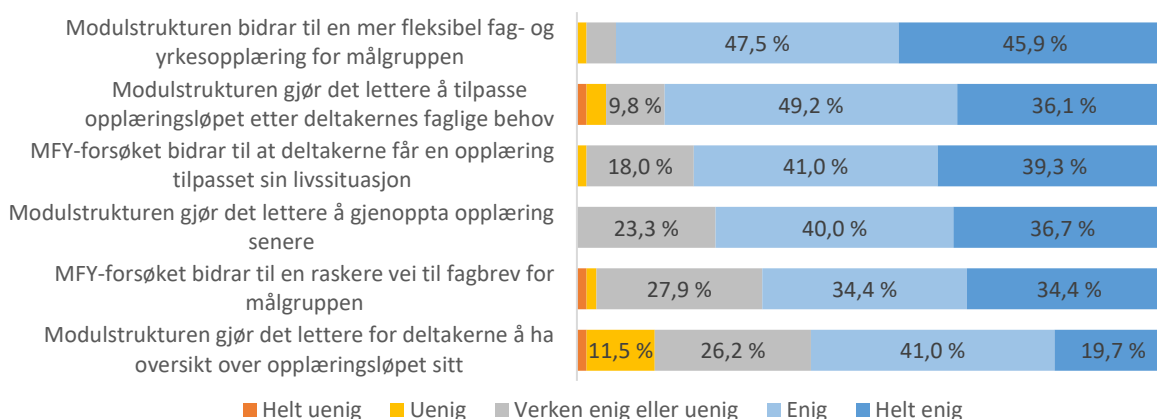
Vurderinger av forsøket og modulstrukturen

I spørreundersøkelsene ble respondentene bedt om å ta stilling til en rekke påstander om MFY-forsøket sammenlignet med den ordinære fag- og yrkesopplæringen. Formålet med spørsmålet var å innhente vurderinger av om forsøket bidrar til å nå målene om en opplæring som er mer fleksibel, effektiv og bedre tilpasset voksnes behov, enn den ordinære fag- og yrkesopplæringen.

Lærernes vurderinger

Figur 4.1 viser lærernes svar på dette spørsmålet. Hovedinntrykket er at et flertall av lærerne opplever at forsøket og modulstrukturen fungerer etter hensikten, og spesielt når det gjelder målene om fleksibilitet og tilpasning til faglige behov og voksnes livssituasjon.

Figur 4.1: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om modulstrukturen og MFY-forsøket, sammenlignet med ordinær fag- og yrkesopplæring? (lærere, prosent, N = 60-61)

Nesten samtlige lærere sier seg enige eller helt enige i påstanden om at modulstrukturen bidrar til en mer fleksibel fag- og yrkesopplæring for målgruppen, sammenlignet med den ordinære fag- og yrkesopplæringen. Nesten samtlige sier seg også enige i påstanden om at modulstrukturen gjør det

lettere å tilpasse opplæringsløpet til deltakernes faglige behov. Her er lærerne på linje med forsøksleiderne, som ga like positive vurderinger av denne påstanden i en spørreundersøkelse gjennomført i 2021 (Dahle et al., 2022, s. 41).

Et tydelig flertall av lærerne er også enige eller helt enige i at forsøket gjør at deltakerne får en opplæring tilpasset sin livssituasjon, og at modulstrukturen gjør det lettere å gjenoppta opplæringen senere. Påstanden om å gjenoppta opplæring ble også belyst i undersøkelsen blant forsøksledere, som ga lignende vurderinger.

Når det gjelder påstandene om at forsøket bidrar til en raskere vei til fagbrev for målgruppen, svarer rundt to tredjedeler at de er enige eller helt enige, mens i underkant av en tredjedel er verken enige eller uenige i dette. Lærerne som har gitt opplæring etter læreplan for språklige minoriteter, er i mindre grad enige i påstanden enn de som *ikke* har gitt opplæring etter denne læreplanen. Dette tyder på at noen lærere opplever at modulstrukturen ikke nødvendigvis gir raskere opplæringsløp sammenlignet med den ordinære fag- og yrkesopplæringen, i hvert fall ikke for alle grupper av deltakere.

Et av formålene med modulstrukturen har vært at den skal bidra til å gi deltakerne oversikt over eget opplæringsløp. I utviklingen av modulene har et av de grunnleggende prinsippene derfor vært at man i utarbeidelsen av antall moduler i hvert lærefag skal ta hensyn til behovet for en enkel og oversiktlig modulstruktur.¹² Et flertall av lærerne opplever at modulstrukturen gjør det lettere for deltakeren å ha oversikt over opplæringsløpet sitt. Samtidig er dette den påstanden som gis minst positive vurderinger: Rundt én av ti er uenige eller helt uenige i dette, og omtrent en fjerdedel svarer at de er verken enige eller uenige i påstanden. Det er interessant å merke seg at et større flertall av forsøksleiderne var enige i denne påstanden (Dahle et al., 2022, s. 41). Kanskje har lærerne som jobber tettest på deltakerne, et litt annet bilde av hvor oversiktlig opplæringsløpet oppleves for deltakerne, enn forsøksleiderne som ikke nødvendigvis har like tett kontakt med enkeltdeltakere.

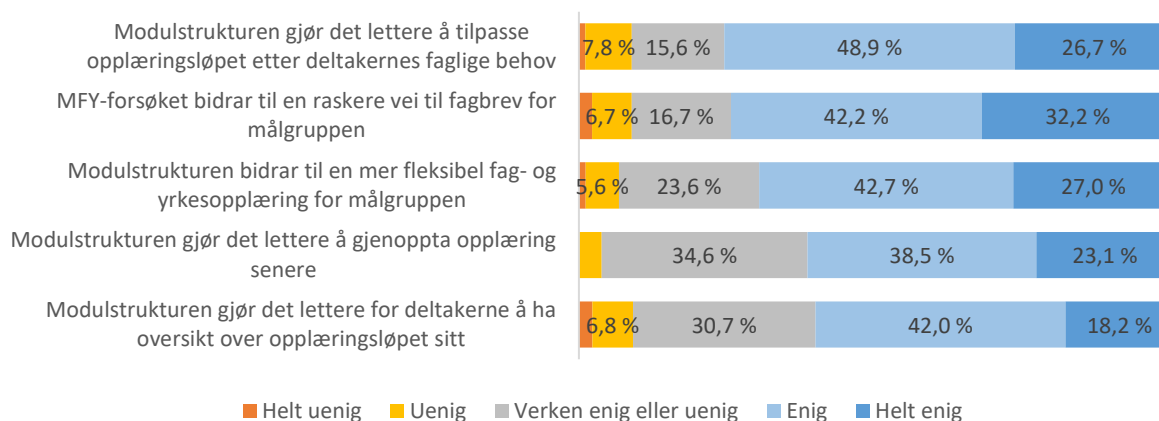
Bedriftenes vurderinger

Vi stilte det samme spørsmålet i undersøkelsen til bedriftene (jf. figur 4.2). Også her er hovedinntrykket at bedriftene vurderer at forsøket fungerer etter hensikten. Det er flest respondenter som er enige i påstanden om at modulstrukturen gjør det lettere å tilpasse opplæringsløpet til deltakerens faglige behov. To tredjedeler har svart at de er enige eller helt enige i dette. En nesten like stor andel er enige eller helt enige i at forsøket bidrar til en raskere vei til fagbrev for målgruppen, og at modulstrukturen bidrar til en mer fleksibel fag- og yrkesopplæring for målgruppen.

Rundt 60 prosent er enige eller helt enige i at modulstrukturen gjør det lettere å gjenoppta opplæring senere, og en like stor andel er enige i at modulstrukturen gjør det lettere for deltakerne å ha oversikt over opplæringsløpet sitt. For begge disse påstandene svarer rundt en tredjedel at de verken er enige eller uenige.

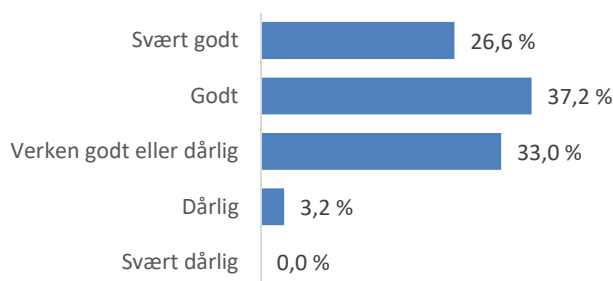
¹² Rammer og prinsipper for modulstruktur og modulutvikling i fag- og yrkesopplæring for voksne (Udir, 2017).

Figur 4.2: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om modulstrukturen og MFY-forsøket, sammenlignet med ordinær fag- og yrkesopplæring? (bedrifter, prosent, N = 78-90)

I undersøkelsen ønsket vi også bedriftenes overordnede vurdering av hvor godt modulstrukturen egner seg for fag- og yrkesopplæring for voksne (jf. figur 4.3). Bedriftene er overveiende positive. I overkant av 60 prosent av bedriftene svarer at de synes modulstrukturen egner seg svært godt eller godt for fag- og yrkesopplæring for voksne. Kun noen få respondenter svarer at modellen fungerer dårlig, og ingen mener at den fungerer svært dårlig. Vi finner ingen betydelige variasjoner mellom bedriftene som kun har hatt norskspråklige deltakere, og de som har hatt minoritetsspråklige deltakere.

Figur 4.3: Basert på din erfaring med MFY så langt, hvordan synes du modulstrukturen egner seg for fag- og yrkesopplæring for voksne? (bedrifter, prosent, N = 94)

Vurdering av læreplanene

Det er utarbeidet forsøkslæreplaner for 13 lærefag i MFY-forsøket. Læreplanene er delt inn i moduler, og tanken bak denne moduleringen er at planene skal gi en fleksibilitet som gjør det mulig å tilpasse opplæringen til en voksen målgruppe hvor deltakerne er i ulike livssituasjoner og har ulik bakgrunn. Modul 1 er lik for alle læreplanene, og inneholder utelukkende mål fra norsk og samfunnsfag. Det ligger som en premiss for planene at innholdet og kvaliteten på sluttkompetansen opprettholdes. Dette innebærer blant annet at alle målene for Vg3 for læreplanene for Kunnskapsløftet (LK06) skal være inkludert. I tillegg skal mål fra Vg1 og Vg2 inkluderes der kompetansen er nødvendig og ikke omfattes av mål på Vg3. Modulene skal også inneholde kompetansemål fra fellesfag som er relevante for yrkesutøvelsen i lærefaget. Disse målene skal være yrkesrettet og tilpasset voksne som målgruppe.

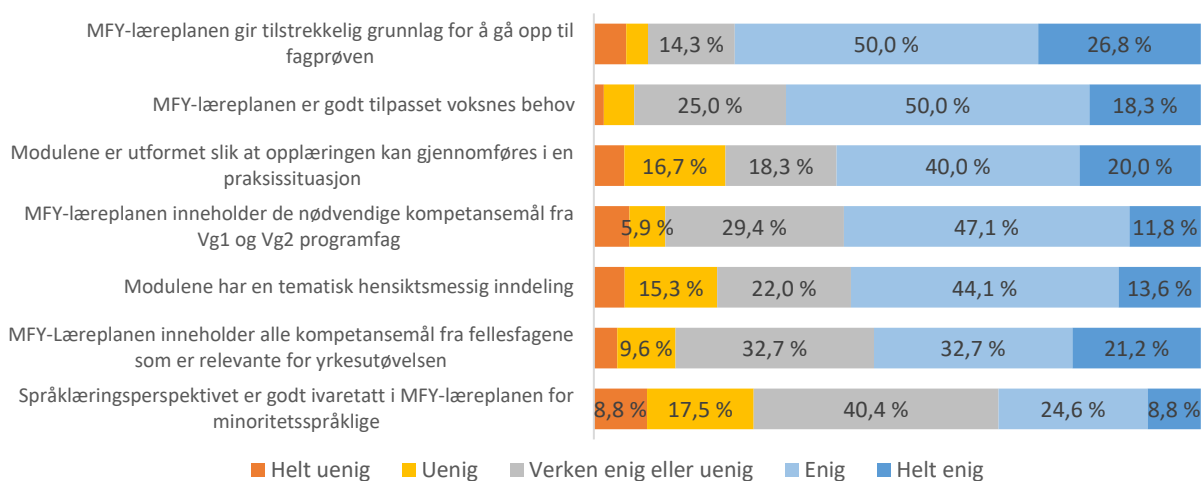
Læreplananalyser vi tidligere har gjennomført som en del av følgeevalueringen, har pekt på at læreplanene er tilpasset målgruppene i forsøket. Vi har også sett at modulenes omfang virker rimelig med tanke på arbeidsbyrde og fleksibilitet, og at fellesfagene i hovedsak er nært knyttet opp mot lærefaget i alle forsøkslæreplanene. Samtidig har vi sett i casestudiene at noen lærere opplever at kompetansemålenes plassering i ulike moduler ikke alltid er hensiktsmessig. Det har blant annet blitt pekt på at noen fellesfagmål er plassert i moduler uten åpenbar tilknytning til arbeidet som skal utføres. I årets undersøkelse ønsket vi å undersøke lærernes og bedriftenes vurderinger av forsøkslæreplanene i bredden.

Lærernes vurderinger av læreplanene

Lærerne ble bedt om å ta stilling til sju påstander om forsøkslæreplanene. De respondentene som hadde erfaring med flere læreplaner, ble bedt om å svare for den læreplanen de har mest erfaring med, basert på det de hadde oppgitt i et tidligere spørsmål (jf. figur 1.1).

Hovedinntrykket fra figur 4.4 er at lærerne synes å være ganske godt tilfredse med læreplanene. Den påstanden det er mest enighet om er at MFY-læreplanen gir tilstrekkelig grunnlag for å gå opp til fagprøven: Tre av fire respondenter svarer at de er enige eller helt enige i dette. Dette tyder på at lærerne opplever at MFY-læreplanene gir et tilbud som er likeverdig andre tilbud som leder til fagbrev.

Figur 4.4. Basert på din erfaring med læreplanene i MFY, hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om læreplanen i [lærefag respondenten har mest erfaring med]? (lærere, prosent, N = 51-60)

Det er også et tydelig flertall, nesten 70 prosent, som mener at MFY-læreplanen er godt tilpasset voksnes behov. I læreplananalysene ble det pekt på at forsøkslæreplanene bare i svært begrenset grad har inkludert programfagsmål fra Vg1 og Vg2. Det ser ut til at de fleste lærerne synes dette fungerer godt: Nesten 60 prosent av respondentene er enige i at MFY-læreplanen inneholder de nødvendige kompetansemålene fra Vg1 og Vg2 programfag.

Flertallet av lærerne er også enige eller helt enige i at modulene er utformet slik at de kan gjennomføres i en praksissituasjon. Her er det imidlertid litt mer variasjon i respondentenes vurderinger. Omtrent 20 prosent av lærerne er uenige eller helt uenige i denne påstanden. Det er ingen tydelige forskjeller mellom lærere i ulike lærefag på dette spørsmålet. Men vi ser en variasjon mellom lærere som har gitt opplæring til minoritetsspråklige deltakere, og de som ikke har det: Det er

særlig lærerne som har gitt opplæring til minoritetsspråklige deltakere, som svarer at de er uenige i påstanden om at modulene er utformet slik at de kan gjennomføres i en praksissituasjon. Dermed kan nok denne vurderingen henge sammen med at det kan være krevende å gi praksisbasert opplæring til en del deltakere med lave språkferdigheter, slik vi har sett tidligere i rapporten.

Den påstanden lærerne helt tydelig er mest uenige i, er at læreplanene ivaretar språklæringsperspektivet på en god måte. Kun en tredjedel er helt enige eller enige i at læreplanene ivaretar dette. Vi ser samtidig at det er mye variasjon i lærernes synspunkter på dette spørsmålet. 40 prosent er verken enige eller uenige, mens 25 prosent er uenige eller helt uenige.

Innspill til endringer i læreplanene

I spørreundersøkelsen hadde vi også et åpent tekstfelt der vi spurte lærerne hvilke endringer de ville ha ønsket seg ved en eventuell revidering av læreplanene. 34 personer kom med innspill, altså rundt halvparten av lærerne som svarte på undersøkelsen. Blant disse var det 19 lærere som gir opplæring i programfag, og 15 som gir opplæring i fellesfag.

I tabell 4.1 gjengir vi hovedinntrykket fra innspillene som kom inn i fem av lærefagene: Helsearbeiderfaget, salgsfaget, betongfaget, malerfaget og produksjonsteknikkfaget. For de resterende fagene kom det ikke inn innspill, eller innspillene som kom inn, var ikke relevante for spørsmålet. For eksempel kom det inn noen innspill som omhandlet rekkefølgen på modulene, også i læreplaner der de lærefagspesifikke modulene kan tas i tilfeldig rekkefølge.

Som tabell 4.1 viser, handler de fleste av innspillene om yrkesretting av kompetansemål eller om fellesfagene. Noen ønsker mer yrkesrettede fellesfagmål, andre ønsker færre fellesfagmål.

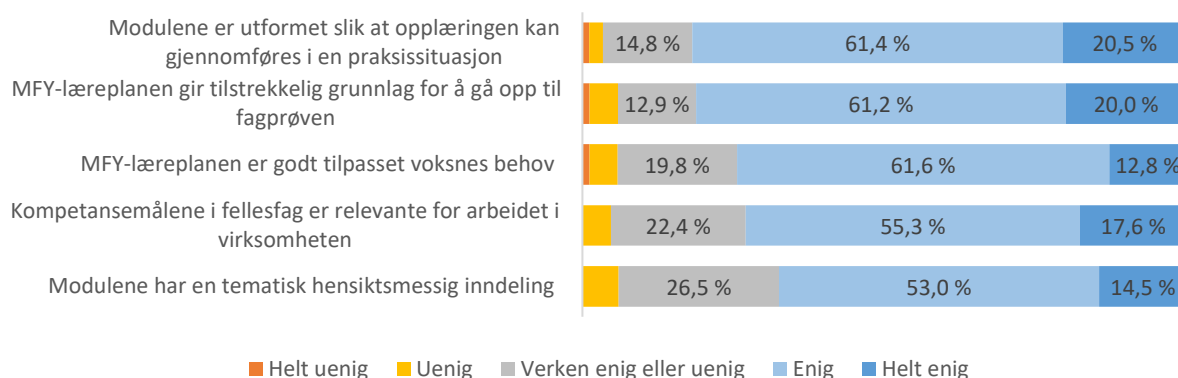
Tabell 4.1: Ved en eventuell revidering av læreplanen, hvilke endringer ville du ønsket deg? (lærere, N = 34)

Lærefag	Antall svar	Innspill	Eksempel
Helsearbeiderfaget	17	<ul style="list-style-type: none"> - Færre fellesfagmål - Noen fellesfagmål oppleves ikke relevante for yrkesfaget - Forenkling av språket i kompetansemålene - Flere kompetansemål om sykdomslære 	<p>«Mange av kompetansemålene fra fellesfagene er ikke relevante for helsearbeiderfaget. Likevel er mange av målene relevante for forståelsen av hvordan det norske arbeidslivet fungerer. Jeg tror man kunne slått sammen flere av målene i modul 1, da den virker stor og u håndterlig for mange av de minoritetsspråklige deltakerne våre»</p> <p>«Jeg ville ha endret på flere av fellesfagmålene. Flere læreplanmål fra vg2 helsearbeiderfaget må inn. Her tenker jeg spesielt på sykdomslære. De må blant annet lære seg grunnleggende sykepleie, observasjoner, mål, tiltak og behandlingsmåter for ulike sykdomstilstander.»</p>
Salgsfaget	5	<ul style="list-style-type: none"> - Yrkesretting av kompetansemål - Noen kompetansemål vanskelig å gi opplæring i, i bedrift 	<p>«Kompetansemålene må tilrettelegges slik at det er lettere å praksisrette målene.»</p> <p>«Det har vært behov for opplæring i modul markedsføring og økonomi, hvor flere kompetansemål naturlig nok ikke er en del av den daglige driften. De fleste bedrifter med tilknytning til kjeder har ikke disse funksjonene via hovedkontor og ikke direkte i egen butikk.»</p>
Betongfaget	2	<ul style="list-style-type: none"> - Yrkesretting av fellesfagmål 	<p>«Målene i matematikk og naturfag må spisses inn mot det enkelte yrke. På den måten får yrkes- og fellesfaglærere et godt utgangspunkt for samarbeid, og deltakeren ser fagrelevansen i disse fagene. Å være MFY-lærer er ressurskrevende. (...) Dermed blir det ekstra viktig at fellesfagmål knyttes direkte til modulene deltakerne jobber i, slik at det blir naturlig å ta med seg matematiske problemstillinger fra praksisfeltet tilbake til matematikklæreren, og at ressursen utnyttes godt.»</p>
Malerfaget	1	<ul style="list-style-type: none"> - Yrkesretting av kompetansemål - Færre fellesfagmål 	<p>«Mer konkret yrkesretting og mindre fellesfagmål som jeg mener ikke er like relevant for faget.»</p>
Produksjonsteknikkfaget	1	<ul style="list-style-type: none"> - Yrkesretting av fellesfagmål 	<p>«Læreplanmål innen fellesfag som var mer beskrivende og yrkesrettet.»</p>

Bedriftenes vurderinger av læreplanene

Vi ba også bedriftene om å ta stilling til noen påstander om læreplanene i MFY. Hovedinntrykket fra figur 4.5 er at også bedriftene er positive til læreplanene, og at de gjennomgående gir mer positive vurderinger enn det lærerne gjør. Påstanden bedriftene er mest enige i, er at modulene er utformet slik at de kan gjennomføres i en praksissituasjon. Rundt 80 prosent er enige eller helt enige i dette. Her så vi at lærerne har litt mer delte vurderinger (60 prosent enige eller helt enige). Det kan tyde på at i den grad det kan være utfordrende å gi opplæring i modulene i praksissituasjoner, er det først og fremst lærerne som opplever det slik.

Figur 4.5: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om læreplanen? (bedrifter, prosent, N = 83-88)

De aller fleste (80 prosent) er også enige eller helt enige i påstanden om at læreplanene gir tilstrekkelig grunnlag for å gå opp til fagprøven. Dette viser at også bedriftene opplever at MFY-læreplanene gir grunnlag for at deltakerne får et likeverdig tilbud som andre grupper som tar fagbrev.

Rundt tre av fire respondenter er enige eller helt enige i at MFY-læreplanen er godt tilpasset voksnes behov, og at kompetansemålene i fellesfag er relevante for arbeidet i bedriften. Som vi så over, er det flere lærere som etterspør mer yrkesrettede kompetansemål, bl.a. i fellesfag. De fleste bedriftene opplever også at den tematiske inndelingen av modulene er hensiktsmessig: To tredjedeler er enige eller helt enige i dette, mens en fjerdedel svarer at de er verken enige eller uenige i påstanden.

Kunnskapstest i BA-fagene

I utvidelsen av forsøket ble det lagt som premiss at det skulle utvikles prøveformer som innebærer en kunnskapstest før eller i forbindelse med fag-/svenneprøven i fagene i bygg- og anleggsteknikk (jf. oppdragsbrev 02-19). Vi spurte lærerne som har gitt opplæring i disse lærefagene, om hvordan de synes kunnskapstesten har fungert. Nesten 70 prosent svarer «vet ikke» på dette spørsmålet. Fem personer svarer at det har fungert godt eller svært godt, og én person svarer at det verken har fungert godt eller dårlig. Disse svarene kan nok tyde på at lærerne har hatt begrenset erfaring med bruk av kunnskapstest så langt. Tall fra deltakerrapporteringen underbygger denne antakelsen: Så langt er det bare innrapportert 10 personer som har avlagt kunnskapstest.

Parallelle eller sekvensielle løp?

Et sentralt premiss i den modulstrukturerte opplæringen er at deltakere skal kunne gjøre seg ferdig med enkeltmoduler underveis, og få utstedt kompetansebevis for hver modul. Slik kan deltakerne sømløst ta pauser og gjenoppta opplæring på et senere tidspunkt dersom de har behov for det. Et sentralt funn fra følgeevalueringen (Skutlaberg og Dahle, 2019; Dahle et al., 2022) er imidlertid at modulene ikke nødvendigvis gjennomføres sekvensielt. Ved noen læresteder arbeider deltakerne med kompetansemål fra flere moduler samtidig. Det kan blant annet skyldes at deltakeren må følge den naturlige produksjonssyklusen i bedriften, eller at lærerne opplever at kompetansemål det er naturlig å jobbe med samtidig, er plassert i ulike moduler. I innspillene til læreplanene skriver for eksempel en lærer i helsearbeiderfaget:

Det må være mer logikk i inndelingen av de ulike moduler, slik det er nå, er det noen tema som går igjen i flere moduler, noen tema som er ulogisk delt mellom ulike moduler som tvinger frem arbeid med mange moduler samtidig.

Vi ønsket å innhente lærernes vurderinger av hva som vil være den mest hensiktsmessige måten å organisere opplæringen i de lærefagspesifikke modulene (modul 2 og oppover) på – parallelle eller sekvensielle løp. Vi ba lærerne ta utgangspunkt i den læreplanen de har mest erfaring med.

Tre av fire lærere svarer at det mest hensiktsmessige ville være at deltakeren får opplæring i kompetansemål fra flere moduler samtidig. Samtidig er det verdt å merke at det kan være ulik praksis for *opplæring* og *underveisvurdering*: Selv om deltakeren mottar opplæring i flere moduler parallelt, kan vurdering planlegges og gjennomføres modul for modul.

Vi vet fra casestudiene at organiseringen av opplæringen i moduler varierer en del mellom fylkene. Noen steder praktiseres den sekvensielle strukturen strengt, mens andre steder er det utbredt at deltakerne jobber med kompetansemål fra flere moduler parallelt. Lærerundersøkelsen viser imidlertid at et flertall av lærerne i alle fylker unntatt ett, mener at parallelle løp ville vært det mest hensiktsmessige. Antallet respondenter er for lavt til at vi kan identifisere tydelige forskjeller mellom lærefagene, men i begge de to største lærefagene i undersøkelsen - helsearbeiderfaget og salgsfaget – er det en overvekt av lærere som mener at parallelle løp ville vært det mest hensiktsmessige.

Vi ønsket også å vite hvordan bedriftene ser på organiseringen av de modulstrukturerte opplæringsløpene. Fordi vi har sett i casestudiene at noen bedrifter opplever at modulstrukturen ikke alltid følger bedriftens «logikk» eller produksjonssyklus, ba vi bedriftene om å oppgi hva som ville vært mest hensiktsmessig ut ifra *virksomheten sine behov*. Kanskje noe overraskende er bedriftene delt på midten: 54 prosent svarer at det mest hensiktsmessige ville være at deltakeren får opplæring i kompetansemål fra flere moduler samtidig, mens 46 prosent mener det mest hensiktsmessige ville være at deltakeren får opplæring i kompetansemål fra én modul om gangen. Dette mønsteret vedvarer når vi bryter bedriftenes svar ned på lærefag og fylke: Også her er hovedtrekket at bedriftene er delt i sine oppfatninger.

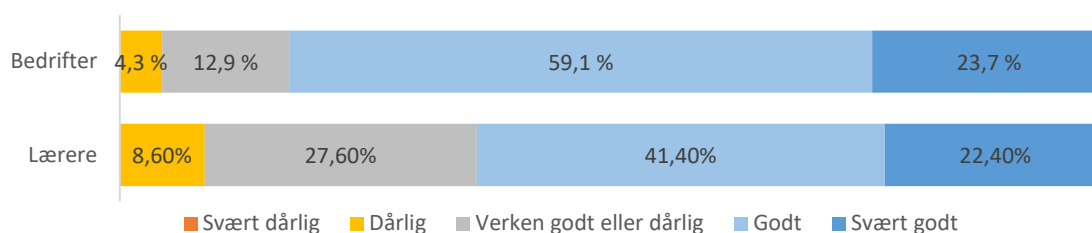
Bedriften som hovedarena for opplæring

Et sentralt aspekt ved forsøket er at opplæringen i hovedsak skal foregå i en praksissituasjon. Her skiller forsøket seg fra den ordinære fag- og yrkesopplæringen, der utgangspunktet er at eleven har to år i skole, etterfulgt av to år i lære. Tidligere i følgeevalueringen har vi sett at intensjonen om mest

mulig praksisbasert opplæring i stor grad blir fulgt, og at det først og fremst er i modul 1 at det blir gitt noe skolebasert opplæring. Når det blir gitt skolebasert opplæring i de lærefagspesifikke modulene, skyldes dette for eksempel at deltakerne har behov for ekstra støtte, eller at det er kompetansemål som er vanskelige å gi opplæring i, i bedrift.

Vi ba både lærere og bedrifter om å vurdere hvordan de synes det fungerer for deltakerne at mesteparten av opplæringen blir gitt i en praksissituasjon. I figur 4.6 sammenligner vi svarene fra de to gruppene.¹³ Merk at ingen respondenter svarte «svært dårlig».

Figur 4.6: I MFY er målet at mest mulig av deltakernes opplæring skal foregå i en praksissituasjon. Hvordan synes du det fungerer for deltakerne? (lærere og bedrifter, prosent, N = 59/93)

Hovedinntrykket fra figuren er at både lærere og bedrifter synes det fungerer godt at mesteparten av opplæringen foregår i en praksissituasjon. I begge grupper er det et flertall av respondentene som oppgir at de synes det fungerer godt eller svært godt. Bedriftene synes å være enda mer positive enn det lærerne er: Blant disse respondentene er det over 80 prosent som svarer at det fungerer godt eller svært godt, mot 64 prosent av lærerne. 28 prosent av lærerne er litt mer avmålte i sine vurderinger, og svarer at de synes det fungerer verken godt eller dårlig. Samtidig er det verdt å merke seg at nesten ingen respondenter svarer at de synes det fungerer dårlig, og ingen har svart at det fungerer svært dårlig.

Vi har også brutt respondentenes svar ned på deltakergruppen de har hatt ansvar for. Vi ser at noen av lærerne og bedriftene som har hatt minoritetsspråklige deltakere, opplever at opplæring i praksissituasjon fungerer dårlig. Det er det ingen av lærerne og bedriftene som bare har hatt norskspråklige deltakere, som gjør. Hovedinntrykket er imidlertid at også de fleste av de som har hatt minoritetsspråklige deltakere, opplever at denne måten å organisere opplæringen på fungerer godt.

Utprøvsperiode og inntak i bedrift

Udir har, i samarbeid med noen av forsøksfylkene, utarbeidet en prosedyre for opptaksprosess med forventningsavklaring for involverte parter i forsøket. Her heter det at det ved behov kan gjennomføres en «utprøvsperiode/praksisplass i regi av NAV/intro» som del av den innledende avklaringen av deltakere i prosjektet, før det signeres kontrakt og opplæringen starter.

I forrige evalueringsrapport belyste vi to av lærestedene sine erfaringer med å bruke utprøvsperiode. Ved begge casestedene opplevde forsøkslederene at utprøvsperioden var et godt grep som bidro til å gi deltakerne et bedre grunnlag for å velge yrke, samtidig som det også ga bedriftene en anledning til å bli kjent med deltakeren før de beslutter om de ønsker å tilby praksisplass. Erfaringer fra andre ordninger med tilrettelagt fag- og yrkesopplæring har også vist at

¹³ Lærere som kun har gitt opplæring i modul 1 er utelatt fra analysene.

bruk av utprøvningsperiode eller tilsvarende løsninger kan være et godt grep for å rekruttere bedrifter og å gi deltakeren en forståelse av hva yrket går ut på (se Dahle, Jones og Møller, 2022, s. 46).

I årets spørreundersøkelse har vi utforsket bruken av en utprøvningsperiode sett fra bedriftenes ståsted. Vi finner at dette er en ganske vanlig praksis: 38 prosent av bedriftene svarer at dette ble gjort for alle deres deltakere, og 22 prosent svarer at det ble gjort for noen deltakere. Rundt en tredjedel svarer at ingen av deres deltakere har hatt en utprøvningsperiode.¹⁴ I alle fylker finnes det bedrifter som har hatt utprøvningsperiode og bedrifter som ikke har hatt det. Vi finner ingen betydelige variasjoner i bruk av utprøvningsperiode for norske og minoritetsspråklige deltakere.

Vi spurte også bedriftene som har hatt en utprøvningsperiode for én eller flere deltakere, om hva som var formålet med utprøvningsperioden. Resultatene fra dette spørsmålet er vist i figur 4.7.

Figur 4.7: Har virksomheten benyttet utprøvningsperioden til noe av det følgende? (bedrifter, prosent, N = 55)

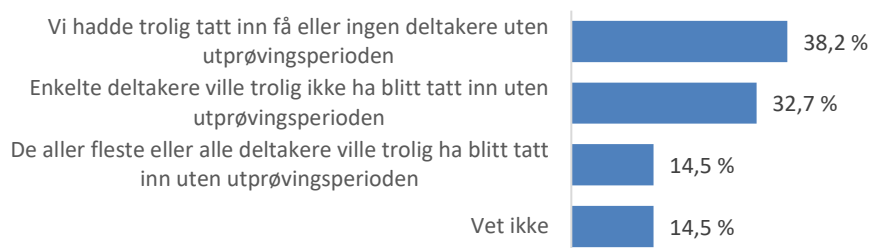

De aller fleste bedriftene benytter utprøvningsperioden til å vurdere deltakerens egnethet for yrket – 78 prosent av bedriftene som har hatt én eller flere deltakere i utprøvningsperiode, svarer at perioden ble brukt til å vurdere dette. Dette var også hovedformålet med utprøvningsperioden ved begge lærestedene vi undersøkte i casestudien i 2021. Vi så også eksempler på deltakere som hadde endret valg av lærefag på bakgrunn av erfaringer fra utprøvningsperioden.

Det er også ganske vanlig å benytte førpraksisperioden til å vurdere hhv. deltakerens motivasjon, og deltakerens språklige nivå. I underkant av to tredjedeler av bedriftene har benyttet utprøvningsperioden til dette. I både casestudiene og spørreundersøkelsen til forsøksledere gjennomført i 2021, kom det frem at forsøkslederne opplever at en del av bedriftene stiller krav om at deltakerne har et grunnleggende norskspråklig nivå og at de er motiverte for opplæringen. Funnene fra årets undersøkelse er i tråd med dette, og indikerer at det kan være særlig utfordrende å finne læreplass til deltakere med lave språkferdigheter. Utprøvningsperioden blir i mindre grad brukt til å vurdere deltakerens faglige nivå og oppfølgingsbehov, og få bedrifter benytter denne perioden til å finne en veileder til deltakeren.

¹⁴ 7 prosent svarte «vet ikke»

Figur 4.8: Vi ønsker å vite hvordan utprøvsperioden påvirket valget om å ta inn deltakere i opplæring. Vennligst velg den beskrivelsen som passer best for din virksomhet: (bedrifter, prosent, N = 55)

Vi ønsket også å undersøke hvorvidt utprøvsperioden påvirket bedriftens valg om å ta inn deltakere fra MFY. Derfor ba vi bedriftene ta stilling til tre påstander om utprøvsperioden: At de trolig ville tatt imot få eller ingen deltakere hvis det ikke var for utprøvsperioden, at enkelte deltakere ikke ville blitt tatt inn uten utprøvsperioden, eller at de fleste eller alle deltakerne ville ha blitt tatt inn, uavhengig av utprøvsperioden.

Funnene i figur 4.8 tyder på at utprøvsperioden kan bidra til å gjøre det lettere å rekruttere bedrifter, og dermed å finne læreplasser til deltakerne. Bedriftenes svar tyder på at de har tatt inn deltakere som de kanskje ikke ville ha tilbudt praksisplass, dersom de ikke hadde hatt mulighet til å bli kjent med deltakeren gjennom utprøvsperioden. Nesten én av fire bedrifter som har benyttet utprøvsperiode, svarer at de trolig ville tatt inn få eller ingen deltakere dersom de ikke hadde hatt denne muligheten. En tredjedel svarer at enkelte deltakere trolig ikke ville ha blitt tatt inn. Kun 15 prosent av bedriftene svarer at utprøvsperioden trolig ikke hadde noe å si for valget om å tilby praksisplass.

Lærlingordningen som ramme for forsøket

De nye lærefagene som ble inkludert i utvidelsen av forsøket, helsearbeiderfaget og bygg- og anleggsteknikkfagene, skal prøves ut innenfor rammen av etablerte veier til fagbrev.¹⁵ Udir har presisert at dette betyr lærlingordningen og ordningen fagbrev på jobb. Data fra deltakerrapporteringen viser at det i all hovedsak er lærlingordningen som blir benyttet i de nye lærefagene, og det er også enkelte deltakere i andre lærefag som er tatt inn under lærlingordningen.¹⁶ Kun en håndfull deltakere er tatt inn under ordningen fagbrev på jobb. I det følgende fokuserer vi derfor på lærlingordningen som ramme for forsøket.

Et viktig premiss i lærlingordningen er at opplæringen skal gjennomføres i en godkjent lærebedrift. En lærebedrift er en bedrift, offentlig etat eller institusjon, et opplæringskontor eller en opplæringsring som er godkjent av fylkeskommunen for å ta inn lærlinger/lærekandidater. Forutsetninger for å bli lærebedrift er at bedriften kan gi opplæring i faget; at den har fagkompetanse til å gjøre dette og en produksjon som er egnet. Ved å benytte lærebedrifter sikrer man derfor at bedriftene har vært gjennom en kvalitetssikringsprosess, og de vil gjerne ha erfaring med å gi opplæring til lærlinger. Før

¹⁵ Udir, 2019

¹⁶ I deltakerrapporteringen har vi også sett eksempler på deltakere i de nye lærefagene som ikke er registrert under noen av de to ordningene.

opplæring starter skal det signeres lærekontrakt mellom deltaker og bedrift og det skal inngås en arbeidsavtale som regulerer lønn og arbeidsforhold.

I utlysningen av utvidelsen av MFY-forsøket, ble det fra Udirs side kommunisert til fylkene at praksis i opplæring i modulene skal foregå i en godkjent lærebedrift. Det ble også kommunisert at opplæringskontorene skulle være part i forsøket i bygg- og anleggsteknikkfagene, for å sikre kvalitet i opplæringen. Det ble senere presisert at «voksne som får deltakelse i forsøket som lærlinger og som er i et opplæringstiltak gjennom NAV, skal motta lærlingelønn i forsøket».¹⁷ Vi så imidlertid i forrige rapport at lærlingelønn var relativt lite utbredt i forsøket, også i lærefagene som kom inn i utvidelsen av forsøket i 2019.

Spørreundersøkelsen til forsøksledere gjennomført i 2021, viste at majoriteten av forsøkslederne var positive til å bruke lærlingordningen som ramme for opplæringen av MFY-deltakere i bedrift. Samtidig var det flere som trakk fram utfordringer med en slik tilnærming. Noen hevdet at et krav om å betale lærlingelønn kan gjøre det vanskeligere å rekruttere bedrifter til forsøket, fordi bedriftene får mindre tilskudd for MFY-deltakerne enn for ordinære lærlinger, samtidig som deltakere fra MFY kan trenge mer oppfølging. Det ble også trukket frem at lærlingordningen er lite kompatibel med de forskjellige støtteordningene og ytelsene fra NAV, og at det er uheldig at lønnstilskudd ikke er et tilgjengelig virkemiddel i forsøket så lenge bedriftene får basistilskudd. Dette er kanskje særlig utfordrende fordi mange i målgruppen for forsøket har behov for støtte til livsopphold, for eksempel fordi de har omsorgsansvar ved siden av opplæringen.

Noen mente også at det er uheldig å bruke en opplæringsmodell med så fastlagte rammer som lærlingordningen, på en ny ordning som skal være fleksibel og gi deltakere mulighet for avkortede løp. Enkelte mente også at ved å bruke lærlingordningen som ramme, skaper noen forventninger hos bedriftene som deltakerne ikke nødvendigvis har forutsetninger for å oppfylle.

På bakgrunn av dette har vi i årets undersøkelser sett nærmere på praksis for bruken av lærlingordningen i forsøket, og lærere og bedrifter sine vurderinger av å bruke denne ordningen som ramme for opplæring i bedrift i MFY-forsøket.

Bruk av godkjente lærebedrifter og samarbeid med opplæringskontor

Undersøkelsen blant bedriftene viser at så godt som alle bedriftene som har svart på undersøkelsen (97 prosent), er godkjente lærebedrifter. Dette tyder på at de fleste bedriftene hadde erfaring med å gi opplæring før de tok imot deltakere fra MFY. Dermed har de trolig erfaringer som gir dem et godt grunnlag for å vurdere hvordan MFY fungerer, sammenlignet med den ordinære lærlingordningen. De få bedriftene som ikke er godkjente lærebedrifter, finner vi innen salgsfaget og renholds-faget. Dette kan kanskje ses i lys av at dette er lærefag der lærefagstradisjonen er svakere enn i de tradisjonelle yrkesfagene, som for eksempel fagene innen bygg- og anleggsteknikk (jf. Nyen, Skårholt og Trønder, 2015, s. 175).

Undersøkelsen viser videre at det er svært utbredt å samarbeide med opplæringskontor, også blant bedrifter som tar inn deltakere fra andre lærefag enn bygg- og anleggsteknikkfagene. 91 prosent av

¹⁷ Epost fra Udir til fylkene, datert 15.07.19. I e-posten var det ikke avklart om deltakere fra introduksjonsprogrammet også skulle ha lærlingelønn

bedriftene i spørreundersøkelsen oppgir at de har et slikt samarbeid. Blant bedriftene som har mottatt deltakere i bygg- og anleggsteknikkfagene, oppgir samtlige at de samarbeider med et opplæringskontor. I de øvrige lærefagene samarbeider alle, eller et flertall, med et opplæringskontor.

Vi ba også bedriftene oppgi om de som er veiledere for deltakere fra MFY, har fagbrev i det aktuelle lærefaget. To tredjedeler svarer at alle veilederne har fagbrev, og en fjerdedel svarer at noen av veilederne har det. I åtte prosent av bedriftene har ingen av veilederne fagbrev. Disse bedriftene er fordelt på alle fylker og en rekke ulike lærefag. Vi ser en tendens til at det forekommer noe hyppigere i salgsfaget at veilederne ikke har fagbrev. Dette kan ses i sammenheng med at salgsfaget er et lærefag der det er mindre tradisjon for å bruke faglært arbeidskraft enn i de tradisjonelle lærefagene. Det er ikke uvanlig at lærebedrifter i salgsfaget har lite erfaring med å gi opplæring til lærlinger (Olsen, Reegård, Seland og Skårholt, 2015, s. 112).

Videre spurte vi bedriftene om de synes det ville være et godt grep å bruke lærlingordningen som ramme for opplæringen i MFY i alle lærefag, basert på deres erfaringer med forsøket. To tredjedeler av bedriftene svarer «vet ikke» på dette spørsmålet, mens en tredjedel svarer ja. Den høye andelen som svarer at de ikke vet, kan kanskje tyde på at respondentene ikke har et så veldig aktivt forhold til om MFY foregår innenfor lærlingordningen eller ikke, eller at de ikke kjenner til forskjellene det vil innebære. Dette er i tråd med funn fra forrige evalueringsrapport, der vi så at enkelte bedriftsinformanter ikke hadde så god kjennskap til forskjellen mellom MFY og andre opplærings- og kvalifiseringsordninger (Dahle et al., 2022, s. 51).

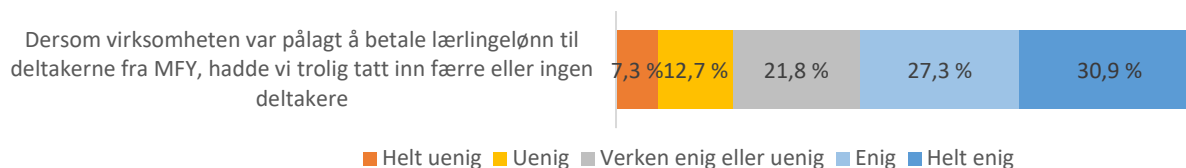
Lærlingelønn

I evalueringsrapporten fra 2022 så vi at det er lite utbredt at bedriftene betaler lærlingelønn, selv i de lærefagene der opplæringen foregår innenfor rammene av lærlingordningen. Flere forsøksledere, opplæringskontor og bedrifter var skeptiske til å tilby lærlingelønn til deltakere i MFY-forsøket (Dahle et al., 2022, s. 55). På bakgrunn av dette undersøker vi bedriftenes syn på lærlingelønn i mer detalj i årets rapport.

Bedriftsundersøkelsen underbygger funnene fra forrige rapport. Sju av ti bedrifter oppgir at de ikke betaler lærlingelønn i det hele tatt. 14 prosent betaler det til noen deltakere, mens bare 16 prosent betaler det til alle. I helsearbeiderfaget og fagene i bygg- og anleggsteknikk er det et flertall av bedriftene som oppgir at de ikke betaler lærlingelønn. Samtidig er det verdt å merke seg at det forekommer at det blir utbetalt lærlingelønn i fag der dette ikke er et krav. Dette fant vi også i forrige evalueringsrapport.

Til tross for dette funnet, er et flertall av bedriftene positive til at deltakerne i MFY bør motta lærlingelønn på lik linje med ordinære lærlinger, slik figur 4.9 viser. Her ba vi bedriftene svare på om de mener at deltakerne i MFY bør motta lærlingelønn på lik linje med ordinære lærlinger. 59 prosent svarer at de er enige eller helt enige i dette. Det er kun 20 prosent som svarer at de er uenige eller helt uenige i en slik påstand. Vi finner ingen betydelige variasjoner mellom bedrifter som bare har hatt minoritetsspråklige deltakere, bedrifter som har hatt både minoritetsspråklige og norske, og bedrifter som bare har hatt norske deltakere.

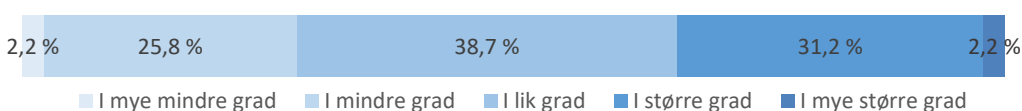
Figur 4.9. Deltakere i MFY bør motta lærlingelønn på lik linje med ordinære lærlinger (bedrifter, prosent, N = 90)

I den ordinære lærlingordningen er det vanlig å dele tiden lærlingen har i bedrift inn i opplæringstid og verdiskapingstid. I verdiskapingstiden bidrar lærlingen til den ordinære driften av bedriften, og det er verdiskapingstiden lærlingen får lønn for. For å få en bedre forståelse av bedriftenes vurderinger knyttet til lærlingelønn, ba vi dem derfor om å vurdere MFY-deltakernes bidrag til bedriftens verdiskaping, sammenlignet med ordinære lærlinger.

Nesten 40 prosent av bedriftene som svarte på spørreundersøkelsen, vurderer at deltakerne fra MFY bidrar til bedriftens verdiskaping i samme grad som ordinære lærlinger (jf. figur 4.10). En tredjedel oppgir at deltakerne bidrar i større eller mye større grad enn ordinære lærlinger, mens i overkant av en fjerdedel mener deltakerne bidrar i mindre eller mye mindre grad. Til tross for at en del av MFY-deltakerne har behov for ekstra tilpasning eller oppfølging, ser det altså ut til at et flertall av bedriftene opplever at de utgjør et reelt bidrag til den daglige driften. Dette funnet underbygges av at en tredjedel av bedriftene oppgir at noen av deltakerne de har hatt i opplæring, har fått fast stilling etter endt fagbrev.

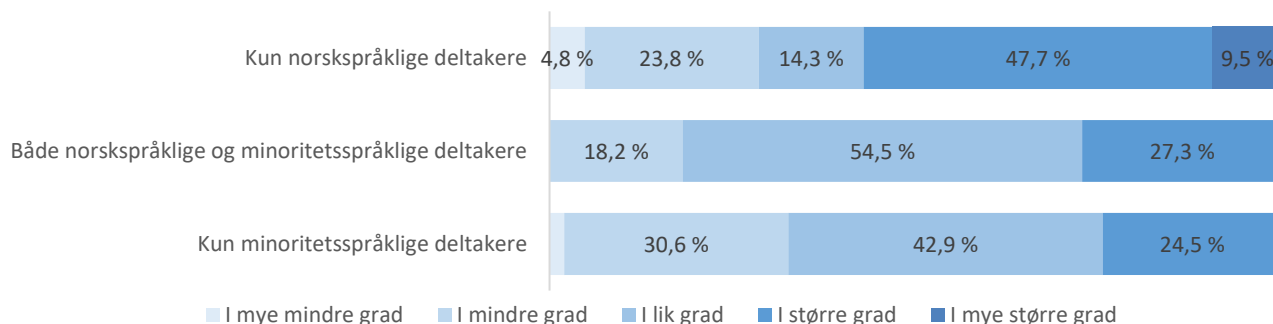
Figur 4.10: Sammenlignet med ordinære lærlinger, i hvor stor grad bidrar deltakerne i MFY til virksomhetens ordinære verdiskaping? (bedrifter, prosent, N = 93)

Samtidig er det verdt å merke seg at utfordringene knyttet til deltakernes oppfølgingsbehov nok vil variere mellom bransjer. I fjorårets evalueringsrapport pekte vi for eksempel på at opplæring av deltakere med svake norskerdigheter kan være mer utfordrende i betongfaget enn i helsearbeiderfaget. Vårt datamateriale gir ikke grunnlag for å systematisk sammenligne vurderingene til bedrifter som gir opplæring i ulike lærefag, men vi ser en tendens til at bedriftene i helsearbeiderfaget, salgsfaget og renholds-faget gir noe mer positive vurderinger av deltakernes bidrag til verdiskaping enn bedrifter som har gitt opplæring i bygg- og anleggsteknikkfagene.

Det er også grunn til å tro at bedriftenes vurderinger vil variere med hvilke deltakere de har tatt imot. Generelt viser funnene fra følgeevalueringen at deltakergruppen i MFY er svært sammensatt, og at deltakernes behov og forutsetninger varierer mye. De minoritetsspråklige deltakerne har ofte større behov for tilrettelegging og oppfølging enn de norskspråklige, spesielt knyttet til språkerdigheter. I figur 4.11 viser vi derfor bedriftenes vurderinger, fordelt på hvilke deltakere de har hatt i opplæring.

Figur 4.11: Sammenlignet med ordinære lærlinger, i hvor stor grad bidrar deltakerne i MFY til virksomhetens verdiskapning? (fordelt på bedriftens deltakergruppe, prosent, N = 93)

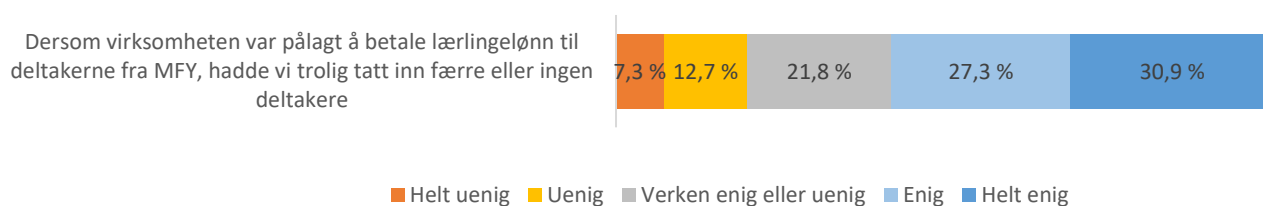
Hovedfunnet i figur 4.11 er at også når vi bryter svarene ned på bedriftens deltakergruppe, er det et flertall av bedriftene som mener at deltakerne bidrar til verdiskapningen i bedriften i lik eller større grad enn ordinære lærlinger, i alle tre grupper. Bedriftene som kun har hatt norskspråklige deltakere, er spesielt positive: Her oppgir over halvparten at deltakerne bidrar i større eller mye større grad enn i den ordinære lærlingordningen, og 14 prosent at de bidrar i lik grad.

Vurderingene fra bedriftene som bare har tatt imot minoritetsspråklige deltakere, er mer varierte, men også her er hovedinntrykket at de fleste deltakerne bidrar til verdiskapningen i bedriften. Én av fire mener deltakerne bidrar i større grad enn ordinære lærlinger, og 43 prosent mener de bidrar i lik grad. Én av tre mener MFY-deltakerne bidrar i mindre eller mye mindre grad. Her er det verdt å minne om at de fleste bedriftene kun har hatt én eller to deltakere i opplæring, og at vurderingene nok henger tett sammen med erfaringene med enkelt deltakere.

Tidligere i følgeevalueringen har vi sett at rekruttering av bedrifter har vært en utfordring ved flere av lærestedene. Dette er en kjent utfordring fra den ordinære fag- og yrkesopplæringen, og det er mange og sammensatte årsaker til at rekruttering av bedrifter har vært en utfordring i forsøket (se Dahle et al., 2022, s. 43-45 for en diskusjon). Både i innspill til HK-dir og i casestudiene vi gjennomførte i 2021 kom det frem at flere mener at krav om lærlingelønn er én av faktorene som gjør det krevende å rekruttere bedrifter. På bakgrunn av dette ønsket vi å utforske bedriftenes syn på hvordan et slikt krav påvirker deres vilje til å ta imot deltakere.

Vi ba bedriftene ta stilling til påstanden «*dersom virksomheten var pålagt å betale lærlingelønn til deltakerne fra MFY, hadde vi trolig tatt inn færre eller ingen deltakere*». Bedriftenes svar er vist i figur 4.12. Merk at spørsmålet kun gikk til de bedriftene som *ikke* betaler lærlingelønn i dag.

Figur 4.12: Vennligst ta stilling til følgende påstand: Dersom virksomheten var pålagt å betale lærlingelønn til deltakerne fra MFY, hadde vi trolig tatt inn færre eller ingen deltakere (bedrifter, prosent, N = 55)

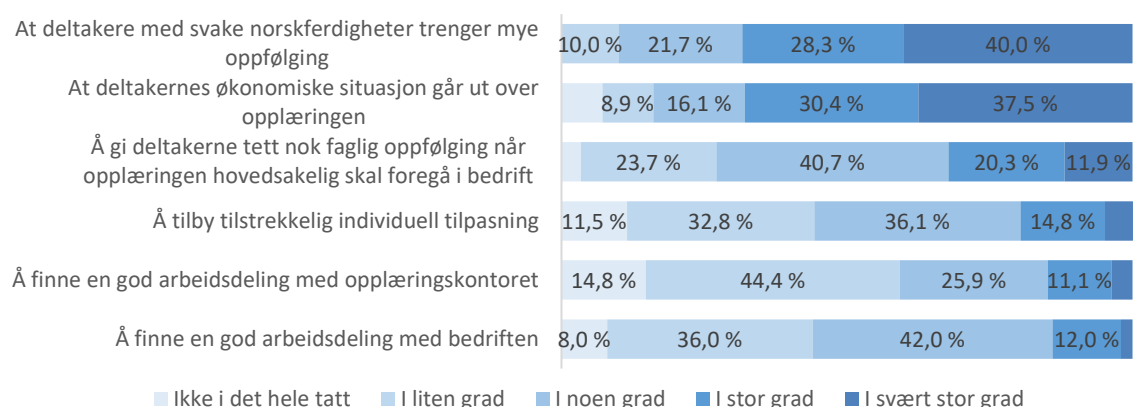
Nesten 60 prosent av bedriftene svarer at de er enige eller helt enige i at de ville tatt inn færre eller ingen deltakere dersom de var pålagt å betale lærlingelønn. Én av fem svarer at de verken er enige eller uenige i påstanden, og en like stor andel svarer at de er uenige eller helt uenige i påstanden. Selv om mange av bedriftene mener at deltakerne bør motta lærlingelønn (jf. figur 4.9) og opplever at de bidrar til verdiskapning (jf. figur 4.10), er allikevel hovedinntrykket at flertallet av bedriftene er skeptiske til et mulig pålegg om å betale lærlingelønn til MFY-deltakere. Det er særlig bedrifter som kun har hatt minoritetsspråklige deltakere som er kritiske til et slikt krav: her svarer hele tre av fire bedrifter at de er enige eller helt enige i påstanden. Samtidig sier et flertall av bedriftene som kun har hatt norskspråklige deltakere, eller som har hatt både norskspråklige og minoritetsspråklige deltakere, seg enige i påstanden. Et generelt krav om å betale lærlingelønn fremstår altså som en barriere for å rekruttere bedrifter til MFY-forsøket, men kanskje spesielt når det gjelder å finne bedrifter til minoritetsspråklige deltakere.

Utfordringer

I forrige rapport identifiserte vi noen sentrale utfordringer i forsøket. I årets spørreundersøkelser ønsket vi å få lærernes og bedriftenes perspektiver på hvor utbredt disse utfordringene er.

I figur 4.13 viser vi lærernes svar på spørsmålet om i hvilken grad de har opplevd ulike utfordringer i forsøket. Det er særlig to utfordringer som skiller seg ut som særlig utbredt: Oppfølging av deltakere med svake norsksferdigheter, og at deltakernes økonomiske situasjon går ut over opplæringen. To av tre lærere svarer at de har opplevd disse utfordringene i stor eller svært stor grad. Dette er i tråd med tidligere funn fra følgeevalueringen. I forrige rapport pekte vi for eksempel på at både forsøksledere og bedrifter opplever det som en sentral utfordring i forsøket at deltakere med svake norsksferdigheter trenger tett oppfølging, både i forbindelse med tradisjonelt skolearbeid og når de er ute i bedrift (Dahle et al. 2022, s. 63). Her kan det være verdt å peke på at dette er en utfordring som også gjør seg gjeldende i den ordinære fag- og yrkesopplæringen, og som ikke nødvendigvis henger sammen med modulstrukturen og forsøket som sådan (se for eksempel Leirvik og Staver, 2019).

Figur 4.13: I hvilken grad har du opplevd utfordringer med følgende i MFY-forsøket? (lærere, prosent, N = 27-61)

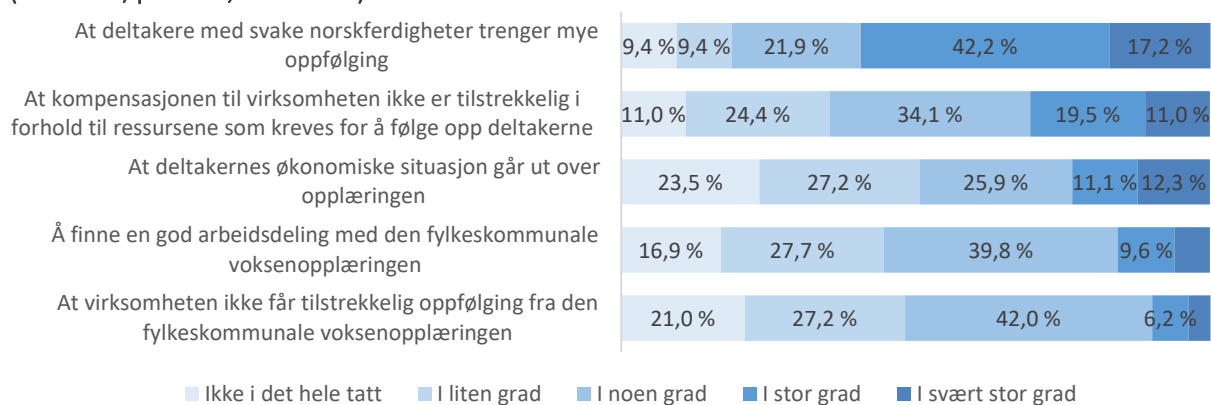
At deltakernes økonomiske situasjon kan gå ut over opplæringen, var også et sentralt funn i forrige følgeevalueringsrapport. Der pekte vi på at selv om det har blitt gjort flere viktige avklaringer rundt livsopphold underveis i forsøket, opplevde forsøkslederene fortsatt at det er en sentral utfordring.

Lærerne deler dette synet. Utfordringer rundt støtte til livsopphold er en kjent barriere for voksnes deltakelse i opplæring (jf. NOU 2018: 13), og handler altså ikke bare om MFY-forsøket.

Det lærerne opplever som minst utfordrende blant alternativene de ble presentert for, er arbeidsdeling og samarbeid med hhv. bedrift og opplæringskontor. Kun 15 prosent av lærerne opplever at arbeidsdeling med bedriften og opplæringskontoret er en utfordring i stor eller svært stor grad.

Vi stilte også et tilsvarende spørsmål til bedriftene. Svarene på dette spørsmålet er vist i figur 4.14.

Figur 4.14: I hvilken grad har virksomheten opplevd utfordringer med følgende i MFY-forsøket? (bedrifter, prosent, N = 64-83)

Bedriftene opplever oppfølging av deltakere med svake norskerferdigheter som den klart største utfordringen i forsøket. Et flertall av respondentene svarer at dette er en utfordring i stor eller svært stor grad. Vi spurte også bedriftene om de opplever det som en utfordring at de ikke får tilstrekkelig kompensasjon, sett i forhold til ressursene som kreves for å følge opp deltakerne. Selv om bedriftene er relativt delte i synet på dette, er det en tredjedel som opplever dette som en utfordring i stor eller veldig stor grad. Som vi så i kapittel 3, varierer det hvor mye bedriftene mottar i tilskudd, og bedriftenes vurderinger av tilskuddet de mottar, varierer også med om de har tatt imot norske eller minoritetsspråklige deltakere. Trolig kan slike forhold ligge bak den store variasjonen i bedriftenes vurderinger som vi ser i figur 4.14.

Bedriftsundersøkelsen speiler lærerundersøkelsen når det gjelder hva som oppleves som minst utfordrende av påstandene de ble bedt om å vurdere: arbeidsdeling og samarbeid mellom bedriften og den fylkeskommunale voksenopplæringen. Dette samsvarer med funnene i kapittel 3, der vi så at bedriftene i hovedsak er fornøyde med samarbeidet og oppfølgingen de får fra voksenopplæringen, riktig nok med noe forbedringspotensial på språklæringsområdet.

Oppsummering

I dette kapittelet har sett på lærernes og bedriftenes overordnede vurderinger av modulstrukturert fag- og yrkesopplæring, og av sentrale virkemidler i forsøket. Vi har også sett nærmere på hva lærere og bedrifter opplever som de største utfordringene i forsøket.

Hovedinntrykket fra undersøkelsene er at de fleste lærere og bedrifter er tilfredse med MFY-forsøket, og opplever at modulstrukturen bidrar til å oppnå målene om en mer fleksibel opplæring som er bedre tilpasset voksnes behov. Lærerne gir i all hovedsak positive vurderinger av forsøkslæreplanene. De

fleste er enige i at de gir et godt grunnlag for å gå opp til fagprøven, og at de er tilpasset voksnes behov. Det er mer uenighet blant lærerne om hvorvidt språklæringsperspektivet er godt ivaretatt i læreplanen for minoritetsspråklige. I lærernes innspill til hva som bør endres i læreplanene, ser vi at flere etterlyser større grad av yrkesretting av fellesfagmålene, og at det bør være færre fellesfagmål. Bedriftene gir positive vurderinger av læreplanene, og ser ut til å være mer tilfredse med dem enn det lærerne er.

Vi ser også at begge grupper mener det fungerer godt for deltakerne at opplæringen i hovedsak gjennomføres i en praksissituasjon, men her gir bedriftene noe mer positive vurderinger enn det lærerne gjør. Svarene tyder på at praksisbasert opplæring fungerer godt for både norskspråklige og minoritetsspråklige deltakere, men at det kan være utfordrende for enkelte av de minoritetsspråklige deltakerne.

Bruk av utprøvsperiode ser ut til å være et godt grep for å rekruttere bedrifter. Mange av bedriftene har gjennomført dette før de valgte å ta inn deltakere, og et betydelig flertall svarer at de har tatt imot deltakere som de trolig ikke ville ha gitt praksisplass til, dersom de ikke hadde hatt en utprøvsperiode først. Mange bedrifter bruker utprøvsperioden til å vurdere deltakerens egnethet for yrket. Dermed kan dette grepet også bidra til å sikre en god «match» mellom deltaker og lærefag.

De nye lærefagene som ble inkludert i utvidelsen av forsøket, helsearbeiderfaget og bygg- og anleggsteknikkfagene, skal prøves ut innenfor rammen av lærlingordningen eller ordningen fagbrev på jobb. Det er i all hovedsak lærlingordningen som blir benyttet i MFY. Dette innebærer blant annet at opplæring skal foregå i godkjente lærebedrifter, og at det skal inngås en arbeidsavtale som regulerer lønn. Omtrent alle bedriftene som har svart på undersøkelsen, er godkjente lærebedrifter. Det er imidlertid få bedrifter som betaler lærlingelønn. Et flertall av bedriftene svarer at de er skeptiske til et mulig pålegg om å betale lærlingelønn til MFY-deltakere, og at de ville tatt inn færre eller ingen deltakere dersom de var pålagt å betale lærlingelønn. Et generelt krav om å betale lærlingelønn fremstår altså som en mulig barriere for å rekruttere bedrifter til forsøket. Det er likevel interessant å merke seg at mange bedrifter opplever at deltakerne bidrar til verdiskapning i bedriften på lik linje med ordinære lærlinger, og mener at deltakerne *bør* motta lærlingelønn.

Oppfølging av deltakere med svake norskerferdigheter peker seg ut som en sentral utfordring i forsøket, for både lærere og bedrifter. Det ser altså ut til at dette er et område ved forsøket der det er forbedringspotensial. Spørsmål knyttet til deltakernes økonomi fremstår også som utfordrende: Mange lærere opplever at deltakernes økonomiske situasjon kan gå ut over opplæringen.

Litteratur

- Dahle, M., Jones, H. Monsen, M. og Nordhagen, I. (2022). *Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring. Evaluering etter fire år med forsøk.* (ideas2evidence-rapport 3: 2022). Hentet fra: [Modulstrukturert fag- og yrkesopplæring. Evaluering etter fire år med forsøk.pdf \(ideas2evidence.com\)](https://ideas2evidence.com/Modulstrukturert-fag-og-yrkesoppl%C3%A6ring-Evaluering-etter-fire-%C3%A5r-med-fors%C3%B8k.pdf)
- Dahle, M. og Jones, H. (2022). *Et helhetlig opplæringsløp. Underveisevaluering av kombinasjonsforsøket.* (ideas2evidence-rapport 4: 2022). Hentet fra: [Et helhetlig opplæringsløp. Underveisevaluering av kombinasjonsforsøket.pdf \(ideas2evidence.com\)](https://ideas2evidence.com/Underveisevaluering-av-kombinasjonsfors%C3%B8ket.pdf)
- Dahle, M. Jones, H. og Møller, I. (2022). *Tilrettelagt fag- og yrkesopplæring. Erfaringer og gode grep* Upublisert.
- Jones, H. Ryssevik, J. og Dahle, M. (2020). *Deltakere, opplæringsløp, resultater – erfaringer fra tre år med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring.* (Ideas2evidence-rapport 15: 2020). Hentet fra [Kvantitativ rapport MFY 17.12.20.pdf \(ideas2evidence.com\)](https://ideas2evidence.com/Kvantitativ-rapport-MFY-17.12.20.pdf)
- Kunnskapsdepartementet. (2016). *Fra utenforskap til ny sjanse – Samordnet innsats for voksnes læring* (Meld. St. 16 (2015-2016)). Hentet fra [Meld. St. 16 \(2015–2016\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/Meld-St-16-2015-2016)
- Kunnskapsdepartementet. (2021). *Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden* (Meld. St. 21 (2020-2021)). Hentet fra [Meld. St. 21 \(2020–2021\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/Meld-St-21-2020-2021)
- Leirvik, M. S. og Staver, A. B. (2019). *Fag- og yrkesopplæring for voksne minoritetsspråklige – Hvordan inkludere flere flyktninger fra introduksjonsprogrammet?* NIBR-rapport 2019:2.
- Nyen, T., Skårholt, A. og Tønder, A. H. (2015). «Fagopplæring som vei inn i arbeidslivet». I Høst, H. *Kvalitet i fag- og yrkesopplæringen. Sluttrapport* (173-229). NIFU rapport 14/2015.
- Olsen, O. J., Reegård, K., Seland, I. og Skårholt, A. (2015). «Læringsmiljø og gjennomføring». I Høst, H. *Kvalitet i fag- og yrkesopplæringen. Sluttrapport* (83-144). NIFU rapport 14/2015.
- Ryssevik, J., Høgestøl, A., Dahle, M. og Holthe, I. C. (2011). *Kompetanse 2020: Universitetsutdanningenes synlighet og relevans og samfunnets behov.* (ideas2evidence rapport 4: 2011). Hentet fra: <https://www.ideas2evidence.com/sites/default/files/Kompetanse%202020%20-%20Rapport%20%2816-02-11%29%5B1%5D.pdf>
- Skutlaberg, L. S. og Dahle, M. (2019). *Forsøk med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring for voksne.* (ideas2evidence-notat 1: 2019). Hentet fra: [https://ideas2evidence.com/publications/forsok-med-modulstrukturert-fag-og-yrkesopplæring-voksne](https://ideas2evidence.com/publications/forsok-med-modulstrukturert-fag-og-yrkesoppl%C3%A6ring-voksne)
- Udir. (2019). *Nytt forsøk med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring.* Utlysning.

Vedlegg 1 – spørreundersøkelse til lærere

Velkommen til denne spørreundersøkelsen om modulstrukturert fag- og yrkesopplæring (MFY). Undersøkelsen er en del av evalueringen av MFY-forsøket og kombinasjonsforsøket som ideas2evidence, SNF og Høgskolen i Innlandet gjennomfører for Kunnskapsdepartementet.

Du vil blant annet få spørsmål om hvordan du arbeider med opplæringen i MFY, hvilke erfaringer du har med MFY og hvordan du vurderer læreplanene i MFY.

q3 - Innledende spørsmål

Hvilke(t) forsøk gir du opplæring i?

Flere svar mulig

- MFY
- Kombinasjonsforsøket
- Ingen av disse

q4 - Innledende spørsmål

Hvilke(n) modulbasert(e) læreplan(er) har du gitt deltakere opplæring i?

Spørsmålet gjelder også dersom du gir opplæring i fellesfag. Flere valg mulig.

- Fiske og fangst
- Gjenvinningsfaget
- Institusjonskokkfaget
- Kokkfaget
- Logistikkfaget
- Produksjonsteknikkfaget
- Renholds faget
- Salgsfaget
- Helsearbeiderfaget
- Betongfaget
- Rørleggerfaget
- Malerfaget
- Trevare- og bygginnredningsfaget

q5 - Innledende spørsmål

Siden praksis og erfaring med MFY kan variere mellom ulike lærefag, ønsker vi at du svarer på undersøkelsen med utgangspunkt i én av læreplanene.

Vi ber deg derfor krysse av for den læreplanen du har mest erfaring med. Hvis du har like mye erfaring med flere læreplaner, velg én av dem:

- Fiske og fangst
- Gjenvinningsfaget
- Institusjonskokkfaget
- Kokkfaget
- Logistikkfaget
- Produksjonsteknikkfaget

- Renholdsfaget
- Salgsfaget
- Helsearbeiderfaget
- Betongfaget
- Rørleggerfaget
- Malerfaget
- Trevare- og bygginnredningsfaget

q6 - Innledende spørsmål

Gir du opplæring i kompetansemål fra:

Flere valg mulig

- Norsk
- Samfunnsfag
- Engelsk
- Matematikk
- Naturfag
- Programfag

q7 - Innledende spørsmål

Hvilke moduler gir du opplæring i?

Flere svar mulig

- Modul 1
- Modul 2 og oppover

q8 - Innledende spørsmål

Hvor mange deltakere følger du opp dette skoleåret? (2022/23)

kompetanse_info - Kompetanse

Du vil nå få noen spørsmål om din utdanningsbakgrunn og yrkeserfaring.

q9 - Kompetanse

Hva er ditt høyeste fullførte utdanningsnivå?

- Grunnskolenivå
- Videregående skolenivå
- Fagskolenivå
- Universitets- eller høgskoleutdanning tilsvarende bachelorgrad/cand.mag.
- Universitets- eller høgskoleutdanning tilsvarende mastergrad eller høyere

q10 - Kompetanse

Har du fagbrev innen lærefaget/et av lærefagene du gir opplæring i?

- Ja
- Nei, men innen samme utdanningsprogram
- Nei, men innen et annet utdanningsprogram
- Nei, jeg har ikke fagbrev

q11 - Kompetanse

Har du høyere utdanning som er relevant for lærefaget/et av lærefagene du gir opplæring i?

F.eks. dersom du har sykepleierutdanning og gir opplæring i helsearbeiderfaget, eller dersom du har høyere utdanning innen salg- og markedsføring og gir opplæring i salgsfaget.

- Ja
- Nei

q12 - Kompetanse

Har du formell pedagogisk utdanning?

Med formell utdanning mener vi studiepoenggivende grader eller emne ved en akkreditert utdanningsinstitusjon.

- Ja
- Nei

q13 - Kompetanse

Hvilken pedagogisk utdanning har du?

Flere svar mulig.

- Praktisk pedagogisk utdanning (PPU) for yrkesfag (60 studiepoeng)
- Annen praktisk pedagogisk utdanning (PPU) (60 studiepoeng)
- 3-5-årig lærerutdanning
- Annet

q14 - Kompetanse

Har du studiepoeng i noen av følgende fag?

Flere svar mulig

- Norsk som andrespråk
- Andrespråkspedagogikk/andrespråksdidaktikk
- Migrasjonspedagogikk
- Voksenpedagogikk
- Annet
- Ingen av disse

q15 - Kompetanse

Har du yrkeserfaring som er relevant for lærefaget du gir opplæring i?

F.eks. dersom du gir opplæring i helsearbeiderfaget og har arbeidet som sykepleier, eller du gir opplæring i salgsfaget og har arbeidet i butikk.

- Ja
- Nei

q16 - Kompetanse

Hadde du erfaring med å undervise voksne før MFY-forsøket?

- Ja
- Nei

info_organisering_MFY

Vi ønsker å vite mer om hvordan du organiserer opplæringen innen MFY, og i hvilken grad dette varierer mellom deltakerne, herunder mellom norskspråklige og minoritetsspråklige deltakere.

q17 - Organisering av opplæringen

Hvilket alternativ beskriver best hvordan du organiserer opplæring i modul 1?

	Opplæring gis kun individuelt til alle deltakere	Opplæring gis kun i gruppe til alle deltakere	Opplæring gis både individuelt og i gruppe, avhengig av deltakernes behov
Norskspråklige deltakere	☐	☐	☐
Minoritetsspråklige deltakere	☐	☐	☐

q18 - Organisering av opplæringen

I modul 1, samler du norskspråklige og minoritetsspråklige i samme gruppe?

- Ja
 Nei

q19 - Organisering av opplæringen

Hvilket alternativ beskriver best hvordan du organiserer opplæring i modul 2 og oppover?

	Opplæring gis kun individuelt til alle deltakere	Opplæring gis kun i gruppe til alle deltakere	Opplæring gis både individuelt og i gruppe, avhengig av deltakernes behov
Norskspråklige deltakere	☐	☐	☐
Minoritetsspråklige deltakere	☐	☐	☐

q20 - Organisering av opplæringen

I modul 2 og oppover, samler du norskspråklige og minoritetsspråklige i samme gruppe?

- Ja
 Nei

q24 - Organisering av opplæringen

Ca. hvor ofte er du ute i bedrift og følger opp deltakerne?

- To eller flere ganger per uke
 En gang per uke
 Annenhver uke
 Hver 3-4 uke
 En gang i mnd. eller sjeldnere
 Jeg gir ikke opplæring i bedrift

q25 - Organisering av opplæringen

Ta utgangspunkt i en deltaker som skal ta alle eller de fleste kompetansemål. Ca. hvor mye tid tilbringer du i bedrift per deltaker?

Oppgi antall timer per mnd.

Vi forstår at dette kan variere mellom ulike deltakere, og ber deg angi et ca. gjennomsnitt.

q251 - Organisering av opplæringen

I MFY er målet at mest mulig av deltakernes opplæring skal foregå i en praksissituasjon. Hvordan synes du det fungerer for deltakerne?

- Svært dårlig
- Dårlig
- Verken godt eller dårlig
- Godt
- Svært godt

q252 -

Hva er grunnen til at du synes det fungerer dårlig eller svært dårlig?

q28 - Oppfølging av minoritetsspråklige deltakere

Gir du, eller har du gitt, opplæring til MFY-deltakere som får opplæring etter læreplan for språklige minoriteter?

- Ja
- Nei

q29 - Oppfølging av minoritetsspråklige deltakere

Har du benyttet noen av følgende grep for å følge opp/legge til rette for minoritetsspråklige deltakere?

Flere svar mulig

- Yrkesrettet språklæring i egne grupper (utover modul 1)
- Individuell språklæring på arbeidsplassen
- Digitale språklæringsressurser
- Morsmålstøtte i opplæringen
- Vente med opplæring i kompetansemål i engelsk
- Annet, spesifiser: _____

q30 - Faglig oppfølging og undervisvurdering

Er du involvert når moduler skal godkjennes?

	Ja	Nei
Modul 1	☐	☐
Modul 2 og oppover	☐	☐

q31 - Faglig oppfølging og undervisvurdering

Hvor ofte gjennomfører dere en vurdering av oppnådd kompetanse i modul?

Dersom det varierer mellom deltakere, angi det som er hovedmønsteret.

- Løpende, etter hvert som deltakeren har fått godkjent alle kompetansemål
- Månedlig
- Annenhver måned
- Kvartalsvis
- Sjeldnere enn hvert kvartal

q32 - Faglig oppfølging og undervisvurdering

Hvem samarbeider om vurdering av oppnådd kompetanse i modul?

Flere svar mulig

- Veileder
- Opplæringskontor
- Fellesfaglærer
- Programfaglærer
- Lærere i FVO
- Andre, spesifiser: _____

q33 - Faglig oppfølging og undervisvurdering

Hvor viktig er de ulike aktørene for å gi deltakerne gode undervisvurderinger?

	Ikke viktig	Lite viktig	Verken eller	Ganske viktig	Svært viktig
Veileder	☐	☐	☐	☐	☐
Opplæringskontor	☐	☐	☐	☐	☐
Fellesfaglærer	☐	☐	☐	☐	☐
Programfaglærer	☐	☐	☐	☐	☐
Lærere i FVO	☐	☐	☐	☐	☐
Andre	☐	☐	☐	☐	☐

q34 - Faglig oppfølging og undervisvurdering

Hvem har hovedansvaret for å godkjenne modulene?

Dersom flere har et hovedansvar, kryss av for de det gjelder

- Veileder/bedrift
- Opplæringskontor
- Fellesfaglærer
- Programfaglærer
- Lærere i FVO
- Andre, spesifiser: _____

q35 - Tilrettelegging til voksnes behov

Voksne som deltar i opplæring, kan ha behov for mer fleksibilitet i opplæringen, f.eks. fordi de har omsorgsansvar/familieforpliktelser eller annet lønnet arbeid ved siden av opplæringen.

Har noen av deltakerne du har gitt opplæring, hatt behov for tilrettelegging av følgende grunner:

Flere valg mulig

- Familieforpliktelser/omsorgsansvar
- Annet lønnet arbeid ved siden av opplæringen
- Ingen av disse

q36 - Tilrettelegging til voksnes behov

Gjør dere noe av det følgende for å legge organisatorisk til rette for disse deltakerne?

Flere valg mulig

	q36_1 - Vi tilbyr opplæring på deltid	q36_2 - Vi tilpasser tidspunktet for opplæring til deltakernes behov	q36_3 - Vi tilbyr fjernundervisning (video, telefon, digitalt)	q36_4 - Annet
Deltakere med familieforpliktelser/omsorgsansvar	☐	☐	☐	☐
Deltakere som arbeider ved siden av opplæring	☐	☐	☐	☐

q37 - Tilrettelegging til voksnes behov

Kan du beskrive hva annet dere gjør for å tilrettelegge for disse deltakerne:

q38 - Ikke-faglig oppfølging

I hvilken grad bruker du tid på ulike former for ikke-faglig oppfølging av deltakerne i forsøket?

	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
Psykososial støtte (f.eks. selvtillit, motivasjon)	☐	☐	☐	☐	☐
Praktisk støtte (f.eks. skyss, veiledning i praktiske spørsmål)	☐	☐	☐	☐	☐
Livsmestring og økonomi (f.eks. etablere gode rutiner, støtte i dialog med NAV)	☐	☐	☐	☐	☐
Kultur- og systemforståelse (f.eks. normer for kommunikasjon, forståelse av det norske utdanningssystemet)	☐	☐	☐	☐	☐

q39 - Samarbeidsrelasjoner

Hvordan vurderer du samarbeidet du har med følgende aktører i MFY?

	Svært dårlig	Dårlig	Verken godt eller dårlig	Godt	Svært godt	Ikke relevant/samarbeider ikke
Bedrift	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Svært dårlig	Dårlig	Verken godt eller dårlig	Godt	Svært godt	Ikke relevant/samarbeider ikke
Opplæringskontor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ansvarlig etat for introduksjonsprogrammet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NAV (utenom introduksjonsprogram)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lærere i FVO	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q401 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med bedrift som dårlig eller svært dårlig?

q402 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med opplæringskontoret som dårlig eller svært dårlig?

q403 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med den ansvarlige etaten for introduksjonsprogrammet som dårlig eller svært dårlig?

q404 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med NAV (utenom introduksjonsprogrammet) som dårlig eller svært dårlig?

q405 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med lærere i FVO som dårlig eller svært dårlig?

q41 - Vurdering av læreplanen

Basert på din erfaring med læreplanene i MFY, hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om læreplanen i [lærefag]?

	Helt uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Helt enig	Ikke relevant / vet ikke
MFY-læreplanen er godt tilpasset voksnes behov	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MFY-læreplanen gir tilstrekkelig grunnlag for å gå opp til fagprøven	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helt uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Helt enig	Ikke relevant / vet ikke
Språklæringsperspektivet er godt ivare tatt i MFY-læreplanen for minoritetsspråklige	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Modulene har en tematisk hensiktsmessig inndeling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MFY-læreplanen inneholder de nødvendige kompetansemål fra vg1 og vg2 programfag	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MFY-Læreplanen inneholder alle kompetansemål fra fellesfagene som er relevante for yrkesutøvelsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Modulene er utformet slik at opplæringen kan gjennomføres i en praksissituasjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q42 - Vurdering av læreplanen

Ved en eventuell revidering av læreplanen, hvilke endringer ville du ønsket deg?

Hvis du gir opplæring i flere læreplaner, ta utgangspunkt i samme læreplan som i forrige spørsmål.

q43 - Vurdering av modulstrukturen

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om modulstrukturen og MFY-forsøket, sammenlignet med ordinær fag- og yrkesopplæring?

	Helt uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Helt enig
Modulstrukturen gjør det lettere for deltakerne å ha oversikt over opplæringsløpet sitt	☐	☐	☐	☐	☐
Modulstrukturen gjør det lettere å tilpasse opplæringsløpet etter deltakernes faglige behov	☐	☐	☐	☐	☐
Modulstrukturen gjør det lettere å gjenoppta opplæring senere	☐	☐	☐	☐	☐
Modulstrukturen bidrar til en mer fleksibel fag- og yrkesopplæring for målgruppen	☐	☐	☐	☐	☐
MFY-forsøket bidrar til en raskere vei til fagbrev for målgruppen	☐	☐	☐	☐	☐
MFY-forsøket bidrar til at deltakerne får en opplæring tilpasset sin livssituasjon (helse, familie, arbeid mv.)	☐	☐	☐	☐	☐

q44 - Vurdering av modulstrukturen

Ta utgangspunkt i den læreplanen du har mest erfaring med. Hvilket av alternativene under mener du ville vært det mest hensiktsmessige i modul 2 og oppover?

- At deltakeren får opplæring i kompetansemål fra flere moduler samtidig

- At deltakeren får opplæring i kompetansemål fra én modul av gangen

q45 - Kunnskapstesten i BA-fagene

Hvor godt eller dårlig synes du kunnskapstesten fungerer for å forberede deltakerne til fagprøven?

- Svært dårlig
- Dårlig
- Verken godt eller dårlig
- Godt
- Svært godt
- Vet ikke

q46 - Kunnskapstesten i BA-fagene

Hva er det som ikke fungerer godt nok med kunnskapstesten? Har du forslag til endringer?

q47 - Vurdering av bedriftenes oppfølging

Hvordan vil du vurdere den faglige oppfølgingen som deltakerne får av bedriftene?

Ta utgangspunkt i læreplanen du har mest erfaring med, og som du har krysset av for i starten av undersøkelsen. Vi forstår at erfaringen kan variere fra bedrift til bedrift. Velg det som oppsummerer hovedinntrykket ditt.

- Svært dårlig
- Dårlig
- Verken god eller dårlig
- God
- Svært god

q48 - Vurdering av bedriftenes oppfølging

Du har vurdert at den faglige oppfølgingen deltakerne får i bedrift er [svar på q47]. Kan du beskrive hva som ikke fungerer?

q49 - utfordringer

I hvilken grad har du opplevd utfordringer med følgende i MFY-forsøket?

	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad	Ikke relevant
Å gi deltakerne tett nok faglig oppfølging når opplæringen hovedsakelig skal foregå i bedrift	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Å tilby tilstrekkelig individuell tilpasning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Å finne en god arbeidsdeling med opplæringskontoret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Å finne en god arbeidsdeling med bedriften	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad	Ikke relevant
At deltakere med svake norskferdigheter trenger mye oppfølging	☐	☐	☐	☐	☐	☐
At deltakernes økonomiske situasjon går ut over opplæringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q50 - Avsluttende spørsmål

Basert på dine erfaringer med MFY, hva er det viktigste grepet som bør videreføres for å sikre et vellykket opplæringsløp for flest mulig deltakere?

(F.eks. knyttet til organisatoriske, pedagogiske, eller andre forhold)

q51 - Avsluttende spørsmål

Basert på dine erfaringer med MFY, hva er den viktigste endringen som må til for å sikre et vellykket opplæringsløp for flest mulig deltakere?

(F.eks. knyttet til organisatoriske, pedagogiske, eller andre forhold)

Vedlegg 2 - spørreundersøkelse til bedrifter

Velkommen til denne spørreundersøkelsen om modulstrukturert fag- og yrkesopplæring (MFY). Undersøkelsen er en del av evalueringen av MFY-forsøket og kombinasjonsforsøket som ideas2evidence, SNF og Høgskolen i Innlandet gjennomfører for Kunnskapsdepartementet.

I denne undersøkelsen ønsker vi å få dine vurderinger av hvordan MFY har fungert i din virksomhet. Hvis din virksomhet bare har tatt inn deltakere fra kombinasjonsforsøket, ønsker vi likevel at du besvarer alle spørsmålene i undersøkelsen.

Med virksomhet mener vi den organisatoriske enheten du tilhører. Dersom du for eksempel arbeider på et sykehjem i en kommune, ber vi deg svare for sykehjemmet og ikke for kommunen som helhet. Tilsvarende, dersom du arbeider på et hotell eller i en butikk som er del av en kjede, ber vi deg svare på vegne av butikken og ikke for kjeden (for eksempel dersom flere hoteller eller butikker i kjeden har deltakere i MFY).

Samarbeid gjerne med andre i virksomheten om å fylle ut skjemaet.

q1 - Innledning

Vennligst oppgi rolle/tittel til den/de som har fylt ut undersøkelsen

F.eks.: daglig leder, enhetsleder, faglig leder, veileder/instruktør i bedrift

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

q2 - Innledning

Vennligst oppgi hvor mange deltakere fra MFY og/eller kombinasjonsforsøket virksomheten har hatt, inkludert nåværende deltakere:

q3 - Innledning

Har noen av deltakerne fått fast stilling hos dere etter endt fagbrev?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

q4 - Innledning

Vennligst kryss av for den beskrivelsen som passer best:

Med minoritetsspråklig mener vi personer som har et annet morsmål enn norsk.

- Vi har kun hatt norskspråklige deltakere
- Vi har hatt både norskspråklige og minoritetsspråklige deltakere
- Vi har kun hatt minoritetsspråklige deltakere

q5 - Innledning

Innen hvilke lærefag har virksomheten tatt inn deltakere?

Flere svar mulig

- Fiske og fangst
- Gjenvinningsfaget
- Institusjonskokkfaget
- Kokkfaget
- Logistikkfaget
- Produksjonsteknikkfaget
- Renholdsfaget
- Salgsfaget
- Helsearbeiderfaget
- Betongfaget
- Rørleggerfaget
- Malerfaget
- Trevare- og bygginnredningsfaget

q6 - Innledning

Siden erfaringen med MFY kan variere mellom ulike lærefag, ønsker vi at du svarer på undersøkelsen med utgangspunkt i ett av lærefagene. Vi ber deg derfor krysse av for det lærefaget du har mest erfaring med. Hvis du har like mye erfaring med flere lærefag, velg ett av lærefagene:

- Fiske og fangst
- Gjenvinningsfaget
- Institusjonskokkfaget
- Kokkfaget
- Logistikkfaget
- Produksjonsteknikkfaget
- Renholdsfaget
- Salgsfaget
- Helsearbeiderfaget
- Betongfaget
- Rørleggerfaget
- Malerfaget
- Trevare- og bygginnredningsfaget

q7 - Innledning

Er virksomheten godkjent lærebedrift?

- Ja
- Nei

q8 - Innledning

Samarbeider virksomheten med et opplæringskontor?

- Ja
- Nei

q9 - Innledning

Har de som er veiledere for deltakere fra MFY, fagbrev i det aktuelle lærefaget?

- Alle veilederne har fagbrev
- Noen av veilederne har fagbrev

Ingen av veilederne har fagbrev

q10 - Kompensasjon

Mottar virksomheten tilskudd fra fylkeskommunen for MFY-deltakerne dere har i opplæring?

- Ja
 Nei

q11 - Kompensasjon

Mottar virksomheten lik sum per deltaker, eller varierer tilskuddet?

- Lik sum per deltaker
 Varierende sum per deltaker

q12 - Kompensasjon

Vennligst anslå størrelsen på tilskuddet for en typisk deltaker:

	Mindre enn 4000 kr/mnd	4000 - 5500 kr/mnd	Mer enn 5500 kr/mnd
Norskspråklige deltakere	☐	☐	☐
Minoritetsspråklige deltakere	☐	☐	☐

q13 - Kompensasjon

Hvordan vurderer du størrelsen på tilskuddet, sett i sammenheng med oppfølgingsbehovet til en typisk deltaker?

	For lavt	Passende	For høyt
Norskspråklige deltakere	☐	☐	☐
Minoritetsspråklige deltakere	☐	☐	☐

q14 - Førpraksis og inntak

Har noen av virksomhetens deltakere hatt en utprøvningsperiode i virksomheten før de formelt begynte opplæringen?

- Ja, alle deltakerne har hatt utprøvningsperiode
 Ja, noen deltakere har hatt utprøvningsperiode
 Nei, ingen deltakere har hatt utprøvningsperiode
 Vet ikke

q15 - Førpraksis og inntak

Har virksomheten benyttet utprøvningsperioden til noe av det følgende?

Flere svar mulig

- Å vurdere deltakerens motivasjon
 Å vurdere deltakerens språklige nivå
 Å vurdere deltakerens ferdigheter innenfor lærefaget
 Å vurdere deltakerens egnethet for yrket
 Å vurdere deltakerens oppfølgingsbehov
 Å finne en veileder til deltakeren
 Annet, spesifiser: _____
 Ingen av disse

q16 - Førpraksis og inntak

Vi ønsker å vite hvordan utprøvsperioden påvirket valget om å ta inn deltakere i opplæring. Vennligst velg den beskrivelsen som passer best for din virksomhet:

- Vi hadde trolig tatt inn få eller ingen deltakere uten utprøvsperioden
- Enkelte deltakere ville trolig ikke ha blitt tatt inn uten utprøvsperioden
- De aller fleste eller alle deltakere ville trolig ha blitt tatt inn uten utprøvsperioden
- Vet ikke

q17 - Førpraksis og inntak

I hvilken grad har dere lagt vekt på følgende når dere har tatt inn deltakere fra MFY i virksomheten:

	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
Deltakernes motivasjon	☐	☐	☐	☐	☐
Deltakernes norskspråklige nivå	☐	☐	☐	☐	☐
Deltakernes faglige nivå	☐	☐	☐	☐	☐

q18 - Vurdering av modulstrukturen

Basert på din erfaring med MFY så langt, hvordan synes du modulstrukturen egner seg for fag- og yrkesopplæring for voksne?

- Svært godt
- Godt
- Verken godt eller dårlig
- Dårlig
- Svært dårlig

q19 - Vurdering av modulstrukturen

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om modulstrukturen og MFY-forsøket, sammenlignet med ordinær fag- og yrkesopplæring?

	Helt uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Helt enig	Vet ikke
Modulstrukturen gjør det lettere for deltakerne å ha oversikt over opplæringsløpet sitt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Modulstrukturen gjør det lettere å tilpasse opplæringsløpet etter deltakernes faglige behov	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Modulstrukturen gjør det lettere å gjenoppta opplæring senere	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Modulstrukturen bidrar til en mer fleksibel fag- og yrkesopplæring for målgruppen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MFY-forsøket bidrar til en raskere vei til fagbrev for målgruppen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q20 - Vurdering av modulstrukturen

Ut ifra virksomheten sine behov, hva mener du ville vært det mest hensiktsmessige?

- At deltakeren får opplæring i kompetansemål fra flere moduler samtidig
- At deltakeren får opplæring i kompetansemål fra én modul av gangen

q21 - Vurderinger av læreplanen

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om læreplanen?

	Helt uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Helt enig	Vet ikke
MFY-læreplanen er godt tilpasset voksnes behov	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MFY-læreplanen gir tilstrekkelig grunnlag for å gå opp til fagprøven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Modulene har en tematisk hensiktsmessig inndeling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Modulene er utformet slik at opplæringen kan gjennomføres i en praksissituasjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kompetansemålene i fellesfag er relevante for arbeidet i virksomheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q221 - Vurderinger av læreplanen

I MFY er målet at mest mulig av deltakernes opplæring skal foregå i en praksissituasjon. Hvordan synes du det fungerer for deltakerne?

- Svært dårlig
- Dårlig
- Verken godt eller dårlig
- Godt
- Svært godt

q222

Hva er grunnen til at du synes det fungerer dårlig eller svært dårlig?

q23 - Virksomhetens oppfølging av deltakere

Sammenlignet med ordinære lærlinger, i hvor stor grad bidrar deltakerne i MFY til virksomhetens verdiskaping?

- I mye større grad
- I større grad
- I lik grad
- I mindre grad
- I mye mindre grad

q24 - Virksomhetens oppfølging av deltakere

Sammenlignet med ordinære lærlinger, i hvor stor grad må virksomheten gi ekstra tilpasning eller oppfølging til deltakerne i MFY?

- I mye større grad

- I større grad
- I lik grad
- I mindre grad
- I mye mindre grad

q25 - Virksomhetens oppfølging av deltakere

I hvilken grad bruker virksomheten tid på ulike former for ikke-faglig oppfølging av deltakerne i MFY?

	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
Psykososial støtte (f.eks. selvtillit, motivasjon)	☐	☐	☐	☐	☐
Praktisk støtte (f.eks. skyss, veiledning i praktiske spørsmål)	☐	☐	☐	☐	☐
Livsmestring og økonomi (f.eks. etablere gode rutiner, støtte i dialog med NAV)	☐	☐	☐	☐	☐
Norsk kultur- og systemforståelse (f.eks. normer for kommunikasjon, forståelse av det norske utdanningssystemet)	☐	☐	☐	☐	☐

q26 - Virksomhetens oppfølging av deltakere

Voksne som deltar i opplæring, kan ha behov for mer fleksibilitet i opplæringen, f.eks. fordi de har omsorgsansvar/familieforpliktelser eller annet lønnet arbeid ved siden av opplæringen.

Gjør virksomheten noe av det følgende for å tilrettelegge for MFY-deltakere i disse situasjonene?

	q26_1 - Vi tilbyr redusert arbeidstid/stillingsprosent	q26_2 - Vi tilbyr fleksibel arbeidstid	q26_3 - Vi tilpasser arbeidstiden til deltakerens behov (f.eks. unngå kvelds- og helgearbeid)	q26_4 - Vi tilbyr fjernundervisning (video, telefon, digitalt)	q26_5 - Annet
Deltakere som har annet arbeid ved siden av opplæringen	☐	☐	☐	☐	☐
Deltakere med omsorgsansvar/familieforpliktelser	☐	☐	☐	☐	☐

q271 - Virksomhetens oppfølging av deltakere

Kan du beskrive hva annet dere gjør for å tilrettelegge for deltagere som har annet arbeid ved siden av opplæringen:

q272 - Virksomhetens oppfølging av deltakere

Kan du beskrive hva annet dere gjør for å tilrettelegge for deltagere med omsorgsansvar/familieforpliktelser:

q28 - Virksomhetens oppfølging av deltakere

Har virksomheten benyttet noen av følgende grep for å følge opp/legge til rette for minoritetsspråklige deltagere?

Flere svar mulig

- Veileder bruker ekstra god tid på å forklare arbeidsoppgavene
- Individuell språkveiledning fra veileder eller annen kollega (f.eks. at det gis språklæringsoppgaver knyttet til en spesifikk arbeidsoppgave)
- En eller flere ansatte har et spesielt ansvar for språklig oppfølging av deltakerne (f.eks. en «språkfadder»-ordning)
- Virksomheten betaler for norskopplæring til deltakerne
- Kompetanseheving blant ansatte som følger opp minoritetsspråklige deltagere
- Digitale språklæringsressurser
- Annet, spesifiser: _____
- Ingen av disse

q29 - Oppfølging fra voksenopplæringen

Hvordan vil du vurdere følgende aspekt ved oppfølgingen som den fylkeskommunale voksenopplæringen gir i MFY?

	Svært dårlig	Dårlig	Verken god eller dårlig	God	Svært god
Den faglige oppfølgingen av deltakerne	☐	☐	☐	☐	☐
Den språklige oppfølgingen av minoritetsspråklige deltagere	☐	☐	☐	☐	☐
Støtte til virksomhetens arbeid med språklæring	☐	☐	☐	☐	☐

q30 - Oppfølging fra voksenopplæringen

Ca. hvor ofte er representanter fra den fylkeskommunale voksenopplæringen ute i virksomhet og følger opp deltakerne?

- To eller flere ganger per uke
- En gang per uke
- Annenhver uke
- Hver 3-4 uke
- En gang i mnd. eller sjeldnere

- Aldri

q31 - Oppfølging fra voksenopplæringen

Hvordan vurderer du den fylkeskommunale voksenopplæringens tilstedeværelse i virksomheten for å følge opp deltakerne?

- Representanter fra voksenopplæringen er for lite til stede i virksomheten
 Representanter fra voksenopplæringen er til stede i virksomheten ofte nok
 Representanter fra voksenopplæringen er til stede i virksomhet for ofte

q32 - Oppfølging fra voksenopplæringen

Har du savnet informasjon fra den fylkeskommunale voksenopplæringen om noe av det følgende:

Flere svar mulig

- Hva som skiller MFY fra ordinær fag- og yrkesopplæring
 Kombinasjonsforsøket
 Modulstrukturen
 Innholdet i MFY-læreplanene
 Muligheter for økonomisk støtte til virksomheten (utover basistilskudd 2)
 Deltakernes oppfølgingsbehov
 Annet, spesifiser: _____
 Ingen av disse

q33 - Lærlingordningen

Kunnskapsdepartementet har gitt føringer om at opplæringen i helsearbeiderfaget og lærefagene innenfor bygg- og anleggsteknikk skal foregå innenfor rammene av lærlingordningen.

Med utgangspunkt i virksomheten sine erfaringer, mener du det ville vært et godt grep å bruke lærlingordningen som ramme for opplæringen i MFY i alle lærefag?

- Ja
 Nei
 Vet ikke

q34 -

Vennligst begrunn svaret ditt:

q35 - Lærlingordningen

Betaler virksomheten lærlingelønn til noen av deltakerne fra MFY?

- Ja, til alle
 Ja, til noen
 Nei

q36 - Lærlingordningen

Vennligst ta stilling til følgende påstand(er) om lærlingelønn:

	Helt uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Helt enig	Vet ikke
Deltakere i MFY bør motta lærlingelønn på lik linje med ordinære lærlinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dersom virksomheten var pålagt å betale lærlingelønn til deltakerne fra MFY, hadde vi trolig tatt inn færre eller ingen deltakere	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q37 - Lærlingordningen

Du svarte at du var negativ eller nøytral til at deltakere i MFY bør motta lærlingelønn på lik linje med ordinære lærlinger. Hvordan kunne en eventuell annen modell for avlønning av deltakerne i MFY sett ut?

q38 - Samarbeidsrelasjoner

Hvordan vurderer du samarbeidet dere har med følgende aktører i MFY?

	Svært dårlig	Dårlig	Verken godt eller dårlig	Godt	Svært godt	Ikke relevant
Kommunal voksenopplæring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fylkeskommunal voksenopplæring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opplæringskontor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ansvarlig etat for introduksjonsprogrammet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NAV (utenom introduksjonsprogram)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q391 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med den kommunale voksenopplæringen som dårlig eller svært dårlig?

q392 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med den fylkeskommunale voksenopplæringen som dårlig eller svært dårlig?

q393 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med opplæringskontoret som dårlig eller svært dårlig?

q394 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med den ansvarlige etaten for introduksjonsprogrammet som dårlig eller svært dårlig?

q395 - Samarbeidsrelasjoner

Hva er grunnen til at du vurderer samarbeidet med NAV (utenom introduksjonsprogrammet) som dårlig eller svært dårlig?

q40 - Samarbeidsrelasjoner

Basert på dine erfaringer med MFY, hva mener du er den viktigste forutsetningen for et vellykket samarbeid om deltakerens opplæringsløp?

q41 - utfordringer

I hvilken grad har virksomheten opplevd utfordringer med følgende i MFY-forsøket?

	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
At virksomheten ikke får tilstrekkelig oppfølging fra den fylkeskommunale voksenopplæringen	☐	☐	☐	☐	☐
At deltakernes økonomiske situasjon går ut over opplæringen	☐	☐	☐	☐	☐
At deltakere med svake norskerdigheter trenger mye oppfølging	☐	☐	☐	☐	☐
At kompensasjonen til virksomheten ikke er tilstrekkelig i forhold til ressursene som kreves for å følge opp deltakerne	☐	☐	☐	☐	☐
Å finne en god arbeidsdeling med den fylkeskommunale voksenopplæringen	☐	☐	☐	☐	☐

q42 - Avsluttende spørsmål

Basert på dine erfaringer med MFY, hva er det viktigste grepet som bør videreføres for å sikre et vellykket opplæringsløp for flest mulig deltakere?

(F.eks. knyttet til organisatoriske, pedagogiske, eller andre forhold)

q43 - Avsluttende spørsmål

Basert på dine erfaringer med MFY, hva er den viktigste endringen som må til for å sikre et vellykket opplæringsløp for flest mulig deltakere?

(F.eks. knyttet til organisatoriske, pedagogiske, eller andre forhold)

--

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap